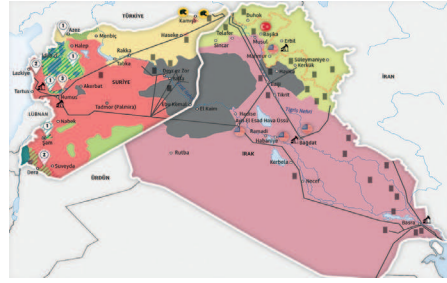

**Anarşist Ekonomi
Tartışmaları(26)**
Bir İktidar Biçimi Olarak Sermaye
s 38

**Ortadoğu'da Haritalar
Değişiyor**
s 12

**Adlarınız Sokaklarda
NU_{riye} SE_{mih}**
s 36

**Lise ve Üniversitelerden
Anarşist Merhaba**
s 42

meydan

2 TL

www.meydangazetesi.org

"İnsan ancak kendi
kadar özgür insanların
arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI: 40
EYLÜL
2017

KÖTÜLÜK KAYBEDECEK

s 22

Meydan Gazetesi Dağıtımçılarına Hapis Cezası

21 Nisan 2016 tarihinde, Kadıköy Bahariye Caddesi'nde gazete dağıttıkları ve 1 Mayıs çağrısı yaptıkları için polis saldırısıyla gözaltına alınan gazetemiz dağıtımçıları Nergis Şen, Rifat Güven ve Zeynel Çuhadar'ın duruşması görüldü.

İstanbul Anadolu 16. Asliye Ceza Mahkemesi'nin başlattığı soruşturma kapsamında 12 Eylül 2017 tarihinde görülen duruşmada dağıtımçılarına 6'şar ay hapis cezası verildi.

Devlet, yaptığı saldırı ve gözatlarıyla; "Rantla kesilecek 1 AĞAÇ, HES'le zaptedilecek 1 DERE. Sadistlikle dövülecek 1 HAYVAN. Tacizle tecavüzle yıpratılacak 1 ÇOCUK. Erkeklikle öldürülecek 1 KADIN. Nefretle öldürülecek bir LGBTİ. Mezhepçilikle saldırılacak 1 ALEVİ. Linçle katledilecek 1 KÜRT. Kurşunlanarak bombalanarak yıkılacak 1 MAHALLE. Patronların iş cinayetlerinde yitecek 1 İŞÇİ daha olmasın" şiarıyla sokaklara meydanlara, mücadeleye ve örgütlülüğe çağrı yaptığımız 1 Mayıs sayısını dağıtmamıza engel olamamıştır, olamayacaktır.

Mücadele ve örgütlülükle özgür bir yaşamın yaratılabileceğine inanan Anarşist bir gazete olarak 1 Mayıs'ı, ezilenlerin dayanışmasını ve mücadelesini, örgütlenmeyi savunmaya; baskılara, soruşturmalara, gözaltılara ve tutuklamalara karşı direnmeye ve yazmaya devam edeceğiz.

www.meydangazetesi.org

iletisim@meydangazetesi.org

İstanbul: İstiklal Caddesi Mis Sokak No: 4/5 Taksim/(Saray Ozalit Üstü) Tel: 0212 244 22 41

GAZETE MEYDAN Yerel Süreli Yayın Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Faaliyet Yayınevi adına Hüseyin Civan Adres: İstiklal Caddesi Mis Sokak No: 4/5 Taksim/İSTANBUL iletisim@meydangazetesi.org www.meydangazetesi.org Baskı: Özdemir Matbaacılık Gümüşsuyu C. Odin San. Sit. No:28/245 Zeytinburnu/İST Tel:(212) 577 54 92

Genç İşçinin Sorunu Gerontokrasi

Merve Demir

Genç İşçi Derneği

Okul harçlığı, etüt parası, kişisel ihtiyaçlar, ev geçindirme derdi derken bir bakmışsın bir iş yerinde çalışır bulmuşsun kendini. Çalışacağın işin okuluna engel olmasını istemiyorsan part-time, okulun yoksa full-time çalışmayı tercih edersin.

Genç işçi tercih edilen AVM'ler, süpermarketler, mağazalar, iş sözleşmesinin içinde madde olarak geçirilen esnek çalışma saatleriyle, işçiyi daha fazla sömürmek içindir. Esnek çalışma saati, "çalışanın çalışma zamanını ve süresini dilediği şekilde belirleme olanağının bulunduğu çalışma düzenidir" diye tanımlansa bile aslında işçiyi iş yoğunluğu sürecinde daha fazla çalıştırmak için çıkarılmış bir tanımdır. Fazla Çalışma Yönetmeliği'nin 4. maddesinde "Günlük çalışma süresi her ne şekilde olursa olsun 11 saati aşamaz." olarak geçse de bu saat 17 saati bile bulabiliyor. Her şeye kılıf uyduran patronlar, tabi bunun da yöntemini bulmuşlar. İşe başlarken parmak okuma sistemi ile işe giriş yapıyorsun. Mesai saatin bittiğinde ise işten çıktığında tekrar parmak okutuyorsun böylece mesai saatin bitmiş oluyor. Ama mesai saatini bitirmek istemeyen işveren vekili (diğer adı ile şef) parmağını okuttuktan sonra seni tekrar çalıştırmaya devam ediyor, böylelikle sistemde işten çıkış yaptığın görülse bile çalışmaya devam ediyorsun. Yani prosedürler onlar için işlemiyor hiçbir zaman.

Böylesine boğucu bir sosyal ve ekonomik tahakkümün yanında bir de gerontokrasi ile yani "yaşça büyük olanın yaşça küçük olana" uyguladığı tahakkümle uğraşırız biz genç işçiler. Oldukça kadim bir anlayıştır gerontokrasi, feodal anlayıştan hatta belki de daha da eski bir anlayıştan beslenir bu kavram. Çeşitli tahakküm anlayışlarının içerisine sızır, bazen ona dönüşür; bazen kendince davranır. Ama her adaletsizliğin içinde vardır. Küçük susmalı, büyük konuşmalı! Büyük söylemeli ki, küçük yapmalı!

İş yerinde genç işçilerin karşılaşacağı gerontokratik ilişkiler hayatının her alanında olduğu gibi karşımıza çıkıyor. Genç olduğun için tabiri caizse tüm ayak işleri sana yaptırılır. Çünkü onların gözünde hiyerarşik anlamda en alttasındır. Eğer genç iseniz ve hizmet sektöründe çalışıyorsanız, işte karşılaşacağınız bazı durumlar;

Genç olduğun için daha atik, daha güçlü olman beklenir ve senin işin olmayan çoğu iş sana yaptırılır.

Depodan poşet taşınması gerekir, genç olduğun için bunu bile sen yaparsın.

Yemek molasına en son senin çıkman sorun yaratmaz, zaten gençsin ve her şeye dayanabilirsin.

Üstüne vazife olmayan birçok işe koşturursun. Sesin çıkmayana kadar (ki hiç çıkmadı da olur) bu böyle gider. Çünkü "şef ablalar ve abiler" tatlı dilleriyle yılanı deliğinden çıkaracak kabiliyette olduklarından her zaman düşünceli gibi görünürler. Oysa gerontokratik bir ilişkinin tam içindedir. Gel gelelim işsizlik oranları her geçen yıl yükselirken, her beş gençten biri işsizken, işin olduğu için şükretmen gerektiği söylenirken nasıl olur da fazla mesaiye, düşük ücrete, yoğun iş saatlerine ve gerontokratik bu tahakküme direnmekten bahsedebilirsiniz?

Ekonomik kriz onları teğet geçerken bize çarpıyor. Ciro su 14.463.059.000 olan küçük bir süpermarketin, işçisine verdiği aylık maaş 1600'dür. Peki bu adaletsizliğin matematiksel olarak hesaplamasının zorluğu yanında sosyolojik olarak tanımsız olması aslında gerçekte yüzleştiriyor biz genç işçileri. Verdiğim bu rakamsal veri doğruluğu ispatlanabilir bir veri. Bu rakamları her yıl üstüne biraz daha ekleyerek yani daha fazla tükettirip daha fazla çalıştırarak kazanan şirketler; reyondarda, kasalarda, temizlikte ya da market/ mağazanın herhangi bir bölümünde çalışan bir işçinin aldığı maaşın ona yetip yetmeyeceğini hiç düşünmemesi, kapitalizmin ta kendisidir. Sınıfsal farklılığı toplumda belirginleştiren bu sistemden (kapitalizm) buna karşı koymamak sömürüye baş eğip kabullenmektir. Biz genç işçiler ne gerontokratik ilişkilere ne de aldığımız üç kuruş maaşa razı gelmeliyiz.

Yaşça büyüklerin yaşça küçükler üzerinde uyguladıkları tahakkümün doğal karşılandığı bir düzene hizmet etmemek için, genç işçiler örgütlenin!

DHL Express İşçisi Direnişte

Uluslararası kargo şirketi DHL Express'in Yenibosna'daki fabrikasında, işçilerin temmuz ayında başlattıkları direniş sürüyor. Sendikaya örgütlenen işçilerin işten çıkarılması üzerine direnişe giren işçilerle, Meydan Gazetesi olarak bir röportaj gerçekleştirdik.

Meydan: Direnişiniz nasıl başladı, süreci anlatabilir misin?

Çalıştığımız şirket DHL Express'te çalışma koşullarımızın düzeltilmesi ve iş güvenliğinin sağlanabilmesi açısından sendikayı buraya getirmek ve sendikalı olmak istedik. TÜM-TİS ile iletişime geçerek örgütlenme çalışmalarına başladık. Şirket durumdan oldukça rahatsızdı, ilk işten çıkarmalar 2016'nın Aralık ayında başladı. İşten çıkarılmadan önce de sendikaya üye olan arkadaşlarımıza mobbing ve prim kesintileri uygulanıyordu. Sendikal mücadele yürütebilmek için bakanlıktan aldığımız "Yeterlilik belgesi" sonrası mobbing ve baskı daha da arttı. Şirket içerisinde örgütlenme çalışması yapan işçileri "birbirlerinden ayırmak için" bir yalnızlaştırma politikası izleniyordu. Baskı altında olan sendikalı arkadaşlarımız açıkça tehdit ediliyordu. Önce çalıştıkları birimin kapatıldığı söyleniyor, daha sonra işin taşeronla devredildiği ve yeni işçiler alındığı vs. Açıkçası baskıyı arttırarak bizleri sindirmeye, yıldırmaya çalıştılar.

Direniş kararını ne zaman aldınız?

Son olarak işten çıkartılan 6 arkadaşımızın hemen ardından direnişe başladık. Bununla beraber toplamda 9 sendika örgütlenmesi yürüten arkadaşımız işinden çıkartılmış oldu. Böylece şirket kapısının önüne oturarak direnişe başlamış olduk. Anında refleks geliştirip eyleme geçseydik sendikalı olan bütün işçiler işten çıkartılacaktı. Bizlerin kararlı duruşu daha çok işçinin işinden atılmasına engel oldu.

İçeride çalışan kaç sendikalı işçi var?

300 kadar diyebiliriz, yani işçilerin %40'ı TÜM-TİS sendikasına örgütlü.

Sendikalı olmayan işçiler direnişi nasıl karşılıyor?

İşçiler bizlere gerekli dayanışmayı gös-

teriyor. Hatta işçilerin eşleri bizlere poğaça, açma, kurabiye vb. şeyler yapıp gönderiyorlar.

İşçi direnişlerinde her zaman karşılaşırız polis taciziyle. Siz böyle bir durum yaşadınız mı?

Direnişin ilk günlerinde polis akreplerle gelerek bizlere hemen direnişi bırakmamızı söyledi. Ama kararlı duruşumuz sonrası bu baskıyı kaldırdılar.

Bir yılı aşkın bir süredir OHAL var. Bunun direnişteki işçilere etkisi nedir?

Bunu şöyle söyleyebiliriz; polis her gelişinde "OHAL var, direnişi hemen bitirin" diyor yani tehditlerle karşılaşıyoruz. OHAL işçilerin elini kırıyor, patronların ellerini güçlendiriyor. Bizden daha kötü durumlarda olup greve, direnişe çıkmayan işçiler var. OHAL tam anlamıyla patronları güçlendirirken, işçileri zayıf ve çaresiz bırakıyor.

Şirket ile tekrardan bir görüşme sağlanacak mı?

21 Eylül'de Almanya'da TÜM-TİS'in de bağlı olduğu Uluslararası Taşımacılar Federasyonu ile bir görüşme gerçekleştirilecek.

Önümüzdeki günlerde neler yapacaksınız?

21 Eylül'deki görüşmelerden sonuç alınmazsa küresel eylemler başlayacak. Biz direnişi işçiler burada direnişe devam edeceğiz. Bizlerin kazandığını düşünüyoruz, çünkü buna inanıyoruz.

12 Eylül'de gerçekleşen mahkemeden bahsedebilir misiniz?

Beklediğimiz sonuç geldi, bizleri şaşırtmadı. Mahkeme bilirkişiye yönlendirdi. Eksik dosyaların tamamlanması sonucunda bilirkişi karar verecek.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Herkes dayanışma gösterebilir istiyoruz. Bu röportajı okusunlar ve paylaşsınlar. Direnişimiz böylelikle her yere ulaşsın.

Aroma'da Grev Geri Adım Attırdı

Aroma Meyve Suları İşletmesi patronu ile Türk-İş'e bağlı Tek-Gıda-İş Sendikası arasında süren TİS görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine 290 işçi 17 Ağustos'ta greve çıkmıştı.

Varılan anlaşma sonucu TİS imzalandı ve grev sonlandırıldı. Anlaşmaya göre işçilere ilk yıl brüt 430 TL, ikinci yıl ise enflasyon artışı kadar zam yapılacak. İşçiler 4 TL kıdem zammı ve 1,5 puan sözleşme farkı alacak. Kıdem zammı olan 4 TL ikinci yıldan itibaren uygulanacak.

İşten Çıkarılan Kargo İşçileri Direnişe Başladı

Antep'te bulunan Babacanlar Kargo firmasında çalışan 9 işçi TÜM-TİS'e üye oldukları için işten atıldı. İşçiler sendikalı bir şekilde işe geri dönmek talebiyle direniş başlattı.

Şirket önünde bekleyişlerini sürdüren işçiler, sendikalı bir şekilde işlerine geri iade edilene kadar direnişlerini sürdüreceklerini ifade etti.

Kürt Tarım İşçilerine Saldırı 1 Kadın İşçi Katletildi

Kürt tarım işçilerine silahlı saldırı düzenlendi. Bafracalı Mahallesi'nde meydana gelen saldırıda, 36 yaşındaki Perihan Akın yaşamını yitirdi. 27 yaşındaki Nurcan Patak da aynı saldırıda yaralandı.

Urfa'dan fındık işçisi olarak Terme'ye gelen ve Bafracalı Mahallesi'nde çadırda kalan ailelere, kaldıkları yerin karşı tarafında bulunan Şuayipli Mahallesi tarafından kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce tüfeklerle ateş açıldığı öğrenildi.

Meslek Hastalıkları(7): Bel Fitiği

Meslek hastalıklarına ayırdığımız yazı dizimizin bu sayısında, inşaat işçilerinden nakliyecilere, depo işçilerinden otobüs şoförlerine kadar çok sık rastlanan ve pek çok iş alanında karşılaşılan bir hastalığı ele alacağız: Bel Fitiği.

Aylin Sal

aylinsal@meydangazetesi.org

Ağır yüklerin kaldırıldığı işlerde çalışmanın sonucunda oluşan bel fitiği, tıpkı boyun fitiği gibi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından meslek hastalığı olarak kabul edilmemektedir. Hatta iş yeri hekimleri tarafından çoğunlukla, doğrudan işe bağlı olmayan ama yapılan işin hastalığın gelişmesinde etkili olabileceği gerekçesiyle "işle ilgili hastalıklar"dan kabul edilmektedir. Her ne kadar bakanlık ve pek çok iş yeri hekimi tarafından meslek hastalığı olarak kabul edilmesede ezilenlerin çalışma ve yaşam koşullarının neden olduğu bel fitiği işçilerin hastalığıdır ve bir meslek hastalığıdır.

Bel Fitiği Nedir? Vücudumuzda Nasıl Gelişir?

İşçilerin çalışırken ağır yük taşıması ve vücutlarının duruş şekillerine göre oluşan bel fitiği; omurlar arasındaki diskin dışarı doğru kay-

masıyla bacağına doğru giden sinirlerin sıkışmasına sebep olan ağrılı durumun adıdır.

Silindirik şekilde 24 adet omurun üst üste birleşmesinden oluşan omurgamızın "Lumbar bölge" olarak isimlendirilen bel bölgesinde L1, L2, L3, L4 ve L5 şeklinde numaralandırılan 5 omur bulunur ve bunlar içeri doğru bir yaylanma oluşturacak biçimde dizilir. En alttaki L5 omuru omurgamızı "sakrum" adı verilen, her iki kalça kemiğinin ortasında yer alan üçgen biçimli kemikle birleştirir. Omurlar birbirinden "disk" denilen kıkırdaklara ayrılırlar. Omurgayı yer çekimine karşı koruyan diskler aynı zamanda atlama, çekme, itme gibi güçlü hareketlerde omurgayı korur. Fıtık ise diskin merkezindeki çekirdek dışarı doğru basınç yapmaya başladığında oluşur. Çekirdek dış halkalara basınç yapar, halkaların bir bölümü çatlar ve disk dışarı doğru kabarılar. Bu duruma da bel fitiği denir.

Bel ağrısı, bir ya da her iki bacağına da vuran ağrılar, bacaklarda ve ayaklarda uyuşmalar, hareket kısıtlılıkları, yürüme ve oturmada güçlük bel fitiğinin belirtileridir. Bel fitiği ilerlerse çabuk yorulma, idrarını tutamama, yürüyememe gibi belirtiler de eklenebilir.

Tedavi Yöntemleri

Bel fitiğinin ilk aşamasında, yani; bel ve bacak ağrısının yeni olduğu ancak henüz uyuşma veya düşük ayak gibi nörolojik (sinirsel) belirtilerin olmadığı hastalarda; yatak istirahati (tercihen omurganın şeklini alan visko-elastik yataklar), anti-inflamatuvar (iltihap/yanığı giderici) etkiye sahip ağrı kesici ve kas gevşetici ilaçlar verilir. Beli zorlayacak hareketlerden kaçınması tavsiye edilir. İleri evrelerde ise hastanın muayene, ENMG (elektro-nöromyografi) ve MR bulgularına göre tedavi planı yapılır. Ağrı çok ise ve ağızdan alınan

ilaç tedavisine bir hafta içinde yanıt yoksa, ayrıca kısa seans fizik tedavi uygulamasından da fayda görmüyorsa; o bölgeye sıkışan sinirin etrafındaki ödemi çözen ve ağrıya etkili "lomber epidural enjeksiyon" ve "transforaminal enjeksiyon" gibi ilaçlar verilir. Ameliyat ise son çözüm olarak belirlense de bazen hasta ileri evrede gelmiş ve ciddi sinir basısı (boyun bölgesinden kola ve bel bölgesinden bacaklara giden sinirlerin geçtikleri yollarda herhangi bir sebeple baskıya uğraması) bulguları varsa nadiren ilk müdahale de olabilir. Bel fitiği hastalarına ameliyat her zaman gerekmesede bazen cerrahi tedavi kararında geç kalındığında, belde kalıcı hasarlar gelişebilir.

Eğer tedavi görmüş ve "bel fitiği" teşhisi konmuş bir işçiyse "işe bağlı hastalık" olarak geçen bu hastalığın çalışma koşulları ve yapılan iş sonucunda ortaya çıktığını ve bir "meslek hastalığı" olduğunu kayıtlara geçirmelisiniz.

Varlık Fonu Kimi Fonluyor

Fuat Çakır

fuat@meydangazetesi.org

Daha geçen ağustos ayında "yurt içinde kamuya ait varlıkları ekonomiye kazandırmak, dış kaynak temin etmek, stratejik, büyük ölçekli yatırımlara iştirak etmek" amaçlarıyla gösterişli bir biçimde kuruluşu ilan edilen Türkiye Varlık Fonu'nun kasımdan beri başkanlığını yürüten Mehmet Bostan'ın görevine, Tayyip Erdoğan'ın Kazakistan'a gitmeden önce "gelişmeleri gördük, böyle yürümeyeceğine karar verdik" diyerek son verildiğinin duyurulmasıyla beraber, bir süredir ekonomi kulislerinde TVF ile ilgili dillendirilen iddialar daha yüksek sesle tartışılmaya başlandı.

Mevzuatta Başbakan'a bağlı olan bu fonla ilgili böyle önemli bir kararı neden Erdoğan'ın açıkladığından tutun da Erdoğan'ın "beraber karar verdik" demesine rağmen kendisinin ekonomi başdanışmanı Hatice Karahan'ın bile bu olaydan haberinin olmadığını ortaya çıkması bir hayli şaşırtıcı bulunuyor. Yoksa olay kimilerince söylendiği gibi başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı arasında, daha da açık söylemek gerekirse, Yıldırım ile Erdoğan arasındaki uyumsuzluktan mı kaynaklanıyor?

Bu iddia, en son, henüz bu görevden alma gerçekleşmemişken Bloomberg'de yer alan bir analizde ortaya kondu. Bu analizde, Erdoğan tarafından desteklenen Başkan Bostan'ın, Başbakan Binali Yıldırım ve ekibince değiştirilmek istendiği öne sürülüyordu. Yine bu analizde, sorunun yalnızca başkan olmadığı, işlerin yürütülmesinde bir anlayış farklılığının da olduğu belirtiliyordu. Yani, Yıldırım, Fon'un büyük çaplı altyapı projeleri için kullanılmasını savunurken; Saray ise Fon'un borsa ve döviz piyasasına müdahaleyi de

içeren daha kısa vadeli hedefler için kullanılmasını istiyordu.

Yine Bloomberg'deki analizde görüşüne başvurulmuş Ahmet Davutoğlu'nun eski danışmanı ve Karar yazarı Etyen Mahçupyan bu konuda "Erdoğan'ın tek başına yönetimi elinde tuttuğu kuşkusuz olsa da AKP kanadında ikinci bir kampın oluşması cumhurbaşkanının görüldüğü gibi sınırsız yönetim gücüne sahip olmadığını gösteriyor" sözleri de bu iddiayı destekler nitelikte.

Bu iddia öyle sarsıcıydı ki, TVF yönetimi kurulunda bulunanlardan biri olan Yiğit Bulut (diğerleri Mehmet Bostan, Himmet Karadağ, Kerem Alkin ve Oral Erdoğan) kendi köşesinde "küresel Bloomberg kuruluşu, ekranlara 'sözde analiz' adında bir haberi geçerek, aklınca Türkiye'ye operasyon yaptı. İçinde geçen detaylar tamamen uydurma, hayal ürünü, iftira olduğu gibi Türkiye için de beslendikleri kesin" diye yanıt vermek durumunda kaldı.

O günlerde, bu tartışmanın yapay bir iddia üzerine olduğu düşünülse de Erdoğan'ın Mehmet Bostan'ı görevden aldığı açıklaması ile TVF'deki kriz artık iyice gözler önüne serilmiş oldu. Bu görevden alma ile kriz çözüleceği de benzemiyordu.

Hala net bir açıklama yapılmış değil. Bu görevden almaya Fon yönetimi içinde yaşanan anlaşmazlıkların etki etmiş olabileceği gibi, asıl gerilimin AKP içinde olduğu ve ister istemez fona da yansımış olabileceği üzerinde de duruluyor.

Ertuğrul Özkök de köşesinde TVF tartışmalarına dahil olan bir yazı ya-

ynladı. Özkök, yazısında "bir süredir benim de kulağıma böyle şeyler geliyordu" diyerek krizi doğruluyor. Özkök, daha da ileri gidiyor ve "yönetim kurulundakilerin kendilerine birer Audi A8 marka otomobil istemeleri"nin de büyük bir sıkıntıya yol açtığını açıklıyor.

Zaten gündeme geldiği günden beri gerek gelir kaynakları, gerekse özel yasayla kurulmuş olmasından dolayı denetime tabi olmayışıyla birçok tartışmanın konusu olan TVF'deki bu yeni tartışmalar dineceğe benzemiyor.

Bünyesinde Milli Piyango, Türkiye Jokey Kulübü, Ziraat Bankası, BOTAŞ, Borsa İstanbul, THY ve Halk Bankası gibi kuruluşlar bulunan ve toplamda 200 milyar doları aşan varlıkları yatırıma dönüştürerek büyüme %1,5 katkısı olacağı söylenen Varlık Fonu'nun daha 1 yılını doldurmadan hem başkanını kaybetmesi, hem de yeniden yapılandırılmasının açıklanması, krizin bu konularından çok daha derin olduğu konusundaki kuşku kuvvetlendiriyor. Türkiye Varlık Fonu'nca oluşturulan alt piyasa istikrar ve denge fonu, kobi finansman fonu, lisans ve imtiyaz fonu, maden alt fonunun da bu kötü gidişi durdurmaya yaradığı anlaşılıyor.

Son bir yıldır her olumsuzluğu FETÖ'ye yıkan AKP'nin başının bu kez kendi yarattığı bir kurumla dertte olduğunu görüyoruz. Üstelik bir yandan ABD'de yargılanan Rıza Zarrab soruşturmasına eski Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın da dahil edilmesi, diğer yandan da AB ile kurduğu ekonomik ilişkileri ters giden TC'nin bir de bu fon üzerinden yaşadığı kriz,

aslında bu krizin boyutlarının yalnızca TVF ile sınırlı kalmadığını/kalmayacağını da gösteriyor.

Kimi değerlendirmelere göre "iflasın itirafı" olarak adlandırılan bu durum, AKP'nin "ortağı" MHP cephesinde de eleştirilere yol açacak kadar derin. Üstelik oradan yükselen sesler, "başkan değiştirmek yetmez, fonu komple kaldırmak gerek" yönünde daha sert. E, ortadaki paranın miktarı büyük olunca bunun ortaklar arasındaki kavgas da büyük olabilir. Çünkü fonun nerelere harcama yapabileceğini belirten kanunda "tescil ve ilan giderleri sigorta ücretleri, danışmanlık giderleri" vb. bir dizi gider sayıldıktan sonra şöyle muallak bir ifade de var: "Yönetim kurulunca yapılması uygun görülen diğer harcamalar".

İşte asıl kavganın nedeni de bu paranın nerelerde kullanılacağı üzerinde anlaşamamak olabilir. Ama Erdoğan'ın bu kavgayı pek de büyütme niyetinde olmadığını, asıl amacının bu kaynakları bir an önce kullanılabilir hale getirmek olduğu kuşku yok. Bu krizden sonra Fon'un doğrudan Saray'a bağlanması ve belki de görünürdeki başkanlığına Yiğit Bulut'un getirilmesi bizi çok da şaşırtmayacak. Başkan kim olursa olsun arkasındaki patronun artık kim olacağı tartışılmayacak bile. Çünkü, öyle ya da böyle TVF, artık gözünü 2019 yılında yapılacak seçimlere çeviren iktidar için vazgeçilmez bir gelir kaynağı. Bu fonda biriken paraları kullanarak belki Türkiye'nin büyümesini 1,5 puan artıramadılar ama seçim kampanyalarında kullanılacak, eşe dosta dağıtılacak fon gelirleri AKP oylarında 1,5 puan artış getirebilir. Öyleyse Başkan gitti, yaşasın Başkan!

Taht Kavgası

Halil Çelik

halil@meydangazetesi.org

Seçimlerin peşi sıra dizildiği, her yıl yeni bir seçim dönemi-ne girdiğimiz son dört yılın ardından, daha şimdiden adı konulmamış yeni bir seçim dönemi başladı: 2019 Başkanlık Seçimi.

Hem yerel seçimin hem genel seçimin olacağı, hem de TC tarihinde ilk defa başkanlık seçiminin olacağı bir yıl olacak 2019. OHAL ile birlikte fiilen işleyen başkanlık, KHK'lar ile işlevsizleşen meclis, kayyumlar ile "arındırılmış" belediyeler görünen o ki, 2019'da yeni bir boyut kazanacak. Bunun hazırlıkları devlet iktidarının iki bloğunda da başlamış durumda. "Seçim startı verildi" gibi haberleri henüz pek duymasak da iktidar ve ana muhalefet partilerinde hassas terazi ile ince ince hesaplanan bir dönem başladı.

2019'da Cumhurbaşkanlığı seçimi ile beraber Başkanlık Sistemi'ne tam anlamıyla geçilmiş olacak. Tayyip Erdoğan yeni bir rejim, yeni bir sistem ile 10 yıl daha TC'yi biçimlendirmek istiyor. Öte yandan muhalefet ise geçtiğimiz referandumda bu durumu engellemeye çok yaklaştığı düsturuyla Tayyip Erdoğan'ı seçtirmemek için stratejiler geliştiriyor. Yandaş kalemlerin vurguladığı "Başkan Erdoğan" döneminin başlaması ya

da Saray/AKP/Erdoğan'ın siyasi iktidardan devletleşmeye evrilen iktidarının son bulması olarak bu seçime de yine hayati bir önem atfedilmeye başlandı bile.

Erdoğan'ın Dönüşü ve Dönüşüm

Referandumun ardından buruk da olsa, eksik de olsa istediğini alan Erdoğan ve partisi AKP, referandumdan bu yana önemli bir çalışma başlattı. Bakanların pozisyonlarından başlayan kadro değişimi AKP'nin tüm yapısına yayılıyor. Adına önce metal yorgunluğu, ardından profesyonel deformasyon denen dönüşümün amacının ne olduğuna dair farklı yorumlar yapılıyor olsa da AKP'de resmi olarak başkan olan Erdoğan, ilk günden beri metal akşamı dönüştürüyor. Bu dönüşüm en son İstanbul'da İl Danışma Meclisi Toplantısı'nda Erdoğan'ın "Kongre sürecinde gerçekleştireceğimiz bu değişim asla bir tasfiye değildir. Bizim siyaset terbiyemizde vefa çok önemlidir." sözleriyle perçinlendi. Yine aynı toplantıda İl başkanları, Erdoğan'ı "küskünler ordusu oluşturmamak gerektiği" yönünde uyardı. Tüm bu gelişmeler göz önünde bulundurulacak olursa, metal dönüşümü sürecinin Erdoğan için kritik bir süreç olacağı anlaşılıyor.

Gerçekleşen dönüşümün dışında, AKP tarafı farklı bir çalışmaya daha başlamış durumda. Yıllardır AKP'nin halkın nabzını tutmak adına, sürekli kendi tabanına anketler yaptırdığı ve bu anketlerden hareketle politika yaptığı biliniyor. Bu seçim döneminde ise anketi kendine muhalif olanlara yaparak onların talep ve tercihlerini de hesaba katmayı planladığı kulislere paylaşıyor. Yıllardır kutuplaştırma siyaseti izleyen Erdoğan'ın, muhaliflerin taleplerinin ne olduğunu anketler ile öğrenmesi garipsenecek bir durum olmasının yanı sıra, oy kazanma çabası olarak da yorumlanabilir.

Erdoğan'ın başkan seçildiğinde, başkan yardımcısı pozisyonunda bulunacakların kim olabileceğine dair bir listesinin olduğu bir başka tartışma konusu. Listede konuşulanlardan Tansu Çiller ismi şaşkınlık yaratsa da Devlet Bahçeli gibi beklenen isimler de konuşuluyor. Erdoğan'ın böyle bir kulis bilgisi paylaşmasının nedeni, milliyetçi-muhafazakar tabanı etkileyecek olumsuzlukları ortadan kaldırma amacı olabilir. AKP cephesinde oy çatlağı olmaması planlanırken, öte yandan karşıdaki blokun tek adayda birleşebilme ihtimalini de elinde bulundurduğu devlet iktidarı sayesinde ortadan kaldırmaya çalışıyor.

2019'a dair başta Kılıçdaroğlu olmak üzere aday olabilme ihtimali olan herkese yönelik en ince ayrıntıya kadar çalışılıyor.

Metal yorgunluğu;

sürekli çalışan ya da belli bir yükün sürekli uygulanması sonucu metal malzemelerin istenilen dayanma özelliğini yitirmesi, ya da sürekliliğin bozulmasına verilen isim. Yani uçağa gövde veren çelik kaplamalar zaman içinde kendi kendine gevşeyip niteliklerini kaybediyorlar; sonra ne oldu, nasıl oldu bilemeden uçak düşüyor!

YSK ile oyunun kurallarını sürekli kendi lehine değiştiren Erdoğan'ın, OHAL'i ve KHK'ları kullanarak baskı, gözaltı ve tutuklamalarla herkeste yaratmak istediği bir korku olduğu da aşikar. Savaş stratejisi gereği Kürt halkı ve mücadelesine yönelik her şeyi yok etme politikası güdüyor. Ayrıca yandaş basınla karşı propagandalarını aralıksız sürdürüyor. Erdoğan'ın başkanlığa dair çalışmaları, Kürdistan'da yürüteceği politikanın ne seyirde olacağını şimdiden gösteriyor.

Kaybetmeyi Kabullenmiş Bir Muhalefet

Referandumda resmi olarak kaybetmiş; moral olarak kazandığını ilan etmiş olan Hayır bloğunun ana akım bileşenleri de, Erdoğan ve AKP kadar hassas bir süreçte olduklarının farkındalar. Kemal Kılıçdaroğlu ve partisi CHP, AKP karşıtlığı politikasını terk ederek, bu yeni seçim sürecinde farklı bir strateji ile politika belirlemeye başladı.

Kuruluşundan bu yana devlet iktidarının niteliğini belirlemiş olan CHP anlayışı gün geçtikçe eridi. CHP muhalefetinin, oyunun kurallarını belirlemek şöyle dursun, oyun bozanlığa karşı kuralları hatırlatacak etkisinin dahi kalmadığı bir dönemdeyiz. Böyle bir dönemde, AKP'nin Kürt vekillere yönelik planlarının bir parçası olarak milletvekilliği dokunulmazlığı kaldırma hamlesine "Evet" diyerek başta Selahattin Demirtaş olmak üzere HDP'li vekilleri tutuklanmasının nedeni oldu. Ancak topaç döndü ve MİT tirlarının cihatçı çetelere sevkıyat yaptığının ispatını gün yüzüne çıkaran CHP'li milletvekili Enis Berberoğlu da OHAL uygulamaları rahatlığıyla tutuklandı.

Erdoğan karşısında sürekli olarak kaybeden konumunda olan Kılıçdaroğlu ve CHP'li kurmaylar bu defa atılacak adımı 2019 Başkanlık Seçimi hassasiyeti ile değerlendirerek tutuklamaya farklı bir tepki vermeye karar verdiler. Başta Berberoğlu'nun tutuklanması olmak üzere OHAL ve KHK'lar ile yaşanan tüm adaletsizliklere karşı bir adalet kampanyası başlattılar. CHP içerisinde tabanın buna hazır olup olmadığı gibi gereksiz bir tartışma yürütmektense, Kılıçdaroğlu zamanında tepki vermenin gerekliliğiyle tek başına da olsa bir adalet yürüyüşü başlatma kararı alarak, gerçek muhalefete yani sokağa adımını attı.

Kemal Kılıçdaroğlu'nun Adalet Yürüyüşü, toplumsal muhalefet açısından adaletsizliklere karşı birleşmenin merkezi olarak görüldü. Referandum sürecinde "Hayır" blokunun oluşturduğu birliğin sürdürücülüğü rolü biçildi. 24 günlük Adalet Yürüyüşünün ardından, İstanbul'da yapılan miting ile bu birleşim adeta taçlandırıldı. Maltepe'de gerçekleştirilen miting, çok uzun bir aradan sonra muhalefetin yapmış olduğu en kalabalık miting oldu. Mitinge katılan kişi sayısı hakkında yandaş basın o kadar çok manipülasyon yaptı ki, katılımın ne kadar yüksek olduğu böylece kanıtlanmış oldu. Ayrıca CHP elitlerinin sürekli tartıştığı "tabanın buna hazır olup olması" konusunun da açılmamak üzere kapandığı görüldü.

Bildiğimiz CHP

Adalet Mitinginin CHP'nin kendi muhalefeti açısından oldukça başarılı bir strateji olduğu yorumları yapılırken, bu mitingin 2019 Başkanlık Seçimleri çalışmasında önemli bir adım olduğu değerlendirildi. Yürüyüş ve mitingin ardından CHP kendince sokakta durmayı sürdürerek Çanakkale'de bir Adalet Kurultayı gerçekleştirdi. Ancak Adalet Kurultayı, yürüyüş ve miting gibi neredeyse tüm yazan çizenlerin benzer şeyler söylediği bir kurultay olmadı. "Bildiğimiz CHP" olarak kurultaydaki yemek yeme sorunlarından tutalım da yapılan panellerdeki tartışma konularına, Hafıza Sokağı adı verilen bölümdeki resimlere, çağrılanlar ile çağrılmayanlara kadar neredeyse her şey tartışma konusu oldu. Adalet Mitinginin ardından sol muhalefet ile ortaklaşacağı düşünülen CHP'nin, gerçekleştirdiği kurultayda AKP tabanı olan milliyetçi-muhafazakar kesimi de kazanma çabası olduğundan, kurultayda böyle sorunların yaşandığı yorumları yapılıyor.

CHP'nin başkanlık seçiminde Erdoğan'ın karşısına kimi çıkaracağı henüz açıklanmamış olsa da CHP Başkanı Kılıçdaroğlu şimdiden kulislere konuşulan bir isim. Bütün bir Adalet sürecinin tek başına başlatıcısı olması göz önünde bulundurulduğunda, Kılıçdaroğlu'nun adaylığı olası görünüyor.

Tüm bu stratejiler bir kenara bırakılacak olursa, CHP'nin bu süreci sokakta inşa etmesi, CHP'nin toplumsal muhalefet içerisindeki konumunu değiştirmemiştir. CHP'nin sokağa çıkmasının nedeni, devlet olanaklarından yoksun kalmaları ve siyaset yaptıkları alanda itibarsızlaşmasındandır. Yoksa ne Kılıçdaroğlu ne de CHP sokakta muhalefet yapmayı meşru göremezler!

Erdoğan'a Bir "Rakip" Daha Geliyor

RTE karşısına dikilecek olan bir diğer isim ise Meral Akşener. Kurmayların televizyon programında "Adayımız Meral Akşener" diyerek ağızdan çıkarırcasına etmiş oldukları sözler ile, Akşener de başkanlık yarışındaki yerini almış oldu. Meral Akşener'in alacağı oy nedir, merkez parti söylemleri ne kadar yer tutar bilinmez ama Erdoğan'ın Tansu Çiller hamlesi, Akşener'i yabana atmadığının göstergesi. Burada Erdoğan'ın amacı doğrudan Akşener'in oylarını almak değil, Akşener'in merkezine kayabileceği olan oyları engellemek olabilir.

CHP'nin Koşullarında Muhalefette Ortaklaşma

Devlet iktidarı dışında kalan muhalefet ile devrimci muhalefetin durumu ise karışık bir vehamet içerisinde. 7 Haziran sürecinde parlamenter muhalefetin önemli bir dinamiği olmuş olan HDP, bugün kriminalize edildikçe ediliyor. Devlet iktidarının hemen tüm kesimlerince adeta bir illegal örgüt muamelesi görüyor. Bu yüzden 2019'da HDP'nin alabileceği rolü konuşmak için oldukça erken. Öte yandan seçimler dönemi dışında devrimci muhalefetin bir parçası olarak hareket eden yapılar da, referandumda başlayan "Hayır" politikleşmesini bir süre "Referandum'u tanımlıyoruz" a kadar giden söylemlerle devam ettirdi. Ancak bu söylemlerin ardı arkası bir anda kesildi. Adalet Yürüyüşü ile sol muhalefete el uzatan Kılıçdaroğlu'nun yaratmış olduğu politikliğe sığınan bu muhalefet, kendi renklerinden vazgeçerek yürüyüşe katıldı, kendileri organize ediyor gibi Adalet Mitingini sahiplendiler. CHP nasıl referandum sonrası söylemini 2019 Başkanlık Seçimlerine uyarladıysa, "referandumu tanımayanlar" da Kılıçdaroğlu'nun 2019 stratejisinde yerini aldı. Devrimciler için yoğunlaşan baskı, bir yılı aşan OHAL ve KHK'lara karşı politika üretmek, direnenlerin mücadelesini büyütme dururken, Adalet mitinglerinde, kurultaylarında pozisyon almak; seçilmişlerin ve seçileceklerin stratejisine göre hareket etmek tercih edilir olmaya başladı.

Taht Savaşları...

2019 başkanlık seçimlerine dek önümüzde uzun bir zaman var. Ama taraflar, seçim her an olacakmış gibi tedirginlik içerisinde saf tutmuş durumdadır. Bu tedirginlik, "baskın seçim" tartışmaları ve seçimin 2018'de olacağı söylemleriyle daha da hissedilir oldu.

2019'dan geriye doğru gidecek olursak, Cumhurbaşkanlığı seçimlerine baktığımızda karşılaştığımız tablo hayli ilgi çekici. TC tarihinde Cumhurbaşkanlığı, Mustafa Kemal'in 1 oya karşı 158 oy ile seçildiği ilk seçimden Cemal Gürsel'in demokrasiyle(!) seçilmesine; Kenan Evren'in cumhurbaşkanlığından Turgut Özal'ın suikast polemiklerine kadar "Çankaya Savaşları" olarak bilindi. Çankaya Savaşları sadece entrikalar, yalanlar ve hileler değil, bunlarla beraber kanlı tarihler de yazmıştır.

2019 TC Cumhurbaşkanlığı seçimi bir Çankaya Savaşı olmayacaktır tabi ki. Çünkü artık Çankaya değil adres Saray, TC Cumhurbaşkanlığı değil makamın adı Türkiye Cumhuriyeti olacak. Çankaya Savaşlarında muhtıralara, darbelere, çatışmalara maruz kalan halklar; Saray'ın taht savaşlarında nelere maruz kalacak hep beraber yaşayarak göreceğiz.

Yaşamda da Mezarda da Faşizm**Merve Arkun**

mervearkun@meydangazetesi.org

Bir süreden bu yana, faşizmin başka bir halini izler, hisseder ve yaşar olduk. Aslında buna mecbur bırakıldık...

Tutuklu HDP Eş Genel Başkan Yardımcısı Aysel Tuğluk'un annesi Hatun Tuğluk'un vefatı sonrasında yaşananlar bu "başka hal" in somut bir örneği oldu.

Vefatının ardından evinin yakınındaki mezarlığa defnedilmek isteyen Hatun Tuğluk'un isteği önce yerine getirildi. Ardından (devlet diliyle ifade edilmesini hatırlamak gerekirse) kimi basit "sataşma"lar sebebiyle, Tuğluk, vasiyet ettiği şekilde defnedilemedi. Cansız bedeni defnedildikten yarım saat sonra mezarından geri çıkarıldı, "gömerseniz çıkartır parçalarınız" tehditlerine karşı Ankara'dan alınıp Dersim'e taşındı.

Hatun Tuğluk'un cenazesinde yaşananları henüz sindirememişken; cenazeye saldıranlardan bir kişinin (saldırı gecesi) İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile çekirtilmiş bir fotoğrafı; ardından AKP'li başka bir bakanla, bir milletvekiliyle ve Bilal Erdoğan ile çekilmiş başka başka fotoğrafları yayınlandı. Yaşamını yitirmiş 80 yaşındaki bir Kürt annenin cenazesine "parçalarınız" diye saldıranların bakanından milletvekiline kadar devlet erkanının türlü kademeleriyle verdiği pozlar söz konusu saldırının, bütünlüklü başka bir saldırının parçası olduğunu kanıtlar gibiydi.

Bu topraklarda bugüne dek sayısız acı, faşizmin saldırılarıyla sayısız ölüm yaşandı; sayısız cenaze kaldırıldı. Ama yine tıpkı bugünkü gibi kaldırılamayanlar da oldu...

2 yıl önce başka bir anne, bu kez devlet eliyle katledildiğinde de, bir cenaze daha kaldırılamamıştı. Ailesinin gözleri önünde yaşamını yitiren başka bir annenin cansız bedeni sokak ortasında günlerce belirtilmişti. Taybet İnan'ın cenazesi sokak ortasında bekletilirken, aslında bugünleri yaşamaya hazırlanıyor, buna mecbur bırakılıyor gibiydik.

Hatun Tuğluk'un cenazesinde yaşananlar, faşizmden beslenenlerin ve faşizmi besleyenlerin bir "sınır"ı olmadığını gösterdi bizlere şimdi. Düşmanlığın, şiddetin, nefretin olmayan sınırını...

Ama bir de şunu hatırlattı; bir olan acımızı, acımızın ardından birlikte tuttuğumuz yasımızı.

Bizleri düşmanlaştırmak isteyenlere duyduğumuz aynı öfke, katleden devlete duyduğumuz aynı öfke, nefreti büyütüp şiddeti besleyenlere duyduğumuz aynı öfke, yasımızı dahi yaşatmayanlara duyduğumuz aynı öfke...

Hatun Ana'yı mezarından geri çıkartıp, ölmüş bir annenin yasını tutmaya dahi izin vermeyen nefrete duyduğumuz da bu öfke...

Bu öfkeyle bir oldukça, bir arada durdukça biz kazanacağız.

Aynı toprağın üzerinde bir arada yaşayacağız, aynı toprağın altındayken de aynı çiçekler olup yeniden açacağız. Faşizme inat yeniden yaşayacağız!

Gezi Hüseyinlerin Değil Halkın Direnişisi

Furkan Çelik

furkan@meydangazetesi.org

15 Temmuz darbe girişiminin ardından başlayan tutuklama-yargılama süreçleri algı operasyonlarını da beraberinde getirdi. Bunlardan biri İstanbul eski Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun ve İstanbul Emniyet eski Müdürü Hüseyin Çapkın'ın "FETÖ"den tutuklanması oldu. Devlet Hüseyinleri tutuklamıştı ancak görev yaptıkları dönemde patlak veren Taksim Gezi direnişini de unutmadı. Coğrafyanın her yerine sıçrayan direnişisi "FETÖ" ile ilişkilendirerek hem yapılan eylemlerin altını boşaltmak istedi, hem de işlediği cinayetlerin faturasını kolay yoldan kesti. Direnişisi "FETÖ" örgütlemişti, eyvah kandırıldık!

Hüseyinler haklarında 3'er kez ağırlaştırılmış müebbet ile yargılanıyorlar ve haklarında daha bir dolu suçlama var. Bunlardan bizi ilgilendiren Gezi Parkı ile ilişkilendirdikleri kısım. Dönemin İstanbul Emniyet Müdürü Hüseyin Çapkın'ın "eylemcilerin sokakları ele geçirmesine göz yumması" ve aynı dönemde İstanbul Valisi olan Hüseyin Avni Mutlu'nun "Gençler, Gezi parkında kuş sesleri, ıhlamur kokusu ve arı vızıltısıyla huzurlu bir sabah varmış doğru mu? Aranızda olmak isterdim" şeklinde tweetler atması eylemcileri meşru

gösterdiği suçlamalarıyla Gezi Parkı eylemlerinin önünü açtığı dillendiriliyor. Bu suçlamalar "havuz medyasında" büyük bir algı seçiciliği ile servis ediliyor. Neden mi? Gezi Parkı olaylarının arkasında "FETÖ" var!

Hafızalarımızdan silinmeyecek direnişe değinmeden önce eski dostlar yeni düşmanlar Hüseyinlerin sabıklarına bir bakmak gerek. Çapkın Hüseyin'in İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne kadar yükselişi boşuna değildi. Gittiği her ilde devletin bekası için çalıştı. Halka yapılan işkence ve zor kullanmalarda bireysel inisiyatifi fazlasıyla kullandı. 1995 yılında Manisa'da 16 yaşındaki lise öğrencisi bir genç operasyonla gözaltına alındı. 11 gün boyunca Manisa Emniyet Müdürlüğü'nde işkence gördü. Raporlar, ifadeler vs... İşkence kanıtlandı. Genç kurtuldu kurtulmasına ama işkenceci polisleri kollayan, mahkeme kararlarını dahi geçiştiren, işkencecilerin görevlerine devam etmelerini sağlayan görevine henüz yeni artanmış olan Hüseyin Çapkın'dı. İzmir'de başka bir genç, Baran Tursun, polisler tarafından "dur" ihtarına uymadığı için vuruldu. Olay, tutanaklara "trafik kazası" olarak geçirilmişti ama hastanede Baran'ın kafasının arkasında belirgin

kurşun yarası vardı. Baran Tursun cinayetinin peşini bırakmayan ailesi dava süreci boyunca polisler tarafından tehdit edildi, haklarında polise hakaretten bir dolu dava açıldı. Olayı örtbas etmek isteyen, katil polisleri kollayan dönemin İzmir Emniyet Müdürü Hüseyin Çapkın'dı.

Bugün "güven timi" olarak sokaklarda terör estiren sivil polis anlayışının "sokak timleri" ve "huzur timleri" olarak projelendirilmesini sağlayan ve esnafın polise bilgi vermesi için bu timi kullanmayı savunan da Hüseyin Çapkın'dır. Polislere GBT (Genel Bilgi Tarama) üzerinden ödüllü puan sistemi getirerek halkın yol üzerinde saatlerce bekletilip aranması talimatını getiren de bilin bakalım kim?

Gelelim diğer Hüseyin'e. Hüseyin Avni Mutlu'ya. Kürt halkına yönelik yoğun saldırıların olduğu dönemlerde Kürt illerinde görevini "layığı" ile yerine getirdi. Tarih 28 Eylül 2009. Diyarbakır-Bingöl sınırı Lice'nin Şenlik köyü. Bir mezrada 12 yaşındaki Ceylan isimli kız çocuğu parça parça edildi. Mayın olsa yerde çukur olur, patlayıcı olsa eli yüzü harap olur. Ama öyle değildi. Doğrudan tepeden inme bir bombayla parça parça edildi. Yıllarca katliama ilişkin ne so-

ruşturma açıldı ne de dava. Yetkililer göz göre göre sessiz kaldılar. O zamanın Diyarbakır Valisi Hüseyin Avni Mutlu'ydü. Tarih 1 Mayıs 2013. 1 Mayıs Emek ve Dayanışma gününü Taksim Meydanı'nda kutlamak isteyen 17 yaşındaki Dilan arkadaşlarıyla beraber Tarlabası'ndan Taksim Meydanı'na gitmek istiyordu, istediği buydu. Taksim Meydanı'na ulaşan her sokak polisler tarafından abluka altına alınmıştı. Meydana ulaşmak isteyenlere polis saldırıyordu, o sırada isabet etti Dilan'ın başına gaz bombası. Aylarca komada kaldı, ölümle pençeleşti Dilan. Emri veren de, "ne yapacaktık ya?" diyen de İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'ydü. AKP döneminin savaş politikasına hizmet etmek için sıkça bölgeye giden Hüseyin, "barış" sürecine uygun vali imajı ile Diyarbakır Valiliği'ne atanmış ancak devletin sözde barış altındaki savaş politikasını eksiksiz yerine getirmişti. "Barışçıl" olmaktan zerre anlamadığını son olarak Gezi eylemlerinde de gördüğümüz, yüzlerce insanın yaralanmasına, ölümüne sebebiyet veren kişi de Hüseyin Avni Mutludur.

Gelelim "Hüseyinler"in arkasına saklanan algı operasyonuna, yani Taksim Gezi Direnişisi'ne. Taksim Gezi

Direniş'in patlak verdiği dönemde Hüseyinler'den biri İstanbul Valisi diğeri İstanbul Emniyet Müdürü'ydü. Ne büyük rastlantı değil mi? Değil aslında, her ikisi de bu dönemde iktidarın sadık ve güvenilir iki dostuydu.

Hafızalarımızdan silinmeyecek direnişin ilk günlerinde gerçekleşen zabıta-polis iş birliğindeki saldırılar Hüseyinler tarafından koordineli bir şekilde gerçekleştirildi. 31 Mayıs günü İstanbul'un farklı semtlerinden Taksim'e gelen yüz binlerce insan, başta İstiklal Caddesi olmak üzere, tüm ara sokakları, Tarlabası'nı, Dolmabahçe'yi, Halaskargazi Caddesi'ni, Gümüşsuyu yokuşunu doldurup dört bir yandan Taksim'e yürümek istiyordu. Bu muazzam kararlılığa karşı devlet güçleri bir meydanı sadece 24 saat tutabilecekti. 31 Mayıs akşamüstü polisin yoğun saldırısı ile İstiklal Caddesi kontrol altına alınmıştı, fakat ara sokaklarda eylemciler sabaha kadar bekleyerek sokakları tutmaya devam etti. Sokaklardaki inat "sık bakalım sık bakalım" diye slogan atarken polisler yorgun ve aptallaşmış bir şekilde ambulanslarla oradan oraya biber gazı nakletmekle uğraşıyordu. Taksim'deki kararlılığa destek için aynı anda coğrafyanın her yerinde başlayan eylemler oldu. Gündüz gece demeden süren bu eylemler iktidarı fazlasıyla korkuttu. Sadece 48 saat içinde Türkiye genelinde 5 bin 685 kişi gözaltına alındı. Yüzlerce kişi polis saldırılarında yaralandı. 7 devrimci genç katledildi. 4 yıl oldu ancak Taksim Gezi Direnişi hafızalarımıza öyle bir kazandı ki, bizler unutturmak; düşman algı operasyonlarıyla unutturmak için hala çabalıyor.

Unutmamak gerekir; çünkü örgütlü bir halkın gücü karşısında hiçbir güç duramaz. Hatırla, polis Taksim meydanından nasıl da kaçmıştı, arkasına bile bakmadan. Arkasında onlarca ekipman ve polis aracını bırakarak... Dönemin başbakanı Reis Tayyip, aniden yurtdışı gezisi organize edip "durumları" ülke dışından yutkunarak izlemişti. Zenginler sofrasında "Geziciler" iftar bile açmışlardı, unutmama.

Unutmamak gerekir; Ethem Ankara'nın göbeğinde silahla, Filistinli Lobna Allani Taksim'in ortasında fişekle vuruldu. Okmeydanı'nda Berkin, 1 Mayıs Mahallesi'nde Mehmet, Eskişehir de Ali İsmail, Hatay'da Ahmet Atakan, Abdocan... Unutma Taksim'de yanan ateş sokak sokak sıçradı, her yere yayıldı. Biz kazandık unutmama.

Tüm bu süreçte "polise emri ben verdim", "polisimiz destan yazdı" diyen Tayyip, şimdi emir verdiklerini "FETÖ"cü diyerek attı içeri. Bir algı operasyonunun, Taksim Gezi Direnişi'nin ardında "FETÖ" var diyebilme uğraşdır Hüseyinler.

Hafızalarımız gerçekleri unutmuyor, unutmayacak! Ethem'in, Berkin'in, Ahmet'in, Ali İsmail'in ve diğer kardeşlerimizin katillerinin kim olduğunu unutmadığı gibi, "emri veren"leri unutmadığı gibi, Hüseyinler'in kim olduğunu unutmadığı gibi!

Erdoğan Medyası'nda Oyuncu Değişikliği

Nedim Ciran

Balzac 1843'te, "Basın var olmasaydı, onu hiç icat etmemek gerekirdi!" der. Bugün medya aracılığıyla neler olup bittiğini takip ediyor, küresel güncelin bilgisini basın ve yayın kuruluşlarından kolaylıkla alıyoruz. Balzac'ın sözü işte bu bilginin niteliğini tartışmaya yöneliktir. Medyanın hem güncelin bilgisinin üretiminde önemli bir araç olması, hem de ekonomik-siyasal-toplumsal önemli bir güç olmasıyla ilişkilidir bu durum.

Bu gücün devletle ne kadar ilişkili olduğunu, 1920'lerde gazeteci Walter Lippmann, Kamuoyu isimli kitabında güzel bir şekilde çözümlemiştir. Lippmann, propagandanın çoktan beri "hükümetin düzenli bir organı" haline geldiğini ve gelişmesi ile öneminin düzenli olarak arttığını savunmuştur.

1920'lerden bu yana, ana akım medya ve devlet arasındaki ilişkinin ne boyutlara ulaştığı az çok ortada. Batılı medya kuruluşları bu ilişkiyi gizlemekte başarılı. Bizde son beş yıldır olup biten ise medya tarihinde tersine bir evrim... Medya patronları da onları destekleyen siyasi yapılar da ilişkilerini açık bir şekilde göstermekte beis görmüyor. Özellikle OHAL süreciyle beraber, Tayyip Erdoğan'ın ve AKP'nin rızasını alan medya kuruluşu olmak, bu alanda bir statü kabul ediliyor.

Geçtiğimiz ağustos ayında, ana akım medyada gerçekleşen oyuncu değişikliğini buradan okumak gerek.

Savaş sanayisinin önde gelen isimlerinden biri haline gelen Ethem Sancak, ES Medya'yı Hasan Yeşildağ'a bıraktı. ES Medya bünyesinde bulunan Akşam, Star, Güneş gibi gazeteler; 360 ve Kanal 24 gibi TV kanallarına bundan sonra Yeşildağ patronluk edecek.

Kim bu Hasan Yeşildağ?

Hasan Yeşildağ'ın kim olduğunu aramaya başlayan araştırmacı-gazetecilerin ilk karşılaştığı yazı, 2006 yılında Mahmut Övür'ün yazdığı "Kim şu Hasan Yeşildağ?" yazısı. Övür, bu yazıyı, yazdığına yazacağına pişman olmuş olabilir. ES Medya gibi Tayyip Erdoğan ve AKP ile ilişkisini açık bir şekilde ortaya koymaktan çekinmeyen Turkuvaz Medya'ya bağlı Sabah gazetesinde yayınlanan yazı, yaşadığımız coğrafyadaki medya-devlet ilişkilerinin evrimini anlamak açısından önemli. 2006'da açık bir şekilde Erdoğan'ı ve derin ilişkilerini gündem eden ve eleştiren Övür artık, Sabah

gazetesinde de, yorumcu olarak konuk edildiği A Haber programlarında da Tayyip Erdoğan'a ve onun siyasi çizgisine övgüler dizmekten geri kalmıyor. Doğal olarak, Hasan Yeşildağ'ı da sevecek!

Övür'ün bir zamanlar, "derin" ilişkilerinin açığa çıkarılması için yetkilileri sorumluluğa davet ettiği Hasan Yeşildağ kimdir?

1970'lerin sonunda, Üsküdar'da Şehir Tiyatrosunun bombalanmasında ismi geçen, katledilenlerin arasında devrimcilerin de olduğu birçok cinayetin faili, azmettiricisi, silah tedarikçileri arasında yer alan, Üsküdar ÜGD örgütünün başı bir ülkücü. İşlediği cinayetlerin birinden idam cezası istenerek tutuklu yargılanan, hapishanede Mehmet Ali Ağca'yla tanışıp devletin "derin" işlerini yapacak kadrosunun içine alınan ve vakit kaybetmeden beraat ettirilip İsviçre'ye kaçırılan kişidir. İsviçre'den dönünce, Tayyip Erdoğan'ın güvenliğini almak üzere bir "suç işleyerek" onunla aynı hapse giren, kaldığı süre boyunca hapishane müdürlüğü yapan şahıstır. 2000 yılında Abdi İpekçi cinayeti de dahil olmak üzere hakkındaki tüm suçlar hakkında takipsizlik kararı verilen, hakkında İGDAŞ ve İstanbul Belediyesi ile ilgili birçok soruşturma bulunan isimdir.

Kardeşi İstanbul Büyükşehir Belediyesi meclis üyesi Zeki Yeşildağ, Tayyip Erdoğan'ın farklı coğrafyalarda protestocularla yaptıkları kavgalarla ünlünen korumalarının başında bulunan; belediyenin ağaç dikme işleri, trafik sinyalizasyon araçlarının satımı, güvenlik kameraları ve gizli kamera tekniklerini belediyelere pazarlaması işi gibi "karlı" işlerini yapan eski ANAP, Refah Partisi yani anlayacağınız her dönemin siyasetçisidir. Aynı zamanda Eski Emlak Bank Genel Müdürü Civan'ın yolsuzluk skandalının baş ismi Engin Civan'ın kardeşinin eşidir.

Böyle bir CV'ye şimdilerde bir de Tayyip Erdoğan'dan önce İslamcı gençliğin liderlerinden Metin Yüksel'in ülkücüler tarafından katledildiği bilgisi eklendi. Ülkücülerin Tayyip Erdoğan'ın önünü bu cinayete açtığı iddia ediliyor. O da ülkücülerin önünü açmayı seviyor, her şey karşılıklı! Bu bilgilerin birbiriyle ilgisi ise büyük ve derin planlar!

Ethem Sancak ile kıyaslandığında, daha "vefalı" ve daha "derin" konumda bulunan Yeşildağ'ın medya patronluğunda, kendinden öncekileri aratmayacağı açık. Balzac, medya patronları ve onların iktidarı ilişkilerini öngörmüş herhalde!

Asya Pasifik'ten Çıkan Savaş Kıvılcımları

Mercan Doğan

mercan@meydangazetesi.org

BM'nin düzenlediği "Silahsızlanma Konferansı'na katılan Kuzey Kore BM Daimi Büyükelçisi Han Tae Song'un, Kuzey Kore'nin depreme neden olan hidrojen bombası denemesini hakkında ABD için "daha büyük hediye paketleri göndermek istiyoruz" demesi, Kuzey Kore'yi yeniden dünya gündemine taşıdı.

Sadece Kuzey Kore - ABD Değil, Asya Pasifik Gerilimi

Kuzey Kore bahsi açıldığında karşı cephe olarak sadece ABD'den bahsetmek, meseleyi iki bilinmeyenli denklem olarak ele alıp özünü kavrayamaktan kaynaklanır. Evet, son altı ay içinde Kuzey Kore-ABD düşmanlığı 1953'te Kore Savaşı'nın bitiminden bu yana görülmemiş bir seviyeye yükselmiştir, bu inkar edilemez. Devletler arası arenada; yeni bölgesel ve küresel güçlerin sahne aldığı çift değil çok kutuplu bir dünyada, hiçbir denklem sadece iki bilinmeyenden oluşmaz. Kesin olan bir diğer husus da; Kuzey Kore merkezli olarak aslında Asya'da bir söz sahibi olma yarışının sürmekte olduğudur. Bu yarışta ikincil aktörler gibi gözükken Çin ve -tarihte toprakları atom bombasına maruz kalan tek devlet konumunda olan ve zaten 2. Dünya Savaşı sonrası anayasasının 9. maddesiyle kesin bir dille savaşa girmenin yasak ilan edildiği ancak 2014'te "saldırıya uğrayan bir müttefikine yardım amacıyla" savaflara katılabileceği kabul edilen- Japonya'nın yanı sıra başka devletlerin de kendilerine yer bulma çabası içinde olduğu söylenebilir.

Hali hazırda Kuzey Kore'ye BM kanalı aracılığıyla uygulanmak istenen kararların, en yakın komşularından Çin'in müdahalesi yüzünden sonuçta ulaşamadığı dillendirilirken, ABD Başkanı Trump da Kuzey Kore'nin "saldırgan politikası"nın engellenmesi için basın aracılığıyla sık sık Çin'e çağrı yapıyor; üstelik her seçeneğin masada olduğunu belirterek. Çin'e -birçok uluslararası meselede olduğu gibi- Kuzey Kore konusunda da en yakın devlet Rusya gibi gözüküyor. Geçtiğimiz aylarda ise Rusya ve Çin Dışişleri Bakanları bir açıklama yaparak Kuzey Kore'nin nükleer denemelerinin engellenmesi için gerilimin arttırılmaması gerektiğini belirtmiş, diplomatik yolları önermişti.

Suriye gibi bir büyük uluslararası krizde daha ABD'ye karşı Rusya ve Çin aynı cephede yer alıyor, ancak meselenin muhatabı Suriye'dekinin aksine bu kez Çin. Çin, zaman zaman Kuzey Kore'nin füze denemelerini kınayan açıklamalar yapsa da, Kuzey Kore üzerinde sanıldığı kadar bir etkisinin olmadığını sıkça yineliyor. Herhangi bir savaş çıkması durumunda sınırına yüz binlerce insanın "yığılmasından" korktuğu belirtilen Çin'i, ABD Başkanı Trump ise deyim yerindeyse provoke etmeye çalışıyor. Çin'in sorunun çözülmesinde gayretli olduğunu söyleyen Trump'a göre, depreme yol açan son füze denemesiyle birlikte Kuzey Kore, Çin'e saygısızlık yaptı.

Yaşadığımız topraklardaki siyasi iktidarın da meseleye ilişkin yorumları eksik kalmıyor. "Nükleer silahlanmanın sürekli karşısında olduğunu söyleyenlerin burada nükleer silahlanmayla birbirlerini tehdit eder hale gelmesi düşündürücüdür." diyerek ABD'nin ikiyüzlü bir politika izlediğine işaret eden Erdoğan, nükleer silah karşıtlığından çok neyin kaygısını güttüğünü bir sonraki cümlesinde açık ediyor. Gelişmemiş ülkelere nükleer silahlanmada fırsat tanımayanlardan şikayetçi olarak diyor ki "Yani senin olsun ama bir diğerinin olmasın, bunu anlamak mümkün değil."

Son olarak TC'nin de bileşeni olduğu NATO'nun Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, yangına körükle giderek "Kuzey Kore'nin küresel bir tehdit oluşturduğunu ve bu nedenle küresel bir yanıt verilmesi gerektiğini" söyledi. Her gün yeni bir açıklama, çalınan savaş borazanları...

Milyonlarca insanın kaderini, ne yapacağı asla tahmin edilemeyecek olan iktidara ve iktidarlara bağlayan sistemle burun buruna durduğumuz bu günlerde, kışkırtıcı sözlerle çıkan kıvılcımlar yere düşmeden kül mü olacak, yoksa dünyayı kavuracak yangın buradan mı çıkacak; henüz tahmin edilemiyor.

Kriz Or

TC ile Almanya arasındaki ilişkilerde son yıllarda kriz üstüne kriz yaşanıyor. Yaşanan krizler değerlendirilirken özellikle Almanya'dan bir kanat TC için AB'ye girişin ya da Almanya ile sorunsuz ilişkinin zaten "hayal" olduğunu söylüyor. Diğer kanat ise sadece TC'nin Cumhurbaşkanı'nın olumsuz davranışları yüzünden iki devletin aralarının bozulamayacağını, TC'nin AB'ye üyeliğinin askıya alınmayacağını, bunun Erdoğan'ın ekmeğine yağ sürmek olduğunu savunuyor.

Almanya - TC Gerilimleri Listesi Uzaar Gider...

Suriye Savaşı'yla başlayan göçmen krizi, göz ardı edilemeyecek problemlerden birisi örneğinin. TC'nin Almanya vatandaşları olan gazeteci Deniz Yücel ve insan hakları savunucusu Peter Steudtner'i tutuklaması da gerilimi tırmandıran gelişmelerden birisi. Almanya'nın 15 Temmuz'un ardından TC'ye yeterince arka çıkmaması iddiası ve cemaati desteklediği öne sürülen bazı asker, diplomat, yargı mensuplarına siyasi sığınma hakkı vermesi üzerine Almanya'dan gelen milletvekillerinin Adana'da bulunan İncirlik Hava Üssü ve Konya'daki NATO Üssü'nü ziyaretine TC'nin izin vermemesi, buna karşılık olarak Almanya'nın İncirlik Üssü'nde bulunan askerlerini Ürdün'deki üsse çekmesinin de önemli başlıklardan olduğunu söyleyebiliriz.

TC'nin Almanya topraklarında cemaat ve PKK bahanesiyle casusluk yaptırdığı bilgisinin Almanya İçişleri Bakanı Thomas de Maiziere tarafından açıklanması, Almanya'daki bazı eyaletlerin TC'nin 16 Nisan referandumunu

öncesi TC bakan ve milletvekillerinin katılacağı toplantıları ve "Evet mitingleri"ni yasaklaması, Erdoğan'ın Almanya'nın Fransa ile birlikte AB içindeki iki lokomotif güçten biri olduğu gerçeğini görmezden gelip TC'yi kıskandığını öne sürdüğü trajikomik iddiası, Almanya basınındaki "Faşist Erdoğan" - TC basınındaki "Dişi Hitler: Merkel" benzetmeleri...

Söylemler Sert Ancak Yaptırım Yok

Erdoğan ve onun basın organları Merkel başta olmak üzere Almanya politikacılarına esip kükrüyor. Bizzat Erdoğan, Merkel'in uygulamalarını Nazi dönemi uygulamalarına benzetebiliyor. Almanya'yla hatta AB ile ipler kopma noktasına geliyor.

Almanya'da siyasetin ana gündemlerinden olan TC ile yaşanan krizler, 24 Eylül'deki seçimlere kadar yükselerek süreceği gibi gözüküyor. Alman basınında, seçimlerdeki iddialı adayların çoğundan daha fazla yer bulan Erdoğan da, Almanya'da yaşanan TC vatan daşlarını kullanarak baskı kurabileceğini kanıtlamaya yönelik hamleler yapıyor. Ancak TC'nin en çok ihracat yaptığı devletlerden biri olan Almanya'nın ekonomik yaptırımları gündeme geldiğinde, medyada çıkan yasaklı Alman şirketleri listeleri hızlıca yalanlanıyor, dengeyi bozmamak için iki taraf da gerektiğinde geri adım atıyor.

Son olarak 9 Eylül'de Dışişleri Bakanlığı'ndan TC vatandaşlarına "PKK ve FETÖ mensubu olduğu bilinen çok sayıda teröristi barındıran ve teröre göz yuman" Almanya hakkında seyahat uya-

Ataklığı

rısı geldi. "Türklerin olabilecek yabancı düşmanı ve ırkçı muamele, davranış ve sözlü saldırılar karşısında itidalli hareket etmelerinde, siyasi içerikli tartışmalara girmemelerinde, seçim öncesi siyasi parti toplantılarından, terörist örgütlerce düzenlenen ya da desteklenen Alman makamlarınca göz yumulan gösteri, yürüyüş gibi faaliyet alanlarından uzak durmalarında fayda görülmektedir" ifadelerine yer verilen uyarı, başından sonuna sert söylemlerle doluydu.

Almanya cephesine bakıldığında da, yaklaşan seçimlerde Sosyal Demokrat Parti'nin başbakan adayı olan Schulz'un, Ankara hükümetinin ölçüleri aştığını söylemesi, "Türkiye ile Almanya arasındaki ilişkiler, Ankara'nın sistematik olarak izlediği politika şeklinde de olmamalıdır. Almanya, Türkiye'den yapılan her aşığılamayı kabul edebilecek bir ülke değildir" açıklaması ve Türkiye'nin kabul edilemez - tehlikeli bir şekilde hem uluslararası ilişkilerinde hem de Avrupa'nın tüm prensiplerinden uzaklaştığını söylemesi, iplerin tek taraflı gerilmediğini gözler önüne seriyor. Ve Schulz ekliyor: "Ben seçilirim TC'nin bu tavırlarını karşılıksız bırakmayacağım!"

Almanya Başbakanı Merkel ise Erdoğan'ın bütün ataklarını atakla karşılamayı sürdürüyor. TC'nin tutukladığı Almanya vatandaşlarını hatırlatıp, TC'nin AB'den gittikçe uzaklaştığını söylüyor. AB üyelik müzakerelerinin askıya alınmasına veya sona erdirilmesine karar verilmesine kadar birçok seçeneğin masada olduğunu söyleyerek tehdit ediyor. Aynı zamanda Almanya, TC'nin cemaat ile bağlantılı oldu-

ğunu söylediği kişi ve kurumların varlıklarının dondurulması yönündeki resmi talebini reddediyor.

Almanya'daki ARD isimli TV kanalının yaptırdığı ankete göre, her dört Almandan üçünün TC'nin AB'ye girmesini istemediği sonucu ortaya çıkmıştı. Kamuoyu anketlerine elbette güvenilemez, belki de yaratılmak istenen algı budur. Ancak doğruymuş gibi ele alındığında, seçimlere sayılı günler kala, Almanya siyasi partilerine Erdoğan karşıtlığının getirdiği artı puanlar olduğu apaçık ortadadır. Bu koşullarda gözlerden kaçmaması gereken gerçeklerden biri de, Almanya'nın da, TC'nin de her ne kadar sert söylemlerden kaçınıyor olsalar da, iş yaptırma geldiğinde pek de hareket etmiyor oluşlarıdır.

Dienst ist Dienst und Schnaps ist Schnaps!*

İktidarların birbirlerine karşı takındıkları bu sert tarz, sadece bir seçim politikası mıdır? "Sadece" değildir ama etkisi yadsınmaz. Çünkü söz konusu olan, iki devletin yıllardır süren ortak siyasi ve ekonomik çıkarlarıdır. Bu çıkarlar, iktidarlar için gözden çıkarılamayacak olandır.

Ünlü bir Alman atasözü vardır; "Dienst ist Dienst und Schnaps ist Schnaps" (İş iştir ve likör likördür.) Uluslararası ilişkilerde dönemsel olarak plansız ya da stratejik olarak planlı krizler yaşayan iktidarlar, iç işleyişteki uyumlarına bunu karıştırmazlar. TC- Almanya ilişkileri de yıllardır böyledir; dışarıdan gel-gitli, içerideki sömürü-baskı-zulümde ve bunlarla kazanılan çıkarlarda ortak! İkisini birbirine karıştırmazlar.

Üçüncü Dünya Savaşı Yemen'de Başladı

İlyas Seyrek

ilyas@meydangazetesi.org

Romalı coğrafyacıların Arabia Felix yani mutlu, güzel Arap diyarı olarak adlandırdığı ve 1001 Gece Masallarının da içinde geçtiği yerler arasında bulunan Yemen, şimdi o masal çağlarına tezat bir savaş yaşıyor.

Arap Baharı'yla beraber, 22 yıllık Ali Abdullah Salih diktatörlüğünün yıkılması ve ardından 2014 Ağustos'unda, nüfusun yüzde 35'ini oluşturan Şii Husilerin parlamentoyu işgal ederek yeni devlet başkanının kalem müdürünü kaçırmaması ve başkentini işgal edilmesiyle başlayan savaş, savaş haberlerinin alt başlıklarında zar zor yer bulabiliyor.

Bu Çatışmalardaki Taraflar Kim?

Bir yanda Suudi Arabistan ve koalisyon ortakları, onları destekleyen ABD ve İngiltere; diğer yanda Ensarullah Hareketi altında birleşen Hizbullah, İran, Rusya ve Çin destekli Husi'ler, bunların dışında Birleşik Arap Emirlikleri destekli Güney Hareketi, El-Kaide ve İŞİD'in kontrol alanları...

Savaşın tarafları bir yerlerden tanıdık!

Savaş analizcilerinin gündem ettiği stratejik öneme sahip körfeze yakın bölgeler, doğal gaz ve petrol rezervleri...

Peki bu gerekçeler ve tarafların Suriye'deki savaştan farkı nedir? Bulmak zor! Suriye Savaşı aynı aktörlerle, bu kez Yemen'de devam ediyor.

Fark Edilmeyeni Fark Etmek

Geçtiğimiz günlerde, Suriye'deki savaşı Esad'ın kazandığına ilişkin yazan Ortadoğu uzmanı Robert Fisk, "Hepimiz Trump ve Kim Jong-un'un üçüncü dünya savaşını çıkarmasını beklerken Ortadoğu haritasının önemli ölçüde ve kanlı bir biçimde değiştiğini fark etmedik" diye yazıyor. Küresel iktidarların, hedef şaşırtma siyasetleri artık uluslararası stratejilerin kaçınılmaz gerçekliği olarak kabul ediliyor. Fisk bu durumu güzel bir şekilde ifade etmiş. Ancak Fisk'in "fark ettirmeme" stratejisiyle es geçtiği durum Suriye'deki savaşın Yemen'de aynı aktörlerle devam ettiği. Ve belki de "zaferini ilan etmekte" aceleci davrandığı Esad'ın, Yemen savaşındaki pozisyonundan dolayı şimdiki pozisyonu kaybedebilmesi. Olasılık dışı mı? Esad bile, durumunu Fisk'in ifade ettiği kadar cesaretli bir şekilde dile getirmiyorken çok da olasılık dışı değil.

Bütün bunlar tartışılırken haber değeri bile taşıdığı düşünülmeden Yemen'de, insanlar sadece savaşın yıkımından değil, savaşın ve Suudi Arabistan ambargosunun yarattığı etkilerden de muzdarip. Dünya Sağlık Örgütü'nün son hazırladığı raporda son 14 haftada, vebadan iki bine yakın kişinin öldüğü ve 50 bine yakın veba hastalığına yakalanan insan olduğu tahmin ediliyor. Coğrafyadaki koleradan etkilenen binlerce kişinin yanında, UNİCEF raporlarına göre 500 bine yakın çocukta "şiddetli yetersiz beslenme" vakası var.

Üçüncü dünya savaşının ne zaman çıkacağını beklediğimiz şu günlerde, bize fark ettirilmeyenleri fark etmek bir zorunluluk. Özellikle de Yemen'deki sağlık raporları her geçen gün başka trajik rakamlar yayınlıyor. Kim bilir belki fark ettirilmeyen bir üçüncü dünya savaşının içindeyizdir!

Ortadoğu'da Haritalar Değişiyor

Suriye'de 7 Yıllık Savaşın Sonu mu?

21 Temmuz 2015'te dönemin İsrail Savunma Bakanı Moşe Yaalon, yaptığı açıklamada, Suriye'de yaşanan savaş nedeniyle ortaya çıkan çok parçalı, karmaşık durumu şu sözlerle özetliyordu: "Biz Suriye'nin omlet haline gelmiş bir yumurta olduğuna inanıyoruz. Omletten de tekrar yumurta yapamazsınız." Şimdi 2015 yılının ortalarına gidelim ve Yaalon'a, o dönem doğruluk payı olan "omlet" benzetmesiyle bu özgüvenli sözleri söyleten Suriye'deki durumu özetleyelim:

İŞİD'in 2014'ün Haziran ayında Musul'u ele geçirmesi öncesi aynı yılın başında ülkenin 6. büyük kenti Rakka, ileriki süreçte hilafet devleti ilan edecek cihatçı çetenin kontrolüne geçmişti. Rakka'nın güneyindeki Deyr -ez Zor, yine İŞİD tarafından kuşatılmış, bu durum Suriye'nin, Irak ile bağlantısını koparmıştı. Irak sınırındaki El Kaim kapısını ele geçiren İŞİD, olaya ilişkin olarak yayınladığı videoda Sykes-Picot anlaşmasının 100 yıl sonra yırtıldığını vurgulamıştı. Şam'dan sonraki en büyük kent Halep'in ise yarım fazlasında cihatçı çetelerin varlığı söz konusuydu. Şam'da da, doğudaki Guta bölgesinde cihatçı çeteler hakimdi. Ayrıca Ürdün ve İsrail sınırlarında bu devletlerin himayelerinde, ABD, İngiltere destekli cihatçı çeteler kontrol alanlarına sahipti.

TC, Körfez ülkeleri ve ABD'nin farklı düzeylerde desteklediği çetelerin bu kontrol alanları arasında, şu sıralarda da gündemde olan İdlib'i ise farklı bir parantez içine almak gerek. 2014 Eylül ayı itibarıyla Suriye'deki önceliğini rejim değişikliğinden İŞİD'e yönelik operasyonlara evrilten ABD'yi "savaşa geri çağırarak" şeklinde okunabilecek Fetih Ordusu adlı cihatçı çatı örgüt projesi Türkiye- Suudi Arabistan-Katar devletlerince geliştirilmişti. "Fetih Ordusu" 2015 Mart ayı sonlarında İdlib'i ele geçirerek emirlik ilan etti. Böylece TC-Körfez ittifakının Esad'ı devirme politikası kapsamında bu devletlerce ABD'ye "önceliklerini gözden geçirmesi" mesajı veriliyordu. Bu dönemde ABD'nin Suriye politikasında ise dışarıdan çok da anlaşılabilen bir çift başlılık oldukça belirgindi. ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) ile CIA ekseninde oluşan bu çift başlılığa göre, Pentagon üzerinden SDG benzeri "seküler" gruplara destek verilirken, diğer taraftan Körfez devletlerinin mali desteği ile CIA'nin kurduğu operasyon odaları sonucu cihatçı çeteler destekleniyordu. TC-Katar-Suud ittifakının açıktan desteklediği "Fetih Ordusu" projesi ve İdlib'te kurulan cihatçı emirlik, CIA'nin kurduğu bu "operasyon odalarının" sonucuydu.

İdlib'i ele geçiren çatı örgüt "Fetih Ordusu'nun o dönemdeki iki ana bileşeni ise El Kaide kökenli Nusra ve TC destekli Ahrar -uş Şam'dı.

Efrin'e saldırı hamlesini boşa düşürecek bir başka gelişme de, Fırat Kalkanı işgal güçlerinin olası bir operasyonunun, Efrin- İdlib'e doğru genişleme bölgesi olarak düşünülen Tel Rıfat'ta yaşandı. YPG ile Rejim arasında varılan mutabakatla Tel Rıfat Suriye Ordusu'na bırakıldı ve TC'nin Fırat Kalkanı bölgesinden Efrin-İdlib hattına açmayı düşündüğü koridor projesi başlamadan bitti.

İŞİD ve Diğer Cihatçı Çeteler Sonrası Dönem Daha Büyük Savaşları mı Doğuracak?

Irak'taki topraklarını kaybeden, Suriye'de ise Deyr -ez Zor ve Rakka'yı kaybetmek üzere olan İŞİD'in, muhtemelen yakın bir gelecekte hakimiyet alanı kalmayacak. Böylece toprak hakimiyeti koşuluna bağlı olan "hilafet devleti" özelliği ortadan kalkacak olan cihatçı çetenin, aslına rücu ederek Irak'taki Sünni bölgelere çekilmesi bir ihtimal.

Diğer yandan, şu andaki olası çatışmalarını İŞİD nedeniyle erteleyen sahadaki öznelerin, bu varlık ortadan kalktığında Suriye'de nasıl konumlanacakları ortadaki soru işareti. Suriye'nin, özellikle doğusunda rejim ve müttefiklerinin galibiyetini "sessiz sedasız" kabul etmiş görünen ABD, son olarak Ürdün sınırında eğittiği cihatçı çetelerden silahlarını teslim etmelerini istedi. Buna karşın, ülkenin kuzeydoğusundaki üsleri üzerinden elde ettiği nüfuz alanlarını yitirmek istemeyeceği varsayılan ABD, bu varlığına koşut olarak, Suriye'nin kuzeydoğu ve doğusunda Kürtlerin ve Arapların federatif bölgelerinin oluşumunu savaş sonrası pazarlık konusu haline getirebilir. Rusya'nın da sıcak baktığı bilinen böylesi bir yapı, savaş sonrası konuşulacak önemli gündem maddelerinden olacaktır.

A

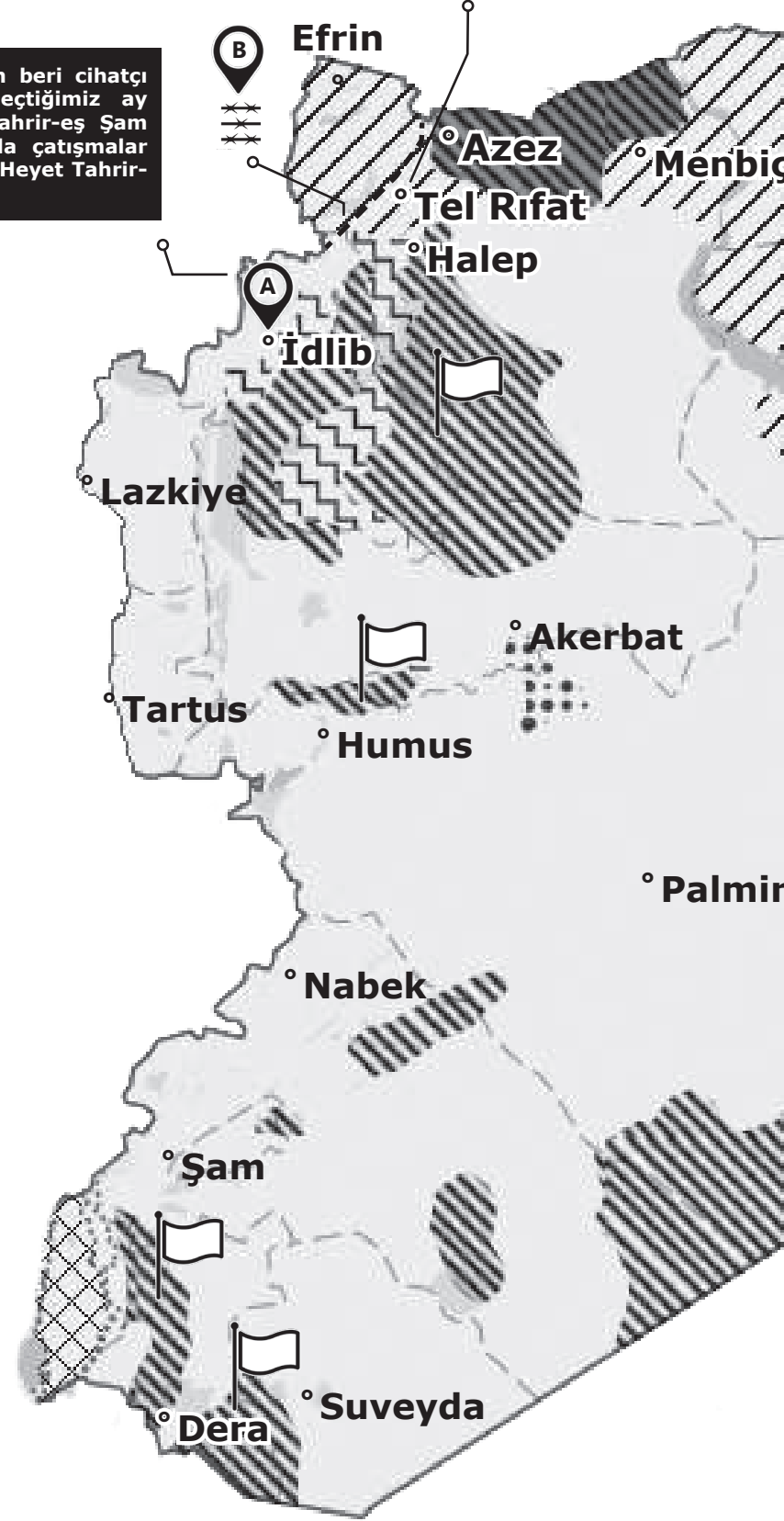
Suriye'de Yeni Harita Doğu'da Çizilecek

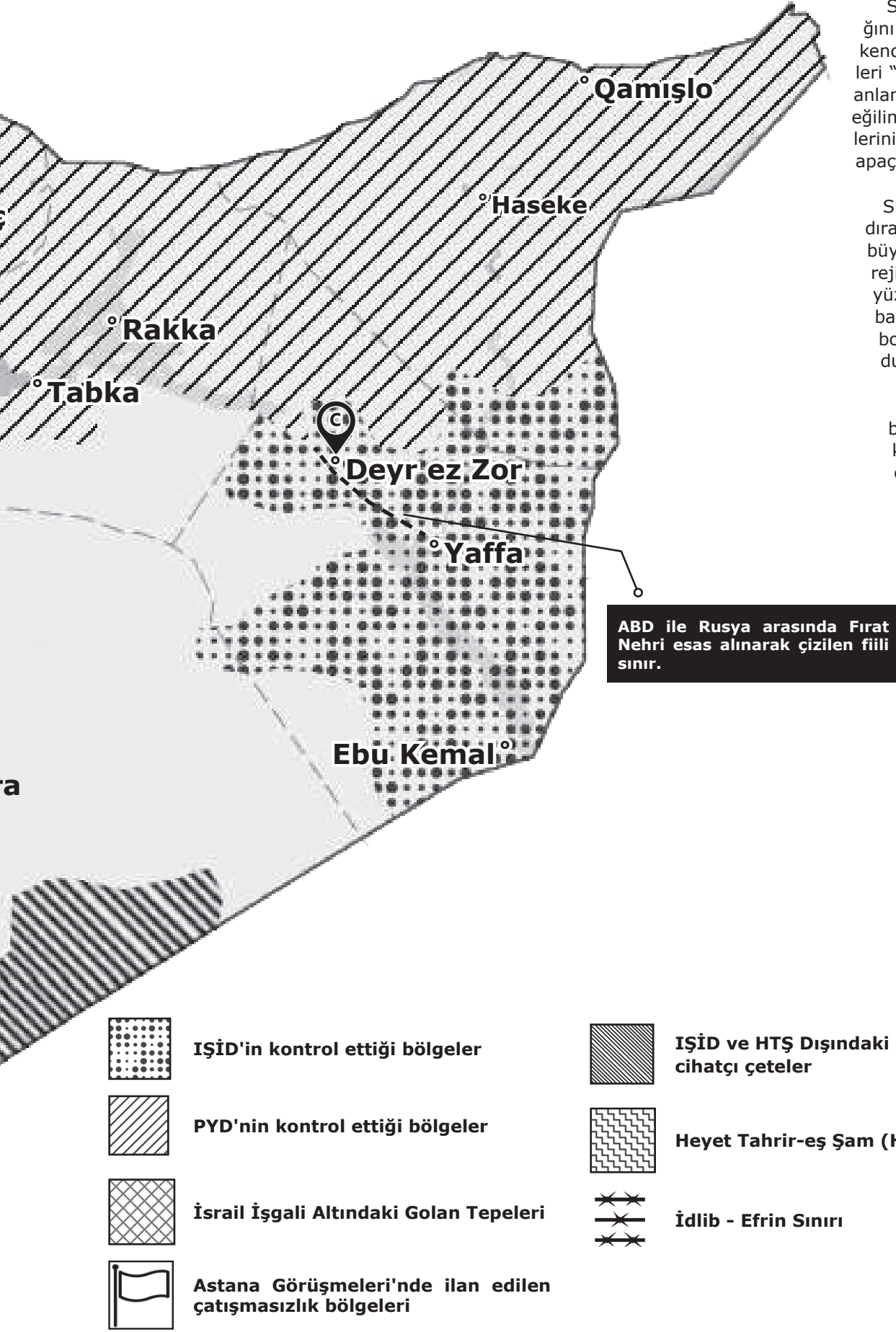
Suriye'nin kuzey- kuzey doğu sınırları boyunca uzanan ve 2012'den beri varlığını sürdüren Rojava ise Suriye'nin bu çok parçalılığı içinde yer alıyor görünse de, fiilen uyguladığı ve savaş sonrası için de vaad ettiği federasyon projesiyle ayrı bir konumda değerlendirilmeyi hak ediyordu. Temmuz 2012'deki devrim sürecinde henüz sıcak çatışma bölgeleri içinde yer almayan Rojava, ilerleyen süreçte önce Nusra, daha sonra da İŞİD gibi, devletlerin terörizm politikalarının sahadaki fiili uygulayıcılarına karşı sergilediği direnişle savaşın denkleminde kilit bir konumda yer aldı.

Savaşta bugün geline nokta, "savaş bitti, Esad kazandı" yorumları paralelinde, batıda Suriye Rejimi'nin hakimiyeti belirginleşirken, Fırat'ın doğusunda ABD/SDG ile Rusya/Suriye eksenleri arasında bir denge oluştu. Bu denge uyarınca Rejim güçleri İŞİD'e karşı operasyonların sürdüğü Rakka'ya müdahil olmayacak, aynı şekilde ABD/SDG ittifakı da Deyr -ez Zor'dan uzak duracaktı. Bu fiili anlaşmanın kırılabilir yapısı, İŞİD sonrası dönem için, farklı çatışmaların habercisi niteliğinde. Şimdiye dek bu eksenler birbirleriyle direkt çatışmayarak, benzer fiili anlaşmalar yolunu seçmişti. Bunun nedeni, öncelikle bertaraf edilmesi gereken İŞİD varlığı idi. Savaşın sonunun yaklaştığının konuşulduğu bu süreçte, Fırat'ın doğusundaki bu bölge, savaş sonrası Suriye'nin siyasi haritasının çizileceği coğrafya olacak.

6 Eylül'de Suriye Rejimi ile YPG arasında yapılan anlaşmayla Suriye Ordusu'na bırakıldı.

İdlib, 2015 Nisan ayından beri cihatçı çetelerin kontrolünde. Geçtiğimiz ay El-Kaide kökenli Heyet Tahrir-eş Şam ve Ahrar-üş Şam arasında çatışmalar yaşandı. İdlib'de kontrolü Heyet Tahrir-eş Şam ele geçirdi.

C

Deyr -ez Zor: Verimli Suriye

Astana Görüşmeleri'nde ilan edilen "çatışmasızlık bölgelerinde" cihatçıların hareketsiz kalması, Suriye Ordusu ve müttefiklerine Deyr -ez Zor ve benzeri bölgelere hareket olanağı sağladı. Böylece Suriye ordusu Deyr -ez Zor'a yöneldi. Kaliteli petrol yatakları ve geniş tarım arazileri nedeniyle Deyr-ez Zor bölgesi "Verimli Suriye" olarak da biliniyor.

Peki Suriye Ordusu ve müttefiklerinin Deyr-ez Zor'a yönelmesi karşısında ABD'nin tutumu ne olacak? ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı açıklamasına göre IŞİD Karşıtı Koalisyon/SDG ile Rusya/Suriye ittifakları arasında -IŞİD faktörü gözetilerek- fiili çatışmasızlık bölgeleri ilan edilmiş durumda. Bu çatışmasızlık bölgelerinin ilanında ise Fırat'ın batı ve doğusu esas alındı. Ancak bu ayın başlarında Suriye'nin Rus Hava Kuvvetleri desteğinde, Fırat'ı geçerek Deyr -ez Zor'a ilerleyişiyle, bu esasın hükmünün kalmadığı, fiili sınırın Deyr -ez Zor'un doğusu olarak güncellendiği anlaşılıyor. Nitekim geçtiğimiz günlerde SDG'nin başlattığı "Cizre'nin Fırtınası" hamlesinin Deyr -ez Zor'un doğusunu kapsadığı duyuruldu.

Savaşın kaybedenleri arasında yer alan TC ise, bölgedeki varlığını Rojava karşıtlığına indirgeyerek, tamamen izole olmamak için, kendisine zorunlu müttefikler yaratma yoluna girdi. ABD ile de ip-leri "tam koparmadan", savaş sonrası bölgede siyasal ve ekonomik anlamda oluşması muhtemel Rusya-Suriye-İran ittifakına katılma eğilimi taşıyabilecek olan TC'nin bu ve benzeri zorunlu ittifak girişimlerinin, Halep'ten 82. vilayet yaratma hayallerinden gelinen noktada açık bir yenilgi olduğu ortada.

Suriye'de rejimin sonunun geldiğine TC ile birlikte kendisini inandıran bir başka bölgesel aktör olan İsrail ise, savaş sonrası, daha büyük savaşların kıvılcımını çakma potansiyeli taşıyor. Suriye'de rejime karşı savaşan bazı cihatçıları desteklediği gerçeğini ters yüz ederek, "cihatçılardan boşalan bölgelere Hizbullah yerleşecek" bahanesine sığınan İsrail, her fırsatta, Irak-Suriye-Lübnan hattı boyunca oluşabilecek Hizbullah-İran eksenine saldırmaktan geri durmayacağını söylüyor.

IŞİD ve diğer çetelerle çatışma dinamiklerinin orta vadede bitmesi öngörülen Suriye'de, bundan sonraki dönemde, savaşın kazananı ve kaybedenleri arasında yaşanacak gelişmeler, yeni çatışma alanlarının ortaya çıkıp çıkmayacağını gösterecek. Bu olası yeni dinamikleri görmek için ise, tüm bu, devlet, devletsiz ve devlet dışı öznelerin Suriye'de yeni oluşacak haritayı önlerine koymaları gerekecek.

B

İdlib - Efrin Gerilim hattı

Aralık ayı sonlarında Halep'in cihatçılardan Suriye rejiminin eline geçmesiyle, gözler İdlib'e çevrilmişti. Halep'ten ve sonrasında cihatçı çetelerin bulunduğu Hama ve Humus'tan, rejim ile anlaşmalı şekilde çekilen cihatçıların yerleştirildiği İdlib, savaşın son cephesi olarak değerlendiriliyor. Suriye ordusu İdlib'e topladığı cihatçı çetelerle yapacağı bu "son savaşta", onları geldikleri yere, Türkiye sınırına doğru itmenin hesabını yaparken, TC ise başka bir hesap peşindeydi. Ancak bu hesap, geçtiğimiz ay İdlib'te yaşanan çeteler arası savaşta açmaza girdi. İdlib'e komşu Rojava kantonu Efrin'e, kontrolündeki çeteler üzerinden saldırmayı planlayan TC, Heyet Tahrir -eş Şam (HTŞ) ile Ahrar -uş Şam arasında yaşanan çatışmalar sonrası Efrin'e saldırı politikasında değişikliğe gitmek zorunda kaldı.

ABD ile yaşanan gerilim, düşürülen Rus uçağı ve özür sonrası bölgede Rusya'nın fiili bir oyuncusu haline dönüşen TC'nin, İdlib'in "devri" konusunda bölgedeki cihatçı çetelerin "hamisi" vasfıyla Rusya- Suriye ittifakına verdiği teminat, HTŞ-Ahrar savaşında geçerliliğini yitirdi. TC için bu "iç savaşın" kötü sonucu, önceliklerini hakimiyet alanlarını korumaya verecek çetelerin, bu süreçte Efrin'e saldırı planları içinde olamayacağıydı.

Benzer şekilde TC de öncelik politikalarını İdlib'te HTŞ'nin hakimiyet kurmasıyla, Efrin'den bu bölgeye kaydırmak zorunda kaldı. Çatı bir cihatçı örgüt olan HTŞ'deki El Kaide-Nusra ağırlığı ve örgütün İdlib'te kurduğu hakimiyet, ABD'nin tepkisini çekmişti. Genellikle Suriye'nin batısında askeri ve politik bir tasarrufta bulunmayan ABD, bölgenin bu duruma gelmesindeki payını "unutarak", HTŞ üzerinden, "askeri tedbirlere başvurmaktan çekinilmeyeceği" açıklamasında bulundu. Bu açıklamaların yanına, ABD'nin IŞİD'le Mücadele Özel Temsilcisi Brett McGurk'ün bölgedeki El Kaide varlığına dair TC'yi suçlayan demeci koyulduğunda, TC'nin gündeminin Efrin'den İdlib'e kaymasındaki zorunluluk anlaşılır bir hal alıyor.

Bu zorunlulukta birlikte TC'nin Fırat Kalkanı içindeki çeteleri, yanlarına Ahrar -uş Şam'ı da katarak Efrin'e taşıma planının, rotasını İdlib'e çevirme ihtimali artıyor.

Savaş Irak'ın Kaderi Mi?

2003'te başlayan ve binlerce insanın yaşamını yitirdiği savaşı yaşamış ve ardından bölgede pek çok örgütün faaliyet sahası olmuş Irak'ta son dönemde IŞİD'in kaybediyor oluşu ve Güney Kürdistan'daki referandum gibi pek çok gelişme yaşanırken bu coğrafyanın siyasi haritasının değişmesi ve yeni çatışmaların yaşanması ihtimali de bulunuyor. Bu sebeple bu coğrafyanın gelişmelerine ve bu coğrafyadaki güçlere bir göz atmak gerekecektir.

Güney Kürdistan'daki Referandum "Bağımsızlık" İçin Mi?

Başur Kürdistanı, bölgedeki her bir yapıyı doğrudan ilgilendiren tartışmalı bir referandum gündemine girdi. Bölgesel ve küresel pek çok devletin ertelenmesi gerektiğini düşündüğü referandum Ortadoğu için yeni diplomatik veya askeri sorunları başlatacaktır. Güney Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde iktidara sahip parti KDP (Kürdistan Demokrat Partisi)'nin aldığı kararla 25 Eylül'de gerçekleşecek olan referandum, Başur Kürdistanı'nda bağımsız bir Kürt devletinin oluşturulmasını öngörüyor. KDP bu kararla iç ve dış siyaset doğrultusunda bir hamle gerçekleştiriyor. KDP/Barzani hem IŞİD'le yapılan savaşın başlarında uyguladığı pratikler (peşmergelerin Şengal gibi bir çok bölgeyi IŞİD saldırısı sırasında terk etmesi) sebebiyle halk üzerinde azalan etkisini böyle "ulusal" bir mesele üzerinden tekrar arttırmak hem de başkanlık koltuğunu bırakması gerektiği düşüncelerinin arka planlara atılmasını sağlamayı planlıyor.

30 Ocak 2005'ten bu yana Irak devletine bağlı özerk bir yönetim olan Kürt yönetimi, bağımsız bir devlet olarak bölgedeki ilk meşru Kürt devleti olma isteğinde. Bölgesel Yönetimin meclisini kapatan, işleyişine engel olan ve bağımsızlığın oylanacağı referanduma karar veren KDP'nin dışındaki Kürt partilerinin ise bu referanduma dair yaklaşımları sorgulanıyor. Duran Kalkan'ın "Bu referanduma kim karar veriyor?" şeklindeki açıklaması ile PKK referanduma açıkça karşı çıksa da bölgesel yönetimde siyaset yapan bölgedeki diğer GORAN (Değişim Hareketi) ve KYB (Kürdistan Yurtseverler Birliği) gibi büyük Kürt partileri şimdilik referanduma ne açıktan destekte bulundular ne de karşı çıktılar. İşlemeyen bir mecliste meclis başkanlığı makamını elinde bulunduran Goran Hareketi KDP'nin meşruiyetini sağlayacak bir oylamada "evet" demek istemese de KDP'nin oylamayı ulusal bir mesele olarak göstermesi nedeniyle "hayır" demeye de çekiniyor. KYB ise oylamanın mecliste alınacak karar sonucu yapılması durumunda "evet" demekten geri durmayacaklarını açıklamıştı.

Ayrıca şimdiden referandumdan çıkacak bağımsızlık sonucunun ardından ilan edilecek bir Kürdistan devletinin bölgede çatışmalar dönemini tekrar başlatıp başlatmayacağı da tartışılmaya başlandı. Irak, egemenlik hakkına ve toprak bütünlüğüne aykırı olan bu durumu savaş sebebi sayarak, IŞİD'i bir çok noktada yenmiş olmanın ve Haşdi Şabi örgütünün merkezi ordu kuvvetlerine kattığı güçle Güney Kürdistan'da peşmerge güçleriyle bir çatışmaya/savaşa girebileceği de konuşuluyor. Ama olası böyle bir savaşta İran ve TC gibi bölgesel, Rusya ve ABD gibi küresel güçlerin tutumu/tafı ne olur, taraf olurlarsa savaşın boyutu ne olur ve Kürdistan, Irak ve Ortadoğu yeni bir keşmekeşin ortasında nasıl kalır bunları da konuşmak düşünmek gerekecektir.

IŞİD'in I'sı da Kalmayacak

Musul'un 40 kilometre batısında, nüfusun çoğunluğu Türkmenlerden oluşsa da Ezidi, Arap ve Kürt nüfusun bir arada yaşadığı ve 2014 yılından beri IŞİD'in elinde olan

B

Kürdistan Yurtseverler Birliği

Kürdistan Demokrat Partisi'nden koparak Irak eski cumhurbaşkanı Celal Talabani tarafından 1975'te kurulmuştur. Daha çok Süleymaniye kentinde etkili olan KYB, KDP ile uzun yıllar mücadele etmiş hatta 1994'te taraflar arasında silahlı çatışmalar yaşanmıştır. 1998'de yapılan barış anlaşmasıyla çatışmalar son bulmuş, Irak'ın işgalinin ardından da ilişkiler giderek iyileşmiş, Irak meclisi seçimlerine ortak adaylarla katılmışlardır.

Goran Hareketi

KYB'nin içindeki reformcu kanatta yer alan Noşirvan Mustafa, partisinden istifa edip 2006 yılında Goran Hareketi'ni kurdu. Süleymaniye kentinde etkili olan hareket, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ndeki son seçimde oylarını arttırmış ve KYB'nin oylarını geçerek mecliste en çok oyu alan ikinci parti olmuştur. Goran Hareketi'nin bu yükselişi Güney Kürdistan'daki KDP-KYB eksenine dayalı siyasi yapıyı değiştirmeye başlamıştır. Ayrıca Goran Hareketi, İran ile sıkı bir ilişkiye sahiptir. Tahran KYB ile Goran Hareketi arasındaki sorunların çözümünde aracı olduğu gibi, bu iki partinin birleşmesini de amaçlamaktadır. Aynı zamanda İran'ın Güney Kürdistan'la 6 milyar civarında olan ticaret hacminin 4 milyar dolarını Süleymaniye bölgesiyle gerçekleştirmektedir.

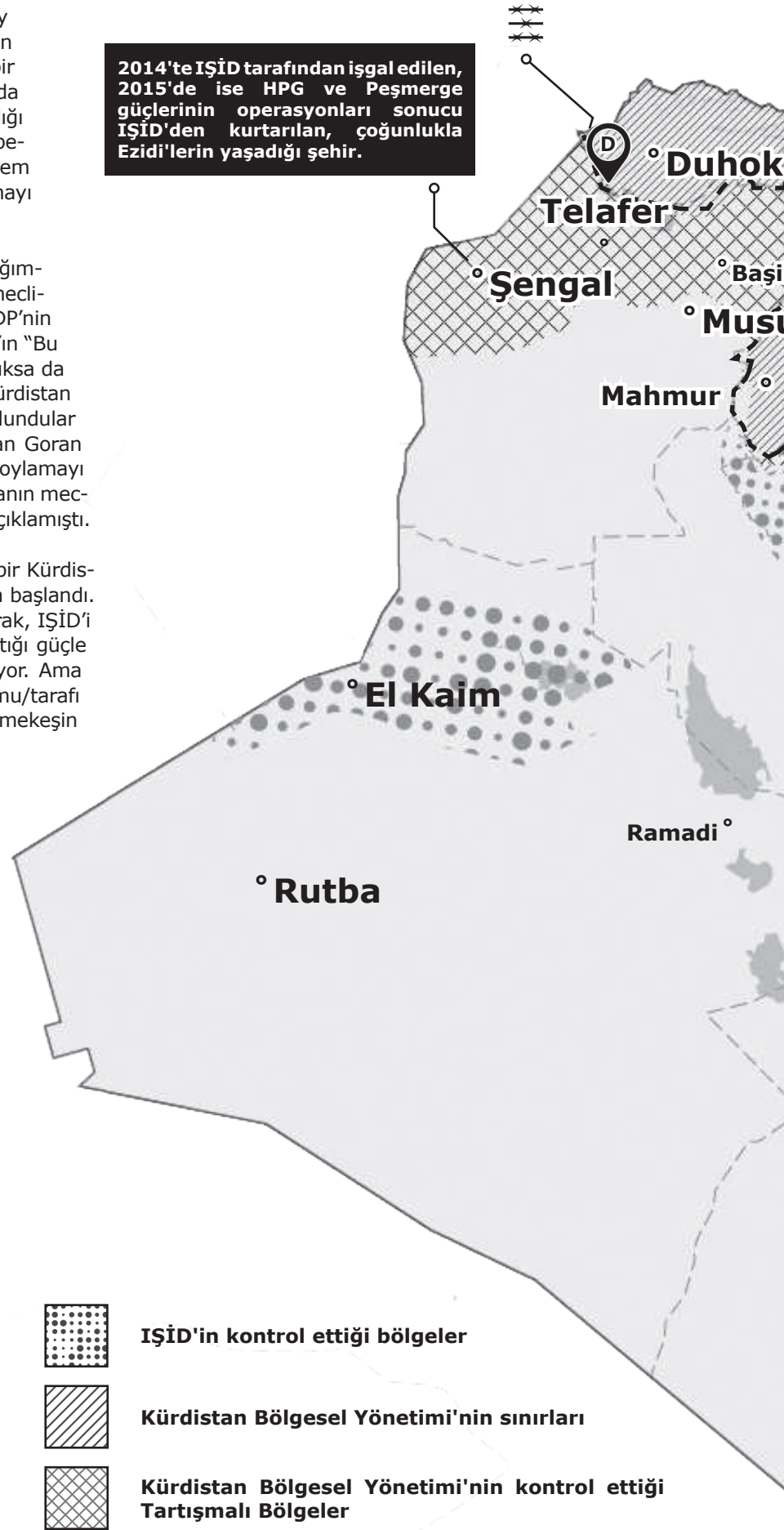
Bölgedeki Kürtlerin yanı sıra referanduma dair tavrı en çok konuşulacak unsur Irak merkezi hükümeti. Irak, kendisine bağlı toprakların elinden çıkmasına ve bağımsızlık sonrasında Kürt devletine geçecek herhangi bir merkezden alacağı ekonomik geliri kaybetmesine neden olacak referanduma karşı duruşunu mecliste aldığı kararla reddetmesiyle kesinleşti. Zaten daha önce Irak merkezi hükümeti ve bölgesel Kürt yönetimi arasındaki tartışmalı bölgeler üzerinden var olan gerginlik referandumun tartışmalı bölgeleri de içereceğinin açıklanmasıyla başka bir boyut daha kazanmış oldu.

A

Kürdistan Demokrat Partisi

Kürdistan Demokrat Partisi, Barzani aşiretlerinin Irak yönetimine karşı isyanın ardından 1946 yılında Mustafa Barzani tarafından kurulmuştur. Ağırlıklı olarak Hewler ve Duhok kentlerinde etkili olan ve Başur Kürdistanı'nın hükümeti olan KDP, 1979 yılından beri Mesud Barzani tarafından yönetiliyor.

2014'te IŞİD tarafından işgal edilen, 2015'de ise HPG ve Peşmerge güçlerinin operasyonları sonucu IŞİD'den kurtarılan, çoğunlukla Ezidi'lerin yaşadığı şehir.

E

Kandil Dağları

Kandil, en büyük parçası Irak tarafında olan Hewler il sınırı içindedir. Kandil Dağı üzerindeki en önemli yerleşim birimleri ise dağın doğu tarafındaki -İran'a bağlı olan Piranşehir ve batı tarafında bulunan -geçtiğimiz günlerde PKK'ye yönelik operasyon hazırlığında olan bazı MİT elemanlarının PKK tarafından alıkonulduğu yer olan-Süleymaniye'dir. TC'nin Kandil Dağları'na kuş uçuşu uzaklığı 89,5 km iken kara yolu ile bu uzaklık 100-110 km'yi bulmaktadır.

Telafer kasabası Musul ile Suriye'yi bağlayan yol üzerinde bir kavşak konumundadır. IŞİD'in Irak'ın kuzeyinde kontrolünde tuttuğu tek toprak parçası iken 20 Ağustos'ta Irak ordusu ve Haşdi Şabi örgütünün kontrolünde başlayan operasyonlar sonucunda kasaba aşama aşama IŞİD'ten geri alınmıştır.

Telafer'in IŞİD'ten geri alınmasının ardından, IŞİD'in Irak'ın merkezine en yakın olarak varlığını sürdürebileceği tek toprak parçası haline gelen Havice kasabasına da bir operasyon gerçekleştirilmesi Irak'ın gündeminde. Kerkük'ün batısında bulunan bu kasabaya yapılacak operasyonla Havice'nin IŞİD'den geri alınması durumunda Kerkük üzerindeki tehlike kalkmış olacak ve kasabaya bağlı köylerin de geri alınmasının ardından IŞİD'in bölgede sahip olduğu hiç bir toprak parçası kalmayacak.

Kandil'e Operasyon Mümkün Mü?

PKK'nin askeri kamplarının bulunduğu, Irak ve İran arasındaki Kandil Dağları; TC'deki Kürt politikalarına göre tekrar tekrar gündeme geliyor. Kürt düşmanlığını arttırarak milliyetçi oylara talip her iktidar, PKK'nin kamplarına, Kandil Dağları'na operasyon yapacağı vaadini veriyor. 7 Haziran 2015 seçimlerinin ardından uyguladığı şiddeti daha sistematik ve sürekli hale getiren TC, bu dönemde Kürt politikasını da değiştirerek yine PKK'nin merkez üssü Kandil'i tehdit etme refleksini yani TC devleti hükümetlerinin popüler milliyetçi söylemlerini tekrarlıyor. Hatta son süreçte İran'la kurulan yakın ilişkileri referans gösterip İran'la birlikte Kandil'e bir operasyon düzenlenebileceği dahi konuşuluyor. Rojava'ya olan tehditlerini de tam olarak uygulayamasa da Rojava'yı havan topu atışlarıyla taciz eden TC'nin Şubat 2008'de Irak'a yaptığı sınır ötesi operasyonu benzeri bir operasyondan daha kapsamlı ve Kandil'i hedefleyen bir operasyonu gerçekleştirmesi hele de böylesi bir dönemde ne kadar gerçekçi bunu sorgulamak gerekiyor. Pek çok farklı silahlı örgütün, bağımsızlık referandumunu gündemine alan bir yönetimin, topraklarındaki hakimiyeti yeniden sağlamaya çalışan bir hükümetin ve bu kesimlerin birbiriyle savaşını yakından takip eden bölgesel ve küresel devletlerin dolaylı ya da doğrudan içerisinde bulunduğu coğrafyaya, yani Irak'a, TC'nin geniş bir operasyon planlamasının gerçekliği bulunmuyor.

Irak'ın referandum ve bağımsızlık sebebiyle Güney Kürdistan'a; TC'nin PKK'ye yönelik düzenleyeceğini iddia ettiği kara ve hava hareketleriyle Kandil'e doğru yönelmesi coğrafyanın Ortadoğu olması sebebiyle sadece Irak devletini ve tarafları ilgilendiren meseleler değildir. Bu sebeple bölgede IŞİD'in yenilişinden, Goran Hareketi'nin, KYB'nin ve küresel devletlerin referandumu ve bağımsız kürt devletine bakışı, Haşdi Şabi örgütünün etkisinden TC'nin operasyon düzenlemeyi düşündüğü Kandil'in konumuna kadar her gelişme teker teker üzerinde durulması gereken konular olmaktadır.

C

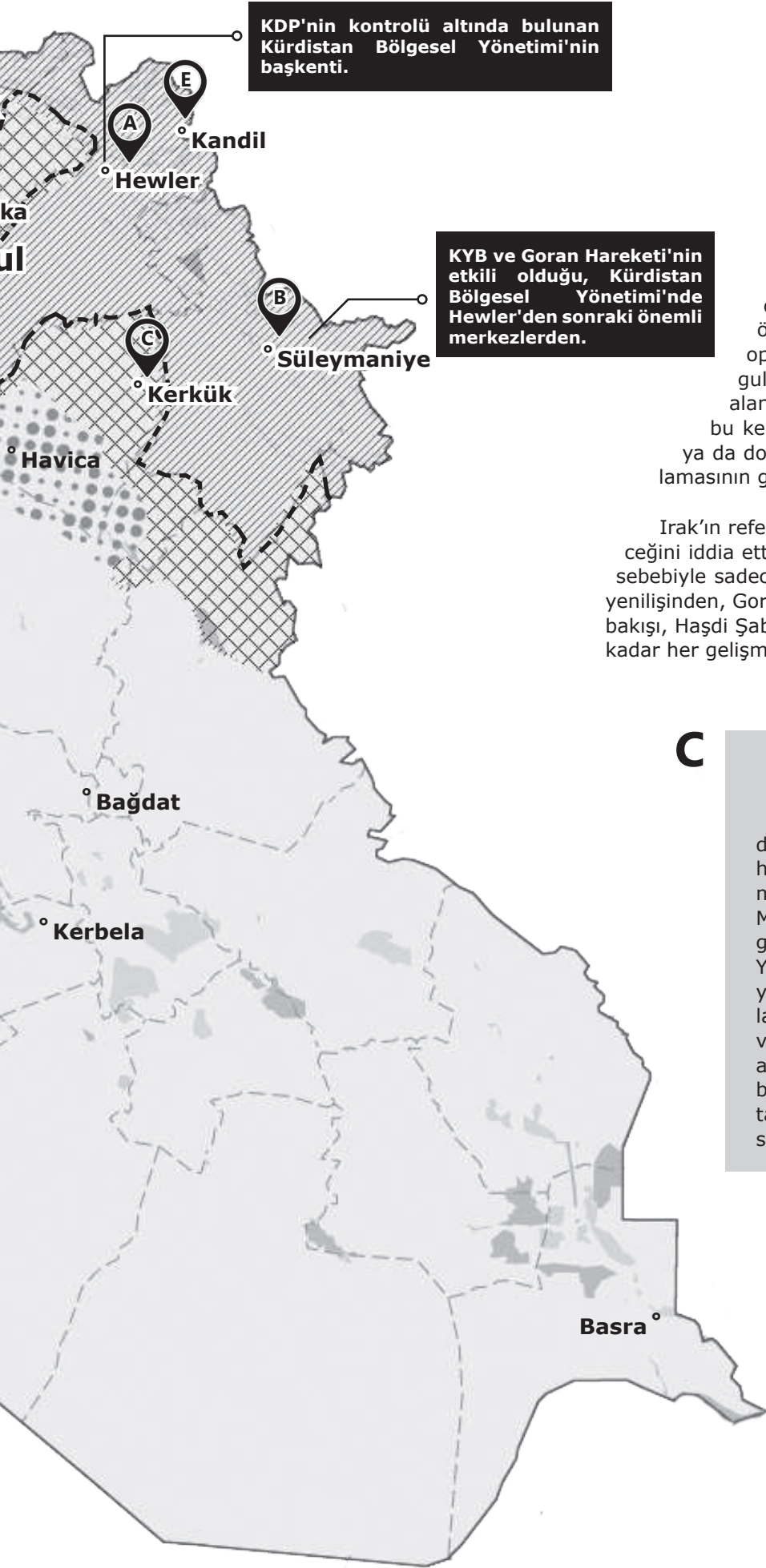
Tartışmalı Bölgeler

ABD'nin Irak işgalinin ardından Irak'ta 2005 yılında yapılan anayasadaki 140. maddede ortaya konan ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi ve Irak merkezi hükümetinin de hak talep ettiği bölgelere tartışmalı bölgeler denilmektedir. Kerkük vilayetinin tamamı, Diyala'nın Hanekin ilçesi ve bazı kasabaları, Selahaddin'in Tuzhurmatu ilçesi ve Musul'un bazı ilçeleri ve kasabaları tartışmalı bölgelere giriyor. Ayrıca 140. maddeye göre 2007 yılında yapılması öngörülen referandum ile bölgeler Kürdistan Bölgesel Yönetimi veya Irak Merkezi Yönetimi'nin olacaktı fakat bu referandum hiçbir zaman yapılamadı. Kürdistan Bölgesel Yönetimi ve Irak Merkezi Yönetimi arasında tartışmalara yol açan bölgelerden Kerkük ise en dikkat çeken. Sünni, Şii, Kürt, Arap, Türkmen ve Hıristiyan kesimlerin yaşadığı ve petrol yataklarının bulunduğu Kerkük her iki taraf açısından da büyük öneme sahip. Bu yılın ilk aylarında Kürdistan Bölgesel Yönetimi bayrağının İl Meclisi'nin kararıyla Kerkük'teki tüm resmi binalara asılmasıyla başlayan tartışmalar Kerkük'ün bağımsızlık referandumuna katılacağı kesinleşmesiyle had safhaya ulaştı.

D

Haşdi Şabi

Halk Seferberlik Güçleri anlamına gelen Haşdi Şabi örgütü, IŞİD'in 2014'te Musul'u ele geçirmesi ve başta Samarra olmak üzere Şiiilerin kutsal mekanlarının bulunduğu coğrafyalara yönelmesinin ardından Irak'ın Şii dini lideri Ayetullah Ali El-Sistani'nin "cihad" çağrısı yaparak, bütün Şiiileri ve Iraklıları IŞİD'e karşı mücadeleye çağırması ve böylece Iraklı farklı milis güçlerinin bir araya gelmesiyle kuruldu. Bir Şii örgüt olarak tarif edilse de örgütte -yaklaşık 120 bin Şii'nin yanı sıra- 16 bin Sünni Iraklı'nın da bulunduğu belirtilmektedir. Bu örgüt, Irak kolluk güçlerine takviye olarak kurulsada, IŞİD'le savaşta ön plandaki aktör oldu ve bu bölgedeki kontrolü ele aldı. Irak hükümeti tarafından doğrudan desteklenen ve finanse edilen örgütteki pek çok grubun ayrıca İran'la yakın ilişkisi de bulunuyor.

Akrabalar Arası Yeni Ortaklık

SİHA

Ece Uzun

ece@meydangazetesi.org

"Uçakta Sezgin Tanrıkulu'nun arkasına oturdum.. Boğma teliyle işini bitir biz sana hapiste bakarız diyenler fav"

Bu sözler Hukuk Fakültesi'nde çalışan bir araştırma görevlisinin attığı tweetten. Tweet, geçtiğimiz ayın sonunda SİHA'ların Hakkari'de piknik alanı olarak kullanılan bir bölgeye attığı bombayla bir kişiyi katletmesini gündem eden ve SİHA'ları eleştiren CHP Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'ya yönelik devletin başlattığı linç kampanyasının hemen arkasından atıldı. İktidarın cumhurbaşkanından bakanlarına, televizyonlarından gazetelerine hepsi Sezgin Tanrıkulu'yu lanetleyip "teröristleri" koruduğu algısını üretmeye başladı. İktidar böylece SİHA'ları eleştirenleri sıkıştıracağına altını çizdi.

Devlet, bu katliamı gündem eden Tanrıkulu'yu sıkıştırmasının ardından ikinci refleks olarak SİHA'ları savunma durumuna geçti.

SİHA'ların yapılan operasyonlarda hava desteği sağlama, "binlerce fit yükseklikten bile hedefini görüyor olması" gibi katliamlarda fayda sağlayacağı yönleri yükseltildi ve SİHA'ların "yerli ve milli" olduğu özellikle belirtilerek de en azından milliyetçi kesimler açısından tartışmalara son verilmek istendi.

Peki devletin tartışmalara son verilmesini istemesinin, ısrarla katledilenlerin "terörist", SİHA'ların operasyonlar için faydalı olduğunu vurgulamasının arkasındaki nedenler neydi?

TSK tarafından yeni yeni kullanılmaya başlanan SİHA'ların "terörle mücadelede giderek etkin bir araç olacağı" sıkça kullanılan propagandayı oluşturmakta. İşte bu nedenle devletin katliam yaparak sivil insanları öldürüyor olması ve başarısız görünüyorsa olmasından çekiniliyor. Örneğin artık "binlerce fit yükseklikten görüş yapabilen" bir araçla gerçekleştirilen katliamın kaza olarak gösterilme ihtimali azalıyor. Kısacası katliamının açıkça gözler önüne serilebileceğini gören devlet, SİHA'sına sarılıyor.

SİHA'nın canı gönülden savunulmasının bir başka sebebinin daha olduğunu varsayarsak bu da Erdoğan'ın akrabalık ilişkilerine verdiği değerle ilgili diyebiliriz. Akrabalarıyla iş yapmayı seven Erdoğan, TC'nin en önem verdiği politikardan olan "terörle mücadele"de kullanılan araçlardan birini yani Bayraktar model SİHA'yı, dünürünün şirketine (damadı Selçuk Bayraktar'ın babası Özdemir Bayraktar'ın Baykar adlı şirketi) yaptırıyor. Yani bu durum Erdoğan'ın şirketin teknik müdürlüğünü yapan damadının ve sahibi dünürünün üretimi olan SİHA'ları sahiplenmesinin belki de "duygusal" tarafı.

Erdoğan, SİHA'larla birlikte, aile ilişkileri sebebiyle ekonomik meseleleri, yarattığı/yaratmak istediği "güçlüyüz ve mücadele ediyoruz" imajıyla da politik hamleleri kontrol altında tutmak istediği için SİHA'sının eleştirilmesine izin vermiyor. Bu sebeplerle kurduğu bu "Yeni Türkiye"de işte böylesi "başarı"/katliam hikayelerinin Erdoğan'lar, Bayraktar'lar ve Albayraklar'dan çıkması muhtemel.

Dersim, Hasankeyf

Devletin, kendi egemenliğine tehdit olarak gördüğü halklara yönelik yürüttüğü operasyonlar ve katliamlar yalnızca askeri alanda ve yalnızca silahlar kullanarak olmuyor. Örneklerini özellikle Dersim, Hasankeyf ve Sur'da gördüğümüz gibi, devlet, inşa ettiği barajlar ve çıkardığı orman yangınları gibi ekolojik tahribatlarla da bu bölgeleri insansızlaştırma ve kendince sorundan kurtulma

Dersim

Osmanlı'dan günümüze devletin sayısız katliamlarına karşı "Dersim'e sefer olur ama zafer olmaz" demiş Dersimliler. 1938'de de sefer olmuş, o zaman da uçaklardan bombalar yağdırmış, binlerce kişiyi katletmişti devlet ama yine de kazanamamıştı. Devlet bu kez de 1990'larda köyleri yakarak bölgeyi insansızlaştırmaya çalışmış ama bunu da tamamen başaramamıştı. Yakın dönemde ise Munzur üzerine kurmak istediği barajlarla Dersim'i Dersim olmaktan çıkarmaya gayret ediyor.

Ama devletin saldırıları bununla da kalmıyor. Son aylarda neredeyse her ovasında, her vadisinde yangınlar çıkartılıyor Dersim'in. Bu bölgelerin askeri operasyon yapılan bölgeler olması hiç de tesadüf değil. Üstelik ilin valisi, kendisine sorulduğunda "öyle büyütülecek bir şey yok, yalnızca kuru otlar yanıyor, çatışmalar bitince söndürme çalışmalarına başlayacağız" diyerek yangınların özellikle çıkarıldığını gizlemiyor bile. Eskiden duymaya alışık olduğumuz "örgüt yaktı" gibi bir ifade kullanılmıyor bile. Bu, aslında yangının karakolların "güvenlikleri için" çıkarıldığının itirafı. Ama kimi kime şikayet edeceksin? OHAL ile birlikte belediyelere atanan kayyumların itfaiyeyi görevlendirmemesi bir yana halkın kendi imkanları ile söndürmesine de izin verilmiyor.

Dersim yanıyor, Dersim'in Merkez ilçesiyle beraber Xozat (Hozat), Qisle (Nazımiye), Pulur (Ovacık), Pilemûriye (Pülümür) ilçeleri ile

Çewlig'in (Bingöl) Xorxol (Yayladere), Gêğî (Kiğı) ve Xarpêt'in (Elazığ) Depe (Karakoçan) ilçeleri yanıyor. Bütün bir bitki örtüsü bu yangından tamamen etkilendi. Bir çok canlı varlık yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Toprak yeniden kullanılamaz halde. Sağ kalmayı başarabilen hayvanlar için yaşam bu bölgede neredeyse olanaksız. Yalnızca ekolojik bir yıkım söz konusu değil. Bu yangınla Dersimlilerin yaşam alanları, kültürel mekanları da alevlere karışıyor. Bu kez devlet hem insansızlaştırma hem de toplumsal belleği silme gayretinde.

Hasankeyf

20, bilemedin 30 yıllık enerji uğruna 12 bin yıllık yerleşim yeri Hasankeyf sular altında kalacak. İlisu Barajı için su tutulmaya başlandı bile. Şimdi mağaralar betonla dolduruluyor, kayalar "tehlike arz ettiği" bahanesiyle dinamitle patlatılıyor. Oysa mağaralar yumuşak bir dokuya sahip olduğundan suyun sızması bu dökülen betonla engellenmesi mümkün değil. Amaç bu mağaraları tamamen kullanılamaz hale getirmek. Daha önce baraj inşaatı için dinamitlerle havaya uçurulan Darp-hane Kalesi'nin kalan parçaları da iş makineleriyle ortadan kaldırılıyor. Zaten hafriyat kamyonlarının geçişi için Dicle üzerine inşa edilen köprü yüzünden suyun akışı değişmiş, binlerce balık kıyıya vurmuştu. Bakan Veysel Eroğlu'nun haziran ayındaki ziyaretinden sonra hız verilen dinamitlemelerle ve barajın tamamen suyla dolmasıyla, 5 binden fazla mağara, 250'ye yakın höyük, 199

Hasankeyf, Sur...

planlarından vazgeçmiyor. Ama devletin tüm bu yaptıkları yalnızca insanlar üzerinde değil, çimeninden ağacına, arısından ceylanına kadar, bütün bir doğa üzerinde geri dönüşü mümkün olmayacak yıkım ve felaketleri de beraberinde getiriyor. Bu örneklerin çoğalması, devletin, ekolojiyi de bir savaş aracına dönüştürmüş olduğunu göstermesi bakımından önemli.

Vahap Güler

vahap@meydangazetesi.org

yerleşim yeri sular altında kalacak. Çok sayıda kültürel varlıkla beraber Dicle Vadisi'nin ekosistemi de tahrip edileceğinden hali hazırda bölgede yaşamlarını sürdüren canlılar da tamamen ortadan kaybolacak. Üstelik bu yıkımın etkileri yalnızca 331 km karelik baraj bölgesinde değil Dicle boyunca güneye indikçe de görülmeye devam edecek. Hasankeyf'in bütünüyle sular altında kalmasıyla 10 binden fazla insan da göç etmek zorunda kalacak.

Kalkınma ve enerji diye başlayan bu baraj macerasının ekonomik olarak çok bir şey kazandırmayacağı ortada iken bunu yapmaktaki ısrar, baraj bahanesiyle bölgedeki nüfus dağılımını değiştirmek. Ama barajda su tutulmaya başlamasıyla daha şimdiden ısı ve nem oranlarındaki değişiklik, zaten ekilmeye elverişli olmayan toprakların çölleşmesi tehlikesini de beraberinde getiriyor.

Sur

Amed deyince Sur, Sur deyince dar sokaklar, küçeler akla gelirdi iki yıl öncesine kadar. Şimdi bu sokakların bulunduğu mahalleler polis ablukası altında ve giriş çıkışı izin verilmiyor. Tahir Elçi'nin 4 aylık minare önünde 28 Kasım 2015 günü vurulmasının ardından başlatılan sokağa çıkma yasakları bugün hala pek çok yerde devam ediyor. Tahir Elçi, "operasyonlar durdurulsun, bu tarihi simge zarar görmesin" diye yapmıştı eylemini, ama bugün neredeyse eski Sur'dan hiç eser kalmamış durumda. 98 gün süren çatışmaların ardından polis ve jandarma ilçeden çekilmedi-

ği gibi daha da yerleşti. Üstelik devlet, direnişle karşılaştığı için giremediği Sur için "acele kamulaştırma" kararı çıkardı ve daha şimdiden 6 bin 300 parsel zorla kamulaştırıldı bile. Özellikle Alipaşa ve Lale Bey mahallelerinde "kentsel dönüşüm" adı altında yıkım sürüyor. Ama Sur halkı ne pahasına olursa olsun evlerinden çıkmamaya kararlı.

Sur'un dar sokaklarında ilerlerken eskiden karşımıza çıkan avlulu evler, kiliseler, hanlar, hamamlar artık yerle bir olmuş durumda. Pek çok caminin de hasarlandığını, operasyonlar sürerken özel hareketçilerce taranıp "örgüt"e yıkıldığını biliyoruz.

Evlerini terk etmemekte ısrar eden halka devletin baskısı daha da ağırlaşıyor. Evlere elektrik verilmiyor, caddeden boşa akan su eve sokulmuyor. Bazen de evin içinde yaşayanlar varken yıkıma geliniyor. Yıkıntılar altında kalan fotoğrafların alınmasına bile izin verilmiyor. Unutulsun isteniyor, hatırlanmasın! Asıl yıkılmak istenen de bu.

Üstelik tüm bunlar, Sur, dünya mirası listesinde iken yapıldı. Yani korunması dünyanın ortak kültür değerleri adına da zorunluluk olan bu yerleşim gün be gün katlediliyor. Nice devletlerin nice zorba hükümdarlarına dayanan Sur, şimdi rantsal dönüşüm projeleriyle ortadan kaldırılmak isteniyor. Toledo olacağı söylenmişti Sur'un. Oysa şimdi yıkıntılara baktığımızda akla Toledo'dan çok IŞİD'in havaya uçurduğu Palmira geliyor.

Başur'da Referandum

Hüseyin Civan

hcivan@meydangazetesi.org

Coğrafyamızda, geçtiğimiz Nisan ayında yaşadığımız ve toplumu "evet" ile "hayır" arasında seçeneklere kutuplaştırarak oy vermeye çağıran referandum sandığı, bu kez farklı bir amaçla, Başur Kürdistan halkının önüne konuluyor. Söz konusu referandumun sorusu ise, bağımsız olup olmamaya "evet" ya da "hayır" şeklinde olacak.

Ancak, Güney Kürdistan'da yönetimdeki KDP tarafından 25 Eylül'de gerçekleştirileceği açıklanan devlet olma referandumu öncesi bölgesel ve küresel güç merkezleri arasında, farklı düzeylerde gerilim yaşanıyor. Gerilim yaşanan bu güç merkezleri arasında başta, Bağdat hükümeti geliyor. Barzani yönetiminin ilişkilerinin iyi olduğu Washington ve Ankara ise referandumu "zamansız" buluyor. KDP'nin hakim olduğu Hewler ve siyasi rakipleri KYB ile Goran'ın etkin olduğu Süleymaniye ve Tahran da referanduma muhalefet şerhi koyan güç merkezlerinden.

Diğer taraftan petrol yataklarının bulunduğu Kerkük gibi tartışmalı bölgelere sandık kurulacak olması, referandum öncesi Hewler- Bağdat arasındaki gerginliği artırıyor.

Barzani yönetimi bir yandan da referandumu, Kürtler dışındaki etnik gruplarda "sempatik" kılacak adımlar atıyor. Adı şimdiden belirlendiği söylenen devlette isim -Federal Kürdistan Cumhuriyeti-, bayrak, ulusal marş konusunda verilebilecek tavizler yer alıyor.

2003'teki ABD işgali sonrası Irak'ta şekillenen konjonktürde ortaya çıkan, -bilinen adıyla- Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin uzun süredir yaşadığı iç sorunlar, referandum gündemiyle şimdilik sümen altı edilmiş görünüyor.

1991'deki 1.Körfez Savaşı'yla temelleri atılan bu devletsiz yapıda Başur Kürtleri, ilerleyen yıllarda bölgesel yönetimin politikalarıyla, bölgesel-küresel devletler arasında "diplomasi kartı" olarak görüldüler. 2003 ABD işgali sonrası Başur, komşu olduğu devletlerle ticari, siyasi ilişkiler geliştirdi. Bu ilişkiler ve sahip olduğu enerji kaynakları ile fiilen bir devlet yapısına bürünen Barzani yönetimi, küçük bir bölgesel güç haline geldi. Bu ilişkiler çerçevesinde, Bağdat merkezli hükümetten gitgide uzaklaşan Barzani yönetimi, Başur Kürdistan özelinde de, Goran ve KYB gibi muhaliflerin bulunduğu Süleymaniye'den ziyade Hewler'de gücünü yoğunlaştırdı. 2015'ten beri meclisi kapatan ve görev süresi dolmasına karşın fiilen başkanlığını sürdüren Mesud Barzani, dikkatlerin IŞİD ile mücadeleye odaklandığı bu süreci "bağımsızlaşma" yolunda yeni bir fırsat olarak görüyor.

2014'te Musul'un IŞİD tarafından işgaliyle oluşan fiili durumda, bir yandan iç sorunlar yaşayan Barzani tarafından Başur Kürtleri'nin "gönlünü okşayacak" bir vaat olarak ortaya atılan "bağımsızlık" vurgusuyla güçlendirilen devlet fikri, küresel sermaye çevrelerince de "cesur bir adım" olarak değerlendirildi. Geçtiğimiz aylarda, açıkladığı "en zenginler listelerinden" tanıdığımız Forbes dergisinde Ellen R. Wald'un yazdığı makalede referandumun, Ortadoğu haritasını, petrol piyasası üzerinden küresel kapitalist şirketler lehine çevireceği belirtildi.

Eğer bir engelleme-erteleme olmaz, referandum 25 Eylül'de yapılırsa, 26 Eylül sabahı neler yaşanacak? İsrail dışında resmen hiçbir devletin tanıyacağını taahhüt etmediği bu "bağımsızlığa" giden yolda, sadece bir "referandum sonucu" açıklanmış olacak. Referandumun sonuçları %70'leri aşan güçlü bir orana ulaşırsa, Bağdat ve Washington'la pazarlık kapısını tamamen kapatmayan Barzani, petrol pazarında daha bağımsız bir ekonomi politikası izlemek için otonomisini genişletme yolları arayacak.

Referandum öncesine ve sonrasına dair devletleşmiş ve devletleşmeye çalışan özneler arasında bu senaryolar konuşulurken, Başur halkları ise ağırlaşan ekonomi ve savaşlar arasında yaşam mücadelesine devam edecek.

Devlet Var Oldukça Güvende Değiliz

Gürşat Özdamar

gozdamar@meydangazetesi.org

Ne zaman ki, Gülen Cemaati ile uzunca bir süre "bu yollarda beraber yürüyen" AKP'nin araları bozuldu ve Erdoğan iktidarını güvende hissetmemeye başladı, 15 Temmuz patlak verdi. En tepede beliren bu güvensizlik hali "kandırıldık" söylemleriyle OHAL'e gerekçe yapıldı, ardı ardına çıkarılan KHK'larla bir cadı avı başlatıldı. Artık herkes birbirinden kuşulanır; hatta herkes kendi banka hesabı ya da cep telefonundaki uygulamalar yüzünden kendisinden de kuşulanır oldu.

Bu güvensizlik hali geçen yıldan bu yana azalmak yerine daha da kuvvetlendi. Devlet, benzer durumdaki refleksini yineleyip "güvenlik"e kilitlendi. Bunun yeni bir örneği olarak, yıllar önce uygulanan ama sonradan vazgeçilen bekçilik sistemini devreye sokmaya karar verdi. Tam 7000 bekçi kadrosu açıldı devletin bu güvenlik kaygısıyla.

"Gece Kartalları" olarak makyajlanan bu teşkilattan "mezun olan" bekçilerin bir kısmı pilot il olarak seçilen İstanbul'da görev yapmaya ve hatta şimdiden "üst araması" ya da "GBT yapma" bahanesiyle sokaklarda terör estirmeye başladı bile.

İstanbul Valisi Vasip Şahin, amaçlarını, bekçilerin mahalleliye yakın

bir konumda olmaları üzerinden o mahallede edinecekleri bilgiyi amirlerine ileterek bir tür fişleme de yapmaları olarak özetliyor.

Bu durum ister istemez, akla, hemen her meydana, her sokağa dikişlen gözetleme kameralarını getiriyor. Onlar da ilk duyurulduklarında yine güvenlik ihtiyacı dillendirilmiş, artık sokaklarımız daha güvenli olacak denmişti. Bu kameraların kurulma evresinde bir kaç kapkaççı yakalanışı ana haberlerde ballandırılıla ballandırılıla anlatılmış, bu şekilde bu kameraların ne de gerekli olduğu algısı yaratılmaya çalışılmıştı. Geçen yıllar içinde kamera sayıları arttı ama iddia edildiği gibi kapkaç olayları ya da benzer "suç"lar azalmış değil.

Ensemizde bir gözetleme kamerası, mahallelerde volta atan bekçiler, yol kenarlarındaki polis noktaları, şehrin üstünde dolanan helikopterler, toplum destekli polisler, muhbirler... Başımızın üstünde durmadan büyüyen bir göz... Hepsi bizim güvenliğimiz için! Peki o zaman neden kendimizi güvende hissetmiyoruz?

Neden Güvende Hissetmiyoruz?

Aslında doğadaki tüm canlı varlıklar, içerisinde buldukları koşulların kendi isteklerinin dışında her-

hangi bir değişiklik göstermesinden dolayı kaygılanırlar, buna karşı bir tepki ve önceki durumu korumak için savunma mekanizmaları üretir-

Panoptikon:

Kelime anlamı - Pan (bütün), opticon (gözlemek) - bütünü gözlemek olup, Jeremy Bentham tarafından ortaya atılmış bir hapishane mimarisine verilen addır. Bu hapishane iç içe geçmiş halkalardan oluşmuştur. Hücreler bu halkalara yan yana dizilmişlerdir. Ortada bir gözetleme kulesi bulunmakta ve hücredeki tüm detaylar bu gözetleme kulesinde görülmektedir. Fakat, denetleme kulesinde kimin olduğu ya da birinin olup olmadığı tutsak tarafından bilinemez. Yani artık mesele, o kulede birinin olup olmaması değil, tutsağın devamlı izleniyor-muşçasına hareket etmesidir. Bu fikrin kendisi çok tutmuş, benzer yöntemler artık sadece tutsakların değil, tüm toplumların üzerinde uygulanır hale gelmiştir.

ler. Bir duygulanım olarak da kendilerini güvende hissetmezler diyebiliriz. Benzer biçimde, günümüzün kapitalist ilişkiler dünyasında belli bir toplumsal statüdeki birey de, bu ilişkiler içerisinde kimliğini de belirleyen konumunu paylaşmak istemediği gibi yitirmek de istemez ve kaygılanır. Sahip olduklarını, mülkiyetlerinde olanları ellerinden kaybetmek istemezler. Bunun için bireyler de kapılar, kilitler, kasalara gereksinim duyarlar. İşte devlet polisiyle, bekçisiyle, kamerası, karakollarıyla bize bu güvenlik sağlayacağını iddia eder. Kendi varlığını, bizlerin güvenliği üzerinden inşa ettiğini söyler. Bunun için hemen her imkanı kullanarak büyük bir güvenlik algısı oluşturur. Böylece birey, devletin kendisini düşündüğünü, kendi güvenliği için çalıştığını düşünür. Böylece çok sıkça olduğu gibi, hayatı izinsiz olarak kaydeden kameraların gerekli olduğunu düşünür, adım başı oluşturulan polis noktalarını kanıksar, art arda GBT taraması yapılmasının iyi olduğunu düşünür ve toplamda bütçenin önemli bir kısmının güvenliğe ayrılmış olmasından rahatsızlık duymaz.

İnsan haklarıyla çeliştiği, özgürlükleri tehdit ettiği için sıkça tartışılara yol açan bu güvenlik uygulamaları; bireyde, haklar ve özgürlükler

BEKÇİLİĞİN TARİHİ:

Osmanlı dönemindeki adı "pazvant" olan gece bekçiliği cumhuriyetin ilk yıllarından beri özellikle mahallelerde ve kasabalarda devletin önemli güvenlik güçlerinden birisi olarak sayılmıştır. Fakat dönemin ihtiyaçları doğrultusunda git gide önemleri azalmıştır. Bugüne kadar son bekçi alımı 1974'de yapılmıştır. Geçmişte 772 Sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu'na göre hareket eden bekçiler, 90'lı yılların başında yavaş yavaş mahallelerden alınıp emniyet içinde

yan görevlere atanmışlardır. 2007 yılına gelindiğinde ise yan görevlerde ama hala bekçi statüsünde çalışan 8.152 bekçi polis olarak atanmıştır.

Son olarak Mayıs ayında yayınlanan 689 ve 690 sayılı KHK'larla, 7.000 gece bekçisinin işe alınacağı duyurusu yapılmıştır. Geçtiğimiz günlerde de pilot bölge olarak seçilen İstanbul'da 386 gece bekçisi göreve başlamıştır, halen 700 bekçi teorik ve pratik

dersler almaktadır. Devletin amacı toplamda 7.000 gece bekçisi olarak, her mahalleye en az iki bekçi yerleştirmektir.

Yeni dönem gece bekçileri, eski kahverengi üniformalarını giymeyecekler fakat artık gece bekçisi değil, "gece kartalları" olarak anılacaklar. Gece 22:00 ile sabah 06:00 arasında çalışacak olan "Gece Kartalları" polisle aynı yetkiyi paylaşmakla beraber, ayda 3.500 tl maaş alacakları söyleniyor.

yerine güvenliği "tercih" etmesi ile sonuçlanır. Çeşitli manipülasyonlarla bireydeki güvensiz olma durumu pekiştirilince, bir süre sonra "daha az hak daha çok güvenlik" talebi devletten önce bireyden gelmeye başlar.

Sonuçta, kendini güvende hissetmeyen bireyler, devletin güvenlik "çözüm"üne koşulsuz itaat ederler. Böylece devlet, kurduğu iktidar alanının tartışılmamasını, sorgulanmamasını sağlamış olur.

Her Şey Devletin Güvenliği İçin!

Bu koşulsuz itaat, devletin kendi güvenliği için yapacaklarını da "meşru" kılmasını sağlar. Gözaltılar, operasyonlar, İHA'lar, SİHA'lar. Bunlar da devletin "güvenliği" içindir!

Tıpkı 1984 romanında bahsedildiği gibi, her yeri gözlerle doldurmak ister devlet. Hatta gözlerle doldurmadığın yerlerde de izleniyormuş, devamlı takip ediliyormuş hissiyatı yaratmak. Panoptikon'da olduğu gibi

bir gözle değil, bir gözün seni izliyor olması korkusuyla itaat üretmek.

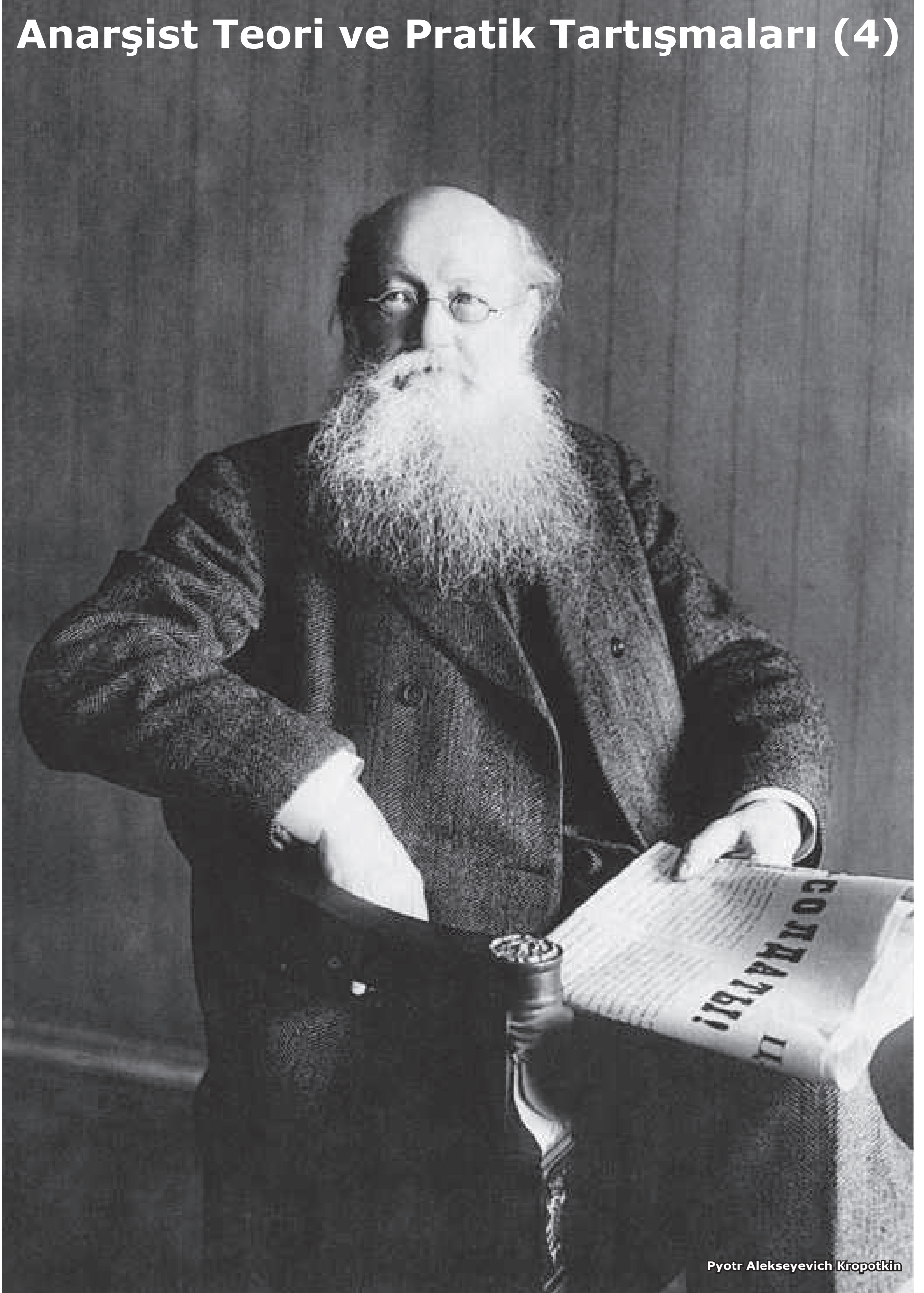
Kendini adaletsizlikler üzerinden var eden devletin, şimdi de bekçilik sistemiyle topluma yeni bir çeki düzen vermek istediği çok açıktır. Aslına bakılırsa bekçilik uygulaması, devletin tam bir denetim toplumu yaratma planında geçmiş yıllarda ortaya konulan "toplum destekli polis" gibi muhbirlik uygulamaları, ve özel güvenlik kurumlarının yetkisinin arttı-

rilması ve çapının genişletilmesi gibi paramiliter uygulamaların tamamlayıcı bir ögesi olarak düşünmek daha yerinde olur. Ne kahverengi elbiseleleriyle mahallerimizde volta atan bekçiler, ne de tepemizdeki kameralar nefes aldırarak bizlere. Yazının başından beri söylediğimiz gibi bizlere güvenli bir yaşamı sağlayacak olan şey "güvenlik güçleri" ya da araçları değil; o güçlerin yenildiği, araçların parçalandığı zaman ortaya çıkacak olanın ta kendisidir!

Devlet İzleyendir, Denetleyendir:

"...Yönetilmek, ne bunu yapacak hakka, ne bilgeliğe, ne de erdeme sahip yaratıklar tarafından gözaltında tutulmak, casus gibi izlenmek, idare edilmek, yasalara bağımlı kılınmak, sayılmak, kaydedilmek, fikir aşılınmak, vaaz verilmek, denetlenmek, hesaplanmak, değer biçilmek, sansür edilmek ve emredilmektir. Yönetilmek her türlü işlemlerle, her türlü hareketle not edilmek, kayda geçirilmek, sıraya alınmak, değeri belirlenmek, lisans verilmek, yetki verilmek, nasihat edilmek, yasak koyulmak, reformdan geçirilmek, düzeltilmek ve cezalandırılmaktır. Yönetilmek kamu yararı gerekçesiyle ve genel çıkarlar adına yükümlülüğe bağlanmak, yetiştirilmek, soyulmak, sömürülmek, tekelere bağımlı kalmak, zorbalığa maruz kalmak, köşeye sıkıştırılmak, gizemlerle büyülenmek ve yağmalanmaktır; en ufak bir direniş ya da yakınma sözcüğü karşısında baskıya uğramak, ceza görmek, aşağılanmak, taciz edilmek, takip edilmek, istismara uğramak, sopayla dövülmek, silahsız bırakılmak, hapse atılmak, yargılanmak, mahkum edilmek, kurşuna dizilmek, sürgüne gönderilmek, feda edilmek, satılmak, ihanete uğramaktır; alay edilmek, gülünç duruma düşürülmek, öfkelenirilmek, onursuz bırakılmaktır. Devlet budur, onun adaleti budur, onun ahlakı budur."

Anarşist Teori ve Pratik Tartışmaları (4)

Pyotr Alekseyevich Kropotkin

Suçun Yetiştirme Yurtları: Hapishaneler

Anarşist düşüncenin bugün bütün savunucuları tarafından kabul edilen temel ilkeleri tıpkı farklı eğilim ya da yorum farklılıklarını ortaya çıkarmış diğer ilkeler gibi pratikte gelişen olaylar karşısında alınmış tutumlar neticesinde ortaya çıkmıştır. Suç, suçun kökenleri, cezalandırma ve cezalandırma sistemleri üzerine anarşist düşünce içerisinde bugün kendi karakterini kazanan birçok temel fikir, tarihte anarşist düşünürlerin bu başlıklar etrafındaki tartışmaları sayesinde şekillenmiştir.

Daha önce bu bölümde "Onaltılar Manifesto-

su" isimli yazısını yayınladığımız Kropotkin, bu gibi tartışmaların odağında yer alan bir isim. Günümüzde, toplumsal mücadelelerin eksenini oluşturan anarşist düşüncenin genel karakterini yansıtmak, yaşadığımız -veya çevremizde gelişen- olayları anlamak ve yorumlamak için önemli bir yol haritası oluşturduğuna inandığımız bu tartışmaların dördüncüsünde "Suç ve Ceza Tartışmaları"na yer veriyoruz.

Anarşistler ve anarşist olmayan devrimcileri teorik düzlemde en net çizgileriyle birbirinden ayıran, kökeninde, devlet, araç-amaç çelişkisi

gibi kavramlara dair görüş ayrılıklarıyla da bağlantılı "Suç ve Ceza" tartışmalarının bu anlama ve yorumlama sürecine katkısı olacağını düşünüyoruz.

Emma Goldman'ın editörlüğünü yaptığı Mother Earth dergisinin 8. sayısından alıntılanarak çevirdiğimiz bu metin, hapishanelerin işlevi üzerine anarşist düşünce içerisindeki önemli incelemelerden biridir. Tartışmanın ilerleyen bölümlerinde diğer anarşist düşünürler tarafından farklı zaman ve yerlerde benzer konular üzerine yazılan yazıları yayınlayacağız.

"Gerçek hırsızlar biz değil, bizi burada zorla tutanlardır."

Çeviri: Zeynel Çuhadar

zeynelcuhadar@meydangazetesi.org

Son zamanlarda birçok tanınmış avukat ve sosyoloğun gündemini meşgul eden, büyük "suç ve ceza" sorusunu şimdilik bir kenara bırakacak ve elimden geldiğince şu sorunun cevabını arayacağım: "Hapishaneler toplumdaki anti-sosyal davranışların sayısında azalma sağlayabiliyorlar mı?"

Bu soruya; hapishanelerde neler olup bittiğini bilen, önyargısız her insan güçlü bir 'Hayır' yanıtını verecektir. Aksi takdirde, konu ile ilgili ciddi bir çalışma yapılacak olursa, hapishanelerin -en iyisinin bile- "suç"un yetiştirme yurtları olduğuna ve anti-sosyal davranışların daha kötü bir hale gelmesine sebep olduklarına; sözcüğü suç olarak bilinen her ne varsa onun liseleri, üniversiteleri oldukları sonucuna varılacaktır. Tabii ki bir zamanlar hapsedilmiş kim varsa hapishaneye geri döneceği iddiasında değilim. Her yıl binlerce kişi yanlışlıkla hapse atılıyor. Ancak hapishanede geçmiş birkaç yılın -buranın bir hapishane olmasından dolayı- bireyi yargı önüne çıkaran kusurları artırdığını savunuyorum.

Bu nedenler; risk alma isteği, çalışmaya karşı duyulan antipati, (büyük oranda yapılacak işin iyi bir uzmanlaşma gerektirmesi sebebiyle) adaletsizlik ve ikiyüzlülükten dolayı toplumu hor görme, fiziksel enerji isteği ve bütün bu sebepler hapishanede tutsak edilerek pekiştirilir.

Yirmi beş yıl önce bu fikri geliştirdiğim ve şimdilerde baskısı tükenen kitabımda (Rus ve Fransız Hapishanelerinde) Fransa'da ikinci kez hapsedilen tutukluların sayılarıyla ilgili yürütülen bir soruşturmaya açığa çıkarılan gerçekleri inceleyip bu düşüncemi destekledim. Bu incelemenin sonuçlarına göre mahkemeye çıkanların neredeyse yarısı yargı önüne çıkarılmadan önce, beşte ikilik kısmı ise polis sorgusuna çıkarılmadan önce zaten bir ya da iki kez hapsedilmiş oluyor. Fransa'da ortaya çıkan bu yüzde kırklık korkunç oranın yanı sıra, Michael Davitt'e⁽¹⁾ göre

kürek cezasına çarptırılmış tutsakların yüzde doksan beşi daha önce hapishane 'eğitimi' görmüş kişilerden oluşuyor.

Küçük bir düşünme süreci, meselenin başka türlü olamayacağını gösterecektir. Bir hapishane, tutsaklar üzerinde yozlaştırıcı bir etkiye sahiptir ve hep öyle olacaktır. Birini ilk kez hapse atmış olun. Binaya girdiği andan itibaren bütün insanlığını kaybeder, o artık sadece "Numara XY" dir. Kendi iradesiyle hiçbir şey yapamayacaktır. Onu aşağılık bir duruma düşürmek için aptal bir giysinin içine koyarlar. Onu bağlı olduğu bütün ilişkilerden mahrum bırakırlar ve böylece üzerinde olumlu etkisi olabilecek her bireyin eylemini dışarıda bırakırlar.

Sonra emeğini koyar ortaya, ancak bu onun ahlaki gelişimine yardımcı olabilecek bir emek değildir. Hapishane emeği, temelinde bir intikam aracıdır. Tutsak, uyguladığı cezaları "reform" yapmış gibi gösteren bu "toplumun ileri gelenleri"nin zekası hakkında ne düşünmelidir?

Fransız hapishanelerinde tutsaklara bir çeşit faydalı ve maaşlı bir iş verildi. Ancak bu iş için bile saçma bir şekilde düşük ücret uygulandı ve hapishane otoritelerine göre başka türlü olması mümkün değildi. Hapishane emeği, diyorlar; değersiz köle emeğidir. Bunun sonucunda tutsak, çalışmaktan nefret etmeye başlar ve şöyle söyleyerek yaptığı işe son verir; "Gerçek hırsızlar biz değil, bizi burada zorla tutanlardır."

Böylece tutsağın beyni, dolandırıcı şirket yöneticilerine saygı duyan, onu ise yeterince kurnaz olmadığı için kötü bir şekilde cezalandıran toplumun adaletsiz olduğu fikriyle tekrar tekrar dolup taşar. Ve dışarı çıktığı an çoğunlukla intikamını ilkinden daha ağır bir şekilde alır. İntikam, intikam doğurur.

Ondan alınan intikam üzerine, o da toplumdan intikam alır. Her ha-

pishane, bir hapishane olduğu için, tutsakların fiziksel enerjilerini yok eder. Onlara kutup soğuklarından bile kötü davranır. Geçtiğimiz günlerde İngiliz Tabipler Birliği Kongresi'ndeki konuşmasında Miss Allen'in gayet açık bir şekilde ortaya koyduğu gibi; temiz havaya duyulan istek, varoluşun monotonluğu, özellikle izlenim edinme isteği, tutsağın bütün enerjisini alır ve uyarıcılara (alkol, kahve) yönelik bir arzu üretir. Ve nihayet, anti-sosyal eylemlerin çoğu irade zayıflığına dayandırılabilir, hapishane eğitimi ise tamamen, iradeyi her ortaya çıktığı yerde öldürmeye yöneliktir.

Daha da kötüsü. Ben hapishane reformcularına ciddi anlamda, Amerikan hapishanelerinde 14 yıl tutulmuş ve deneyimlerini büyük bir samimiyetle kitabında anlatmış olan Alexander Berkman'ın "Hapishane Anıları"nı (Prison Memoirs)⁽²⁾ okumalarını tavsiye ediyorum. Okuyan, eğer bu cehennemden kurtulmaya karar vermezse, dürüst duyguların nasıl baskılanması gerektiğini görecektir. 5-6 yıllık böylesi bir eğitimden sonra bireyin iradesi ve iyi niyetini arttıracak ne olabilir?

Ve serbest bırakıldıktan sonra, onlarla birlikteliği yüzünden hapse girdiği dostlarının yanına dönmeceksenere nereye gidebilir? Onu kendileriyle eşit görenler yalnızca o dostlarıdır. Ama eğer onlara katılırsa mutlaka birkaç hafta içinde geldiği yere geri dönecektir. Ve sonunda döner. Gardiyanlar bunu iyi bilir.

Bana sıkça "hapishaneler için nasıl reformlar öneriyorsunuz" diye soruluyor; şimdi, 25 yıl önce olduğu gibi, hapishanelerin nasıl düzeltilebileceğini gerçekten bilmiyorum. Onların temelinde kadar yıkılması gerekir. Şöyle de denebilir ya da şöyle bir yol çizilebilir; her ne yapıyorsanız daha az zalim, daha fazla düşünceli olun. Ancak bu, şunu beraberinde getirecektir: Her hapishaneye müdür olarak bir Pestalozzi⁽³⁾ ve gardiyan olarak da 60 Pestalozzi'yi görev-

lendirelim, ne kadar saçma olurdu. Ama bunun dışında hiçbir şey işe yaramaz.

Oldukça iyi niyetli Massachusetts hapishane görevlileri, önerilerimi sormak için yanıma geldiklerinde onlara tek söyleyebildiğim şeydu: Eğer hapishane sistemini tamamen ortadan kaldıramıyorsanız, o zaman kesinlikle çocukları ya da gençleri hapishanelerimize almayın. Eğer bunu yaparsanız, bu bir cinayettir. Ve sonra, hapishanelerin ne olduğunu deneyimleyerek öğrendikten sonra, gardiyan olmayı reddedin ve suçla mücadele etmenin tek doğru yolunun onu önlemek olduğunu anlatmaktan asla yorulmayın. Maliyetime, sağlıklı belediye konutlarında, okulda veya ailede, hem ebeveynlerin, hem çocukların; her kızın ve erkeğin bir meslek öğrendiği, komünal ve mesleki iş birliği, her türden uğraş için topluluklar ve her şeyden önemlisi gençlerde, insan doğasını ahlaki duyarlılığa taşıyabilecek bir özlemin, idealizmin gelişmesi. Bunlar cezalandırmanın asla yapamayacağı şeyleri başaracaktır.

1. Michael Davitt (1846-1906), IRA'nın öncüsü olan İrlandalı Fenian Kardeşliği'nin üyesi, toprak ağalarına karşı köylü hareketini örgütleyenlerdendi.
2. Bu metnin Türkçesi, Kavram Yayınları'ndan yayınlanan "Anarşistin Yaşamı-Alexander Berkman'ın Yazıları" isimli kitabın birinci kısmında yer almaktadır.
3. Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827), Toplumun eğitimle düzeltilebileceğine, her insanın iyiliğe elverişli olduğuna inanan, bireylerin toplumdaki yapıcı rolünü yerine getirebilmesi için, ahlaki eğitimin, hayatı bir değer olduğunu öne süren pedagoğ.

Yazının orijinali:

www.theanarchistlibrary.org/library/petr-kropotkin-prisons-universities-of-crime

Düşünce dünyasında, tarihin belki de en eski sorunlarından birini, kötülük üzerine yürütülen ve halihazırda yürütülmekte olan tartışmalar oluşturuyor. Bir kötünün ya da kötülüğün varlığından bahsedebilir miyiz, bahsedebilirsek bu kötü nedir, kötünün ve kötülüğün kaynağı nerededir gibi felsefi sorulara ilişkin; siyaset, sosyoloji, psikoloji ve hatta biyoloji gibi alan-

larda tartışmaların yapıldığını görüyor; farklı ideolojileri, eğilimleri benimsemiş insanlar tarafından bu meseleye dair yapılan yorumları bir süredir okuyor, tartışıyoruz.

Etrafımızı sarıp sarmalayan, gündün güne etkisini daha da artıran bu "kötülük" sarmalından çıkmanın yöntemini bulmak, bu tartışmaya başlarken temel

amaçlarımızdan biriydi. Bunun yanında, kötünün ve kötülüğün adını koyabilmek, tarifini yapabilmek, karşısında mücadele ettiğimiz bu olguyu anlama ve yorumlama sürecinin de önemli bir parçasını oluşturuyor. Metinler, özgürlük, adalet, etik, erdem gibi kötülük konusuyla dolaylı bir etkileşim içerisine girebilecek, yine farklı alanlarda tartışılan kavram-

lara dair de yorumlarda bulunabileceğimiz bir zemin yaratıyor.

Bu sayıda başlattığımız "Kötülük Tartışmaları"nın ilk bölümünde felsefi, sosyolojik, psikolojik ve biyolojik bakış açılarıyla ele aldığımız, kötülük sorununa anarşist bir yorum geliştirmeye çalıştığımız metinleri okuyabileceksiniz.

Kötü Kötüdür

Ece Uzun

ece@meydangazetesi.org

- Günün ilk ışıkları, ışıklar hapisanenin duvarlarına vurmuyor. Gece de gündüz de karanlık... Karanlığın arasından boğuk bir gardiyan sesi hapisanenin duvarlarında yankılanıyor: "Öldünüz mü lan?"
- Atıldıkları işlerine geri dönmek isteyen iki insan, yüz günü aşkın süredir, bir cadde de direnişe giriyor, ardından açlık eylemine başlıyor. Açlık eylemleri sürerken gözaltına alınıyorlar. Direnişçilerle dayanışmak için bir caddede bir araya gelen insanlar var. Bir polis, elinde tabancası, eylemcilerin üzerine -onların nefessiz kaldıklarını göre göre- gülerek, yaptığı şeyden büyük bir haz duyarak biber gazı sıkıyor.
- Küçük bir mahalle, yoksul insanlar burada kendi yaptıkları evlerde yaşamlarını sürdürüyorlar. Belediyenin yıkım kararı var. Yıkıma gelen zabıta, 60 yaşında bir kadının kepecinin önünde durmasına aldırmaz bile etmiyor. Yüzünde büyük bir nefretle, kadını kolundan tutup kepecinin önünden çekip yere doğru fırlatıyor.
- Devletin işgal ettiği, kendi dilini, kimliğini, kültürünü dayattığı bir coğrafya, bu dayatmaya karşı direnen bir halk... Ordunun saldırıları sürüyor. Devletin "terörist" ilan ederek katlettiği bir gencin cansız bedeni, bir komutan tarafından, akrebin arkasına bağlanıp -görenlere ibret olsun diye- metrelerce sürükleniyor.

- 1400 lira maaşıyla evini geçindirmeye çalışan bir adam... Gece gündüz demeden, 8 saat çalışması gerektiği halde, ek ücret alabilmek için 16 saat çalışmış bir işçi... Hiçbir güvenlik alınmaksızın çalışırken, apartman inşaatının onuncu katında, asansörden düşerek yaşamını yitiriyor. Yaşanan katliamda ihmal olduğu kanıtlandığı halde, patron, "Bizimle bir ilgisi yoktur. İşçinin dikkatsizliği, olur böyle şeyler" deyip konuyu kapatmaya çalışıyor.
- Bir politikacı, bir kürsüye çıkmış ve 34 insanın bombalanarak katledilmesiyle ilgili bir açıklama yapıyor: "30-40 kişilik grup. Katırlar var, insanlar var, o yükseklikten bu Ahmet midir, Mehmet midir? Bilmek mümkün değil. TSK görevini samimiyetiyle yapmıştır." diyor.

Platon'un Euthyphron diyalogunda "Tanrıların olmadığı yerde bile birini öldürmüyorsam, bunun nedeni nedir?" diye sorar Sokrates. Sorunun cevabını diyalogun devamında verir: "Eve gittiğimde bir katille beraber yaşamak istemem." Bu cevap, bireysel bir vicdanın veya iradenin göstergesi olarak yorumlanır. Diyalog, kötülüğün tercih edilebilir bir şey olup olmadığına dair ilk arayışlardan biridir.

Platon'un bu sorusundan yüzyıllar sonra kötülüğün kaynağına dair bu tartışma psikolojinin de konusu olmuştur. Tartışmanın bir tarafı bireye diğeri topluma dairdir. İlkinde dış faktörler, kültür, eğitim, gelenek vb. sosyal durumlar bireyi şekillendirir. Diğesinde bastırılmış duyguların bi-

linçaltına yerleşmesiyle bireyin tercihleri sorgulanır.

Başta verilen örneklerden yola çıkacak olursak, toplumda "kötü" olarak tanımlanan düşünceler ve eylemler, toplumdaki bireylerde olduğundan çok iktidarın kurumsallaştığı alanlarda daha belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mesleki Deformasyon

İktidarın kurumsallaştığı alanlara dair, yazının başlangıcında verilen örneklerdeki mesleklerin hepsi kötüdür. Polis olmanın getirisi, pratik uygulamaları ve ideolojisi ele alındığında, bu mesleği yapan kişinin psikolojisinde büyük tahribata neden olur. Yani, kötü olan bir mesleğe sahip olanın kötü olması kaçınılmazdır. Bu kötülüğün bireyin karakterinde yarattığı deformasyon görmezden gelinemez. Ancak bu örneklerde kötülüğün bireyin karakterinde yarattığı deformasyonun ötesinde, bireyin kötülüğün içselleştirmesi ve ortaya çıkan "kötülüğün" sürdürücüsü olması söz konusudur.

Örneklerden yalnız birini ele alacak olursak; gardiyanlık kötüdür. Mesleğin getirisiyle yasal olarak veya olmayarak "mahkumlara kötü davranmak" gardiyanlığın belirlenen kuralı olabilir. Ancak bir gardiyanın, ona yüklenen kötülük tanımının üzerine çıkararak açlık eyleminin 150. gününde olan iki tutsağa "öldünüz mü lan demesi", bu kötülüğün içselleştirilmesi, mesleğin yarattığı kötülüğün ötesinde bireyin karakterinde bir kötülüğün var olduğu anlamına gelir.

Toplumun yönlendirmeleri ve dayatmaları bireysel sorumluluk duygusunun ortadan kalktığı anlamına gelmez.

Bireyin tercihlerinde, tercihler doğrultusunda şekillendirdiği eylemlerinde şüphesiz ki toplumun payı büyüktür. Toplumun değer yargıları, iyi-kötü, doğru-yanlış anlayışı bireyin düşüncelerine ve eylemlerine etki etmekte ve bireyi toplumsal olarak etkilemektedir. Ancak bireyin tüm eylemleri yalnız toplumsal etki olarak değerlendirilemeyeceği gibi, yalnız iradi olarak da değerlendirilemez. Bireyin tüm davranışlarında, toplumsal olanın etkisinin ve bireyin iradesine bağlı olanın etkisinin bir oranı vardır.

Kötülüğü öğreten ve örgütleyeni toplumsallık olarak ele aldığımızda, burada devreye giren, bireyin kötülük karşısında gösterdiği dirençtir. "Kötülüğü tercih etmeme" işte bu direncin eylemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğer, bireyin eylem ve davranışlarının belirleyicisi yalnızca toplum olsaydı, "kötülüğü tercih etmeyen"den söz etmemiz mümkün olamazdı.

Faşist bir toplumda doğmuş/yetişmiş bir bireyin, faşizmin ne olduğunu farkına varması ve bu farkındalıkla "kötü"den yana olmaması, ait olduğu değer ve kültür yargılarının karşısında durması; bu toplumsal kötünün haricinde bireyin tercihlerinin olduğunun büyük bir göstergesidir.

Şayet polis, ona tanımlanan kötülüğün dışında, direnenleri öldürseye dövyorsa, karakolda işkence ediyorsa, onlarla dayanışmak için eylem yapanlara hayati zararlarına rağmen yakın mesafeden, üstelik gülerek biber gazı sıkıyorsa ve tüm bunları keyif alarak yapıyorsa bu durum için söylenecek tek şey var:

Kötü, kötüdür!

Kötünün ve Kötülüğün Farkında Mıyız?

Yolsuzluk ya da katliam yapmış olsa da, eğer toplum buna rağmen seçimlerde ona ya da partisine oy vermişse ve o bunu "kutlu dava" ya da "milli irade" için yapmışsa; büyük bir çoğunluk için onun eylemi "kötü" olarak değil, "yapılması gereken" olarak görünür. Tıpkı devletler ve kapitalizm tarafından üretilmiş bir şiddet örgütünün, boğaz kestiği katliam ya da açık arttırmayla pazarlarda köle saydığı kadınları satmak şeklindeki yöntemlerinin "kutsal din" kisvesi altında toplumun kimi kesimleri tarafından meşru görülmesi gibi...

Mercan Doğan

mdogan@meydangazetesi.org

Kötülüğün meşrulaşması, onun toplumun büyük kesimi tarafından coşkuyla desteklenmesi, kötülüğü kötülük olmaktan çıkarıyor mu? Onu normal ya da katlanılabilir mi yapıyor? Cevabımız hayırsa neden katlanıyoruz? Çünkü iktidar, (en sık kullandığını söyleyebileceğimiz için bu yazıda yoğun olarak bahsedeceğimiz) "korku ve manipülasyon"la ve (daha az bahsedeceğimiz) bir çok farklı yöntemle kötülüğün tanımını yeniden yapıyor.

Korkuyu Yükselten İktidar ve Yükselen Kötülük

Foucault'nun da bahsettiği, iktidarın disiplin altına alarak denetlediği, gözetlediği bireyi, "terbiye etme" yani istediği noktaya yöneltme işlevinde kullandığı yöntemlerden biridir korku. Binlerce yıl önce yaşayan Aristoteles, "kötülüğün beklentisi" olarak gördüğü korkuyu, "ilerideki yıkıcı ya da acı verici kötü bir şeyin zihindeki tablosuna bağlı bir acı ya da rahatsızlık olarak" olarak tanımlar. Zihindeki tablo denilen; daha önce görülen, duyulan ya da yaşananlar temel alınarak oluşur.

Günümüzde yapılan pek çok araştırma, iktidarların sesi olan medyanın, korku dolu bir gelecek tahayyülünde en önemli etkenlerden biri olduğunu ortaya çıkarır. İktidarını kaybetme korkusuyla dolu olan iktidar, birey ona karşı çıktığında ve toplum kötülüğü reddettiğinde neler yapabileceğini; şimdiye dek yaptıklarını hatırlatarak yani korkutarak anlatır. Bunun yanı sıra, art arda verilen "üretilmiş iç ve dış düşmanların şiddeti", doğal afet denilen ancak doğal olmayan "kapitalizmin afetleri" bireyi günden güne tedirginleştirirken katliam, cinayet, işkence, tecavüz haberleri de korkuyu yükseltir.

Niccolò Machiavelli ve Thomas Hobbes'un ise korkuya dair vurguladıkları nokta, bir toplumda korkuyu kontrol edenin tüm toplumu da kontrol etme yetisine sahip olduğudur.

Toplumsal korkuyu kontrol edenler, toplumu kontrol etmek isteyen iktidarlardır.

Bu koşullarda, politik iktidarların "korku politikaları", ekonomik iktidarların güvenliği bir endüstri haline getirmesi, sosyo-kültürel iktidarların beslediği gözetim kültürünün etkisi düşünüldüğünde ve iktidarın bütün biçimlerinin kötülük yaptığı-yaydığı göz önünde bulundurulduğunda, bireylerin korkuyla edilgenleşmesi olağan hale gelir. Korkunun işe yaradığı durumlarda etkili yöntemlerden biri ise manipülasyondur.

Manipülasyonla Sıradanlaşan Kötülüğün Kavranamazlığı

Manipülasyon genel olarak sözlük anlamıyla "yönlendirme, etkileme" demektir. Psikolojide "insanları kendi bilgileri dışında veya istemedikleri halde etkileme veya yönlendirme" anlamına gelir. Sosyoloji ise bu tanıma açar: Manipülatör, bilgiyi ya da olayı gösterirken, gösterilen hakkında yapılacak yorumların ve verilecek tepkinin iradi ya da özgür olmasını etkileyecek şekilde hareket eder; bazı yerleri öne çıkarır, bazı yerleri saklar, yorumunu katar. Ve sonuç olarak gösterilenle görünen arasında bir fark ortaya çıkarır. Bunun etkisiyle toplumda kanaat değişikliği, hatta davranış değişikliği oluşur. Toplumsal kötülük, bu kıssıyla ilgilidir.

İktidarın propaganda araçlarıyla gerçekleşen manipülasyon, kötülüğü sıradanlaştırıyor. "Yok canım, o kadar da olmaz" diyeceğimiz her şey üst üste önümüze konuluyor ve biz her seferinde bir öncekine alışmış olarak devam ediyoruz yaşamaya. Medyanın, eğitimin, devlet ve benzerlerinin manipülasyonu; haber bültenlerini meşgul eden, algılarımızı körelten bir hali aşarak sıradanlaşıyor. Toplumun ta içine, gündelik yaşantımıza, sokağımıza, evimize soframıza ve bizzat içimize sızıyor.

Kötülük her alana bu kadar sızmışken, içinde yaşadığımız toplumda günden güne artan gariplikleri artık anlamaya çalışmıyoruz bile. Yaşanan bütün adaletsizlik ve baskılar toplumun gerilimini günden güne arttırdıkça, muhakeme etme yetisi tıkanan toplumda anlamlandırılması zor kötülüklerin doğması da daha olağan hale geliyor.

Kötülük kavranamıyor. Hiç bir akıl 12 yaşındaki çocuğun tecavüze uğramasını anlamlandıramıyor. Ve üstüne bu çocuğu tecavüzcüsüyle evlendirmeyi öngören yasa tasarısı gündemleştirdiğinde, toplumun büyük kesimi yaşadığı duyarsızlaşmayla hareketsiz kalıyor, vurdumduymaz davranabiliyor. Apaçık kötülük diyebileceğimiz iktidar uygulamaları, her gün, her an, tekrar tekrar, aklımızı ve algılarımızı bombardımana tutarak bizleri edilgenleştiriyor, yaşananlar ya da olanlar karşısında hareketsiz, sessiz kılıyor. Ve kesinlikle bu sessizlik, bu hareketsizlik iktidarın yani kötülüğün işine geliyor. Bütün bunlar olurken, bireyden ve bireylikten söz etmemiz pek de mümkün gözüküyor.

İktidarın İsteddiği: "Bireyliksiz Toplum"

İktidar bunu neden yapıyor, neyi amaçlıyor? Bireylik ortadan kalktığında, söz konusu hedef milyonlarca birey yerine sadece toplum - bir nesnellik olduğunda, şekillendirmenin ve toplumun dinamiklerini belirlemenin kolaylaştığını söyleyebiliriz. Böylece iyi ve kötüyü de, diğer bütün kavramlar gibi, yönettiği toplum için yeniden tanımlıyor iktidar. Kötülüğü kavranamazlaştırması da, sıradanlaştırması da bundandır; bu yazının konusu çerçevesinde baktığımızda, kötü olana "kötü" demeyelim diyedir.

Ortaya çıkan bu kötülük atmosferinde, kötülük yapmak ve kötülüğe sessiz kalmak kaçınılmaz olarak rutine dönüşmüş gibi gözüküyor. Peki

bizler, bütün bunları yapanların ne kadar kötü olduğunun ve yapılanların ne büyük kötülükler olduğunun farkında mıyız?

Zerre kadar değerimizin olmadığı sistemde, sayemizde var olan iktidarın -manipülasyonla- kendi çıkarına göre oluşturduğu kuralları sessizce kabul mü edeceğiz? Yaşamlarımızı sınırlama ve sonlandırma yetkisine sahip olduğunu iddia eden devletin kontrol mekanizmalarına -korktuğumuz için- karşı duruş sergilemeyecek miyiz? Baskının ve zulmün bütün biçimlerine susarak ortak mı olacağız? Biz de mi kötü olacağız?

Kötülük Sarmalından Çıkmak?

Kötülüğün meşrulaştıkça toplum için bir rutin, gittikçe derinine indiğimiz bir sarmal haline geldiğini söylemiştik. Rutin olan, değiştirmesi zor olandır, bireye alıştırmış olandır. Birey bir kez kötülük yaptığında, ikinci kez yapması kolaylaşır. Çünkü bir değer yitimi yaşamıştır. Birey bir kez kötülüğe sessiz kaldığında, ikinci kez de hareketsiz kalması kolaylaşır. Kötü olan durumun devam etmesinde pay sahibidir. Bu rutini bozmanın, kendisiyle çelişkili olduğu yanılıgına kapılır. Bir kere girmiştir sarmala, dün kabul ettiğini bugün reddetmek, olmayan bir seçenek gibi görünebilir.

Devletlerin ürettiği katliamlar, savaşlar, açlık ve sürgünler arasında; kapitalizmin ortaya çıkardığı yalnız, bencil, rekabetçi, sorgusuz sualsiz talep eden ve sürekli tüketen bireylerden oluşan bir toplumda; yani genel olarak "iktidarın kötülüğü" dört bir yanımızı sarsa da rutini bozmak, bu sarmaldan çıkmak nasıl mümkün olabilir?

Ve tekrarlıyoruz, asıl sorumuz şu; korkuyla sindirildiğimizin, manipülasyonla yanıltıldığımızın, günden güne kötülük sarmalında çürütüldüğümüzün yani kötünün ve kötülüğün gerçekten farkında mıyız?

KÖTÜLÜK

Kötülük doğmaz, doğurulmaz. Bir çiçekten toprağa düşüp, bahar gelince de baş vermez. Kimilerinin dediği gibi bir rüzgar gibi esmez. Ani bir yağmur gibi boşalmaz. Kötülük üretilir. Bu işin ustası olmuş ellerce hazırlanır, paketlenir ve her gün yürüdüğümüz sokakların, meydanların dibine, evlerimizin kuytu köşelerine, tezgahların kenarına, çalışma masalarının köşesine sinsice yerleştirilir.

Bazen kötülük bomba olur patlar bir meydanda. Yüz insan, sanki hiç anıları, dostları, gülümseyen yüzleri, tatlı telaşları ve korkuları yokmuş gibi ölüverir bir anda. Bazen anlamsız ve iğrenç bir açlık olur, kendinden güçsüz olana her şeyi yapabileceğini düşünür. Dokuz yaşındaki bir çocuğa tecavüz eder. Ayrılmak isteyen karısını sokağın ortasında kırk altı defa bıçaklar. Bazen zehirli bir su gibidir. Bu sudan içenler çıldırmış gibi sağa sola saldırır. Devlet, millet diye diye, bir annenin cenazesini mezardan çıkartır. Başka bir cenazeyi arabanın arkasına bağlayıp sürükler, başka birinin kulağını keser anahtarlık yapar.

Kendi işine gelmeyen, kendine biat etmeyen ne dirisine ne ölüsüne tahammülü vardır.

Üniforma giydiğine çok rastlanır, inandıkları için, her şeye rağmen direnmeyi seçtikleri için tereddütsüz bir şekilde açlığa yatan iki insanın üzerine gevrek gevrek, aptal aptal sırtarak elindeki gaz tüpünü boşaltır. Kalp atışları yavaşlayan, günden güne eriyen bu iki insanın başına gidip, sanki hiç çocuğunun başını okşamamış, kimseyle dostça el sıkışmamış gibi büyük bir soğukkanlılıkla "öldünüz mü lan?" diye sorar.

Kendi uygarlığını, kendi krallığını üretmek için binlerce ağacı kesiverir bir gecede. Ya da nedensiz yere bir köpeği tekmeleyiverir. Bir Caretta Caretta'nın kafasına 10 kurşun sıkabilir mesela. Daha da büyüsün daha da semirsin diye açtığı devasa fabrikalar, santraller, madenler, alışveriş merkezlerinin dünyayı zehirlemesine aldırılmaz. Dünya yavaş yavaş ölü-

KAYBEDECEK

mün eşiğine gelirken kasırgalar fırtınalar seller ve tufanlarla sarsılırken, hiçbir şey olmamış gibi işine devam edebilir.

Laboratuvar ortamında iktidarlar tarafından üretilmiş bir çeşit virüstür kötülük. Manipülasyon ve korkuyla beraber enjekte edilir. Bu her şeyi normalleştirir. Zamanla her şey o kadar normal gözükür ki yabancı olan şey silikleşir, kötülük kavranamaz; anlaşılabilir hale gelir.

Aslında her şey itaat etmekle başlar. Dostça bir gülümsemeye karşılık vermediğimiz yerde ortaya çıkar, ötekine yardım etmeyi reddettiğimizde ya da bir adaletsizliğe kayıtsız kaldığımızda bizi sarmaya başlar. Ve nihayetinde başka bir canlıya nefretle yaklaştığımızda bizleri ele geçirir.

Ama dedik ya başta, kötülük doğamaz, yapılsa üretilse bile kök salamaz diye. O yüzden bizden değildir kötülük. İşte Kropotkin de tam

olarak bundan bahseder. İyi olan, hayatta kalma çabasıdır. Dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma hayatta kalmanın yegane yoludur. Yaşamın akışını kesen şey kötüdür, bu da bencilikle ve rekabetle ilişkilidir. Bunların sonucu olan iktidar ve tüm merkezi yapılarla beraber devlet kötüdür. Kötülüğün somutlaşmış halidir.

Bu kötülüğü sağıltmak, bu kökleri tekrar canlandırmakla mümkün olur ancak; itaat etmeyi reddetmekle başlar. Dayanışma ve duygudaşlıkla beraber büyür. Ötekine karşı duyulan nefretin, iktidara karşı öfkeye dönüşmesiyle yenilir kötülük!

İtirazın, isyanın, duygudaşlığın ve alçak gönüllüğün tekrar hayat bulduğu yerde kötülük ölmeye başlıyordur! Yaşamın tekrar akmaya başladığı yerde kötülük kaybetmeye mahkumdur!

Kötülük Kaybedecek; Biz Kazanacağız!

Kötü İktidardır

Hüseyin Civan

hcivan@meydangazetesi.org

Felsefi önermeleri net bir şekilde ortaya koyabilmek; bu budur diyebilmek hiçbir zaman kolay olmamıştır. Genellikle doğru ya da yanlış olarak kabul gören önermeler dahi, doğru değil mi, yanlış değil mi sorgulamasından kaçınmaz. Bu felsefenin bir gerekliliğidir. Ortaya konulan önermenin doğruluğunu ya da yanlışlığını etraflıca tartışır. Sadece bilimsel verilere uygun ya da uygun değil demek, felsefe için tarihin hiçbir döneminde yeterli olmamıştır ve olmayacaktır. Bu düşünce ve düşünmenin kendisiyle ilgilidir. Daha önce ele alınan bağlamlardan farklı bağlamlar zaman içerisinde belirginleşebilir. Bu da bazen aynı meseleleri, aynı kavramları, aynı önermeleri hiç bitmeyen bir şekilde felsefi düşünce ve düşünmenin konusu yapmaktadır.

Felsefe düşünce tarihi boyunca bu şekilde ele alınan kavramlardan birisi de kötülüktür.

Neden Kötülüğü Tekrar Sorguluyoruz?

Kötülüğün kaynağını bulmaya yönelik sorgulama, içerisinde onunla mücadele etme ve böylelikle onu ortadan kaldırma isteğini de taşır. Özellikle aydınlanma etkisiyle, metafizik nedenlendirmelerden ziyade daha maddi temelde nedenlerle açıklanmaya çalışılan kavram, bu isteğin mümkün olduğundan hareket eder. Yani kötülük, bilimsel bir şekilde açıklanabilirse, onu oluşturan etmenler yok edilebilir. Ancak bu tarz düşünme sadece bireye odaklanır. Bu anlayış kötülüğü suçla eşitler, yok etmenin yolu iyi bir ceza sistemi yaratmaktır. Bugün suç ve ceza sisteminin, kötülüğün engellenmesinde işe yaradığının düşünülmesi bir yana, tam tersi bir etkiye sahip olduğu açıktır. Öte yandan, "eylemi" suç diye niteleyen de ceza verme yetkisine sahip olanın da varlığı tartışılmadan kötülüğü bu basitlikte ele almak açık bir indirgemeciliktir. Ve tabii ki bunu yapmak birilerinin işine gelmez!

Kötülüğe yönelik farklı felsefi yaklaşımlar, hep deneyimlenmiş bir kötülükten yola çıkar. "Kötü olan eylem" i eyleyen ve bu eylemden muz-

darip olan... Dolayısıyla mesele (kendini eylemi üzerine düşünebilen) birey, eylemlerini gerçekleştirmesindeki iradesi ve eylemlerinin sorumluluğu üzerinden şekillenir.

Bu tarz örneklendirmelerin farklılığı, kötülüğü ele alırken sadece kötülüğü eyleyen ve bundan etkilenen ikiliğinden çıkarmaya yardımcı olmuş, meselenin daha geniş bir perspektiften ele alınmasını sağlamıştır. Ancak yine de bu daha geniş perspektif, toplumsal olan ile eşitlenmiş, kötülük ve buna kaynaklık eden nedenler etraflıca konuşulmadan bir oldu bittiye getirilmiştir. Ya da bu (ortaya çıkan kötü durumun toplumsal ve psikolojik değerlendirmeleriyle sağlanan) daha geniş perspektif kötülüğün kurumsallaşmış hallerini soyut bir biçimde ele almaya meyletmiştir.

Kötülük Probleminin Siyasallaştırılması

Kötülük probleminin siyaset ile ilişkilendirilmesindeki en büyük örneklerden birisi II. Dünya Savaşı olmuş; bu süreçte yapılan katliam benzeri toplu kötülük örneklerine referanslı birçok yazı kaleme alınmıştır. II. Dünya Savaşı'ndaki "Rasyonalize edilmiş katliamlar", kötülük meselesinin sadece dinsel kökenlerinden kurtarılmasının yetmeyeceğini açık bir şekilde göstermiştir. Bu durumu açık bir şekilde ifade eden birçok düşünür, böylelikle kötülük problemini başka toplumsal durumlarla ilişkilendirmeye çalışmıştır.

Ancak burada bir başlangıç noktası sorunu vardır. Keza insanlık, II. Dünya Savaşı öncesinde de katliamlar yaşamıştır. II. Dünya Savaşı'nda yaşanan "büyük kötülükler" rasyonel bir şekilde nedenlendirilerek felsefi düşünmenin bir konusu yapıyor; bundan önceki "büyük kötülükleri" metafizik motivasyonlarla nedenlendirip, başka boyutlarla ele almamak bir çelişkidir. Dinsel ya da rasyonel nedenlendirmeler, açığa çıkan bu toplu kötülük durumlarını açıklamada güdük kalıyorsa; bunlar arasında bağ kurabilmek, durumu açıklayabilmek için başka bir dayanak noktasına ihtiyaç vardır.

Kropotkin ve Anarşist Ahlak

"Büyük kötülükler" in henüz toplumsal ve psikolojik ilişkilendirmelerle ele alınmadığı; ortada ne eleştirel teoriklerin ne postyapısalcıların olduğu; kötülüğe ilişkin örneklendirmelerin ne Arendt'in Nazi Subayı Eichmann örneğine ne de Foucault'nun Riviere örneğine referans verilerek yapıldığı bir dönemde; 19. yüzyılın sonlarında Pyotr Kropotkin Anarşist Ahlak'ı kaleme alıyordu. Ve sanıldığı aksine metafizik nedenlendirmelerle ya da dogmatik ilkelerle ahlaka konu olan kavramları değerlendirmiyordu.

Daha önce bahsettiğimiz gibi kötülüğe ilişkin yazılanlar deneyimlenmiş kötülük örneklerinden yararlanırlar. Anarşist Ahlak'ta bu örnek, dönemin en ünlü seri katillerinden Karındeşen Jack'tir.

İşlenen cinayetler üç ayrı çerçevede ele alınır. İlki Jack ve katlettiği kişi arasındadır. İlk değerlendirme doğrudan iki birey arasındaki eyleme odaklanır. Bir birey diğerinin yaşamına son vermiştir. Eylemde bulunanın davranışı diğer bireyin varlığını ortadan kaldırmaya yöneliktir.

İkincisi, Jack'i cinayetlere yönelten nedenlerdir. Bunda içinde yetiştiği kültürden okuduğu kitaplara, düşüncesini şekillendiren "dış etmenler" vardır. Bu noktada birey ve içinde bulunduğu nesnellik ve deneyimleri söz konusudur. Şüphesiz bu çerçeve önemlidir. Çünkü bireyin içerisinde yaşadığı sistem söz konusudur.

Ama tam da bu aşamada bir üçüncü çerçeve belirir. Bu üçüncü çerçeve yine "dış etmenler" ile ilişkilidir. Üçüncü çerçevede Kropotkin, "Jack ve bütün Jacklerin katlettiğinin on katından da fazla sayıda kadın, erkek ve çocuğu soğukkanlılıkla katletmiş bir yargıç" sorunsalını ortaya koyar.

Bireyin düşüncesini şekillendirebilen, hareketlerini belirleyebilen "dış etmenler", Kropotkin'in Anarşist Ahlak'ında nesnel bir veri ya da kaçınılmaz bir gerçeklik değildir. Öte yandan birbirinden bağımsız da değildir.

Sistematik bir şekilde işleyen kötülük söz konusudur üçüncü aşamada. Bu ilişkisellik "dış etmenler" in politik bir çözümlemesiyle anlaşılabilir.

Kötü Olan İktidardır, İktidardır

Daha önce vurguladığımız gibi, bu alt başlıkta olduğu gibi iddialarda bulunmak o kadar kolay değildir. Anarşizm nasıl mevcut düzene ilişkin bir eleştiri, özgür bir toplumu gerçekleştirmek için bir ideoloji ve hareket, bu topluma ulaşmak için bir yöntem ve örgütlenme biçimi ise aynı zamanda felsefi bir bakış açıdır. Ve bu bakış açısının temelinde iktidar ve iktidarlı olanı incelemek önemli yer tutar.

Kötülüğü sadece birey, iradesi ve sorumluluğu üzerinden ele almak bir alanı görünmez kılacaktır. O da bireyin içerisinde bulunduğu nesnel gerçekliktir. Ancak burada gözden kaçan, nesnel gerçekliğin içindeki iktidarın ya da kötülüğün kurumsallaşmış halleridir. Önemli olan, nesnel veri gibi kabul edilen kurumsallaşmış iktidara/kötülüğe odaklanmaktır. Kropotkin'in yapmaya çalıştığı, kötülük meselesinde, bireyin eylemlerini gerçekleştirdiği, eylemlerini gerçekleştirirken etkilendiği, eylemleriyle etkilediği, onun dışındaki dünyada doğal gibi anlaşılan, ancak hiç de öyle olmayan iktidar ve iktidar ilişkilerine odaklanmaktır.

Hobbesçu Varsayım

Ahlak felsefesinin konusu gibi görünen kötülük meselesi, aslında siyaset felsefesi açısından da önemlidir. Bir doğal durumda kaçınılmaz olarak ortaya çıkan Hobbesçu evrensel savaş düşüncesi, insanın özünde kötülük olduğu varsayımına dayanır. Seçimlerinde özgür olan bireyler, kötülüğe meyilli olduklarından ve böyle bir durumda birbirlerine kötülük yapacaklarından dolayı bu özgürlüğü kısıtlayacak bir kuruma ihtiyaçları vardır. Bu devlettir. "Kötü insan" oldukça devlete ihtiyaç vardır. Devlet toplumsal çatışma temelinde kurulduğu için, ontolojik olarak kötülüğe ihtiyaç duyar. Hem de bu kötülüğün ebedi olması lazımdır ki, devlet de varlığını sürdür-

rebilsin. İnsan doğasına kötülük yüklenmesinin sebebi işte budur.

Sözde özünde kötü olanı kontrol altında alan bu kurumsallaşma, yine sözde meşruluğunu bireylerin "varlılığını" devam ettirebilme kaygısıyla kazanır. Ancak ne pahasına? Özgürlük! İktidar ve kurumsallaşmış bir iktidar biçimi olarak devlet "özgürlük" yiyen canavarlardır.

Anarşist felsefe, iktidarı, ister bireyler arasındaki ilişkilerde ortaya çıkmış olsun, isterse de kurumsallaşmış biçimleri olan devlet ve kapitalizm olsun; özgürlüğün tezati olarak ele alır. İktidar ve iktidarın biçimlerinden kurtulmadan özgürlüğün gerçekleştirilebileceğini düşünmez.

Burada özgürlük meselesine ilişkin bir ayrımı ortaya koymak, hem "kötüyü eyleme özgürlüğü" gibi bir çelişkiyi fark etmeye olanak sağlayacaktır hem de kötüyü ısrarlıca insan doğasına yıkmaya çalışan bir iktidar fikrinin de altını boşaltacaktır. Bu ayrım özgürlüğün toplumsallığı fikridir.

Özgürlüğün Toplumsallığı

Bakunin'in "insanın sadece özgür insanlar arasında özgür olacağı" önermesi tam da bu duruma odaklanır. Bir kişinin bile özgür olmadığı bir toplumda iktidar ilişkileri devam ediyordur ve bu yüzden, doğrudan ya da dolaylı bu iktidar ilişkisinin sürdürülmesi sağlanıyordu. İşte, özgürlüğün tam da bu kolektif niteliği, onu önümüze "bireyin her istediğini yapma serbestliği" olarak değil de "kolektif bir sorumluluk" olarak çıkarır. Dolayısıyla, Hobbesçu doğal durumda birbirini öldürmeye odaklanan insanlar fikri, özgür olmayan insanları zorunlu kılar.

Bunun nedeni açıktır; özgürlüğün olduğu bir durumda iktidarın varlığı anlamını yitirir. Özgürlük gerçekleşmeden kötü ve kurumsallaşmış kötülükten kurtulamaz.

Kötülük probleminde, Kropotkin'in üzerinde durduğu işte tam bu meseledir. İktidar ve iktidar ilişkilerinin var olduğu toplumda, dolayısıyla özgürlüğün olmadığı bir toplumda kötülük zorunludur. Ancak burada Kropotkin'in bireyi ve bireyin toplumsal olan ile ilişkisini es geçmeden üstünde durduğu mesele, iktidar kurumları meselesidir. Yöneticiler ve halk, mülk sahipleri ve mülksüzler gibi zorunlu olarak dayatılan ikiliğe dayalı siyasi ve ekonomik sistemler yok edilmediği takdirde "kötülüğün sürdürüleceği"ni savunur. Bu, tabii ki bir öncelik sonralık ilişkisi değildir. Bireyler arasındaki iktidarı ilişkilerin değişmesi için mücadeleyi, kurumsallaşmış kötülüklerden kurtulma mücadelesiyle eş zamanlı kılar.

Kötü, kötülük gibi kavramlar tartışılırken; varlığının sebebini bu kötülükten alan kurumsallaşmaların es geçilmemesi; bu kavramların özgürlükle ilişkisinin açıkça ortaya konması; ve meselenin sadece psikolojik, toplumsal açılardan değil de siyasi bir perspektifle ele alınması, kötülüğün kaynağını sorgulamakta bize iyi bir çerçeve sağlayacaktır. Tabii anarşist bir bakış açısıyla bu üçünün ilişkisi kurulduğu sürece...

Kötülüğün Biyolojisi

Özgür Erdoğan

ozgure@meydangazetesi.org

İnsanın kimi eylemlerini "iyi" ya da "kötü" yapan şeyin ne olduğuna dair çeşitli tartışmalar sürüp gidiyor. Kimileri bu eylemlerin toplum tarafından belirlendiğini söylerken kimileri iyi ya da kötü davranışın iradi bir şey olduğunu, tüm koşullara rağmen son kertede bireyin tercihlerine bağlı olduğunu söyler. Öte yandan, Biyo-Felsefe denilen alanda mesele daha farklı tartışılır. Kimileri "genlerin" ya da "insan doğasının" iyi ya da kötüye bir eğiliminin olduğunu ve belirleyicinin katiyen bu olduğunu söylerken, bir başkası da insan doğasının ya da genlerin belirleyiciliğini yadsımamakla beraber, toplumsal yapının da bu eğilimleri yönlendirdiğini iddia eder.

Belki de tarihin en kadim sorularından biridir "İnsan iyi midir, yoksa kötü mü?" sorusu. Fakat biz bu kapsamlı sorunun cevabını aramak yerine, çevremizi saran kötülüğün nedenlerine eğilip, bir başka kadim sorunun peşine düşeceğiz ve kötülüğün biyolojik ve evrimsel kökenine dair kısa bir tartışma yürüteceğiz.

Bu tartışmanın en önemli aktörlerinden biri kuşkusuz Pyotr Kropotkin'dir. Kropotkin, insanın evrimi üzerine yaptığı çalışmalarda, kendinden öncekilerin aksine evrimin ana faktörü olarak rekabeti ve bencilliği değil, Karşılıklı Yardımlaşma ve dayanışmayı alır. Özellikle *Evrimin Bir Faktörü Olarak Karşılıklı Yardımlaşma* ve *Etik* adlı eserlerinde bir dizi örnekle bunu kanıtlamaya girişen Kropotkin, oldukça ikna edici veriler de sunar. Canlıların hayatta kalma mücadelesinde rekabetin önemini de yadsımayan yazar canlılardaki toplumsallığın onları doğanın zorlu koşulları karşısında ayakta tutan şey olduğunu savunur. "...karşılıklı destek, doğada iklim, tufanlara, fırtınalara, soğuğa ve bu gibi şeylere sürekli olarak yürütülmesi gereken ve sürekli olarak var oluşun hep değişen koşullarına yeni adaptasyonlar gerektiren mücadeledeki en iyi silahları sunar. Dolayısıyla, bir bütün olarak bakıldığında doğa, kesinlikle fiziksel gücün, süratin kurnazlığın, ya da savaşta yararlı olan başka herhangi bir özelliğin zaferini örneklemeyiz. Aksine, karınca, arı, güvercin, ördek, sıçan ve diğer kemirgenler, ceylan, geyik, v.s gibi su götürmez biçimde zayıf olan türlerin koruyucu zırhları, kendilerini savunmak için gagaları, ya da uzun sivri dişleri yoktur - savaşçı da değildir - ancak yaşam mücadelesinin en iyisini başarırlar ve toplumsallıkları ve karşılıklı korumaları sayesinde, çok daha güçlü yapıları rakiplerini ve düşmanlarını bile yerlerinden edebilirler..."

Yani Kropotkin aslında şunu söylemektedir: Doğal olan türün gelişimi için iyi olandır. Türün kendini var etmesi için iyi olan ise rekabet ve savaş değil aksine yardımlaşma, fedakarlık, hoşgörü gibi duyguları içinde barındıran ve canlıların yaşamına sinmiş olan Karşılıklı Yardımlaşma'nın ta kendisidir. Kötü olan şey "bu içgüdünün" dış etkenler vasıtasıyla bastırılmasıdır. Kuşkusuz Kropotkin'in engellenmeden ya da bastırılmadan kast ettiği şeyin kendisi insanlık serüvenimizin bir noktasında ortaya çıkan iktidar ve benzeri yapılarıdır.

Kropotkin bu doğa yasasını dillendirirken aynı zamanda iyi ve kötüye dair ortaya atılan doğaüstü

tezlere de karşı çıkar: "...ve bu -ahlak yasasının evrenselliğinin- metafiziksel bir ileri sürülüşü ya da bir varsayım değildir. Toplumculuğun ve neticede duyum yoğunluğunun ve çeşitliliğin devamlı gelişimi olmadan hayat imkansızdır. hayatın özü orada yatar."

Kropotkin'den önce Kessler ve aynı dönemde Élisée Reclus gibi araştırmacılar da bu fikri desteklemiş özellikle Reclus bu konuda oldukça özgün fikirler ortaya atmıştır. Sonraki yıllarda rekabeti bencilliği savunan "Sosyal Darwinist"lere karşı bir çok farklı fikir ortaya atılmıştır.

Kropotkin'in "Evrimin Bir Faktörü Olarak Karşılıklı Yardımlaşma, fikri zaman içerisinde o kadar kabul görmüştür ki, insanın özünde bencil olduğunu söyleyenler bile, onun fikirlerini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Karşılıklı Yardımlaşma'nın insan davranışları içerisinde çok önemli olduğunu söyleyen bu anlayış, aynı zamanda insanların bu davranışları yine "bencillikten" sergilediklerini ifade etmişlerdir.

Bu cenaha dahil olanlar arasında, *Erdemin Kökenleri* adlı eserinde bu konuyu işleyen Matt Ridley ve meseleye aynı doğrultuda yaklaşan *Gen Bencildir* diyen Richard Dawkins de bulunmaktadır. Her iki yazarda Karşılıklı Yardımlaşma'nın ve benzeri davranışların evrimin önemli bir faktörü olarak ele alınması gerektiğini söylemekle beraber, bu davranışların kendini devamlı kopyalamak isteyen genlerin bencil bir davranışı olarak görülmesi gerektiğini söylerler. "... Örneğin, rahimdeki bir cenini göz önüne alalım. Anne ile cenin arasındaki ilişkiden daha müşterek ve evrensel bir şey olamaz. Anne onu dünyaya getirmek ister çünkü cenin kadının genlerini bir sonraki nesile aktarır. Cenin annenin başarılı ve sağlıklı bir hamilelik geçirmesini ister yoksa ölür. Her ikisi de oksijen almak için annenin ciğerlerini kullanır ve yaşamları annenin kalbinin atmasına bağlıdır. İlişki tümüyle dengelidir; hamilelik müşterek bir çabadır."

Ridley ve diğerleri için amentü "Çıkar"dır. Fakat Ridley'in verdiği bir çok örnek ve yukarıda örnekte olduğu gibi, hayatta kalma arzusu bir çıkar olarak nitelendirilemez. Hayatta kalmak, hayatta kalmaktır. Çıkar ancak, hayatta kalma koşulu sağlandıktan sonra diğerlerine karşı bir üstünlük sağlıyorsa çıkar haline gelir. Yani biz hayatta kalma ve benzeri temel nitelikleri çıkar diye adlandırıyorsak diğerlerine başka bir şey dememiz gerekir.

Açıkçası bu tartışmalar ve yukarıda art arda dizdiğimiz örnekler daha da uzatılabilir. Hatta, bunların üzerinde daha çağdaş örnekler ve tartışmalar da eklenebilir. Fakat, bu örneklerden ziyade bu örneklerin bizde yarattığı hissiyat daha önemlidir. Devletlerin, dinlerin ve tüm iktidar odaklarının yineleyip durduğu "doğuştan günahkar", "doğuştan kötü" olan insan modelinin karşısına yeni daha güçlü bir model sunmaktadır. "Doğuştan paylaşımcı" ve "doğuştan duygudaş" insan. Bu insanın içimizde var olduğunu bilmek, çevremizdeki kötülük çemberini kırmak için yeterli olmasa bile bu çemberi kırıp kötü olmayan insanların kötü olmayan dünyasını yaratmak için bizlere umut ışığı olduğu açıktır.

İrkçılar Yıkılıyor, Özgürlük Yarattılıyor

Amerika'daki ırkçı grupların giderek artan saldırıları ve örgütlenme çalışmaları karşısında aktif mücadele yürüten Antifa grupları konusunda bilgi almak üzere, daha önce de gazete-

mizde yazılarını yayımladığımız Anarşist Black Rose Kolektifi üyesi, "Anarşiyi Tercüme Etmek: Occupy Wall Street'te Anarşizm" ve "Antif: Anti-Faşist Elkitabı" kitaplarının ve halen yazımı

sürmekte olan "Anarşist Öğrenme ve Modern Okul: Francisco Ferrer Okuması" kitabının iki yazarından biri olan Mark Bray ile bir röportaj gerçekleştirdik.

Röportaj: Özgür Oktay

ozoktay@meydangazetesi.org

ABD'de ırkçılığın simgeleri olan konfederasyon heykellerinin ve bayrakların yerlerinden söküldüğünü görüyoruz. Bunlar, toplumdaki daha büyük bir değişimin bir parçası mı?

Evet. 60'lı ve 70li yıllarda toplumsal ve ırksal adalete yönelik önemli adımlar atılmış olsa da ABD hala kölelik tarihini ya da ırkçılığın sürdürdüğünü tam olarak kabullenmiyor. Bazı uzmanlar, siyahların bu yüzlerce yıllık kurumun ekonomik, siyasi ve kültürel artçı şoklarını yaşıyor olmalarından yola çıkarak bugün hala "köleliğin emeklilik döneminde" yaşadığımızı savunuyorlar. Kuşkusuz, Konfederasyon anıtlarını yıkmak konusundaki çatışmalar bunu göstermektedir. Tabii ki, bu anıtların çoğunun aslında 1960'ların sivil haklar döneminde, Jim Crow'u desteklemek için inşa edildiğini anlamak gerekir.

Black Lives Matter (Siyah Yaşamlar Önemlidir), göçmen hakları hareketi ve yapısal ırkçılığa karşı çıkan diğer toplumsal hareketlerin büyüyen oluşu, toplumun çoğunun bu tarihi mirası reddettiğini gösteriyor.

Anarşizmin ya da anarşist örgütlenmenin bu değişiklikleri teşvik eden toplumsal hareketler üzerindeki etkisi nedir?

Anarşistler, Occupy Wall Street'ten Black Lives Matter'a, Dakota Boru Hattı'na karşı verilen mücadeleden son dönemde yükselen anti-faşizme,

yakın tarihte Amerika'daki toplumsal hareketlerde önemli rol oynamışlardır. Belki daha da önemlisi, hiyerarşik olmayan yöntemleri ve doğrudan eylem stratejileri, solun geniş bir kesiminde yaygınlaşarak radikal politikanın buraya nüfuz etmesini sağladı. Bugün bunu, Trump'a ve "yeni-sağa" karşı direnen, ırkçılık karşıtı hareketin genelinde görebiliriz.

Amerika'daki Antifa'nın büyük çoğunluğunu anarşistler ya da benzer düşünen anti-otoriterler oluşturur. Bu, onlarca yıldır böyle. Anarşizm, 1990'larda da Anti-İrkçi Faaliyet'in (ARA) içindeki ana akımı oluşturuyordu.

Trump döneminde bu toplumsal hareketler üzerindeki baskı nasıl arttı?

Trump göreve başladığından beri, yerel yasama organları çok çeşitli anti-protesto yasaları çıkardılar. Bazıları, sürücülerin protestoculara arabalarıyla çarpmalarını bile yasal hale getirdi. Bunun yanı sıra, adalet bakanlığı esas olarak, beyaz üstünlüğünü savunan ve faşist grupları araştırmayı bıraktı ve anti-faşistleri "terörist" olarak sınıflandırmaya başladı. Trump'ın yemin gününde (20 Ocak) Washington'daki çatışmalı yürüyüşünün ardından 230 anti-faşist tutuklandı. Mala zarar verme suçlamalarının dışında, insanlar sadece yürüyüşe katıldığı için bile 75 yıla kadar hapis gibi gülünç suçlamalarla karşı

karşıyalar. Aslında herhangi birinin gerçekten o cezayı alma ihtimali çok düşük ancak bunlar Trump yönetiminin gerginliği nasıl tırmandırdığını yansıtıyor.

Trump yönetimi ırkçılık ve faşizmin örgütlenmesini nasıl destekliyor?

Trump'ın seçim kampanyası ve ardından gelen zafer, kış uykusuna yatan aşırı sağ sokağa çıkmak konusunda cesaretlendirdi. Son yıllarda üretilen yeni sağ, klavyenin başından kalkıp, sokakta on yıllardır görmediğimiz bir varlığı oluşturmak için çalışmaya başladı. Trump sinsice, ama çok da belirsiz olmayan bir biçimde beyaz milliyetçi siyaseti yansıtıyordu. Geçmiş yıllarda aşırı sağın çoğunluğunda hükümet karşıtlığı hakimken, Trump ile birlikte, iktidarda, yıllardır dilendiremedikleri düşüncelerini şeyleri söyleyen ve yapan bir liderleri olduğu hissettiler.

Toplumdaki faşist örgütlenmeyle yaratılan ayrılık ne seviyede? Bu ayrılığın iç savaşa dönüşmesi ihtimali var mı?

Hayır, bunun iç savaşa dönüşme ihtimali olduğunu düşünmüyorum. Faşist ve ırkçı politikaların önemi kesinlikle arttı ve (özellikle göçmen, ırk politikaları vb.) mesajları daha geniş bir muhafazakar kesimin görüşlerini etkiliyor, ama hala küçük bir azınlıklar. Ayrıca Ameri-

kalıların büyük çoğunluğu, siyasi değişim için tek meşru çıkış olarak sandığı görüyor.

Geçen haftalarda medyanın dikkati antifa konusuna çevrildi. Ana akım medyada Antifa nasıl yer aldı? Charlottesville'in bu süreçteki etkisi ne oldu?

Charlottesville'den önce medya zamanının çoğunu faşistlerden çok antifayı eleştirmeye ayırıyordu. Çatışmaya bakışları apolitikti, arkasındaki siyaseti ve değerleri analiz etmeden, "şiddete" odaklanıyordu. Beyaz güç mitingi, ırkçılık karşıtı eylemciler tarafından başarıyla engellendikten sonra bir faşistin, arabasıyla ırkçılık karşıtı eylemde yürüyen Heather Heyer'i katlettiği Charlottesville'in ardından Donald Trump, her "iki tarafın" da şiddet kullandığını ve her iki tarafta da "iyi insanlar" olduğunu savundu. Bu açıklamadan sonra kısa bir süre, belki bir hafta, medyanın bu tutumu değişti.

Bu süre içerisinde liberal medya, bir faşist cinayet işlediği halde iki tarafı bir tutması nedeniyle başkanı kıyasıya eleştirdi. Yine de, bu "sempatik" pencere çok hızlı bir şekilde kapandı ve medya yine eskisi gibi faşistlere kıyasla anti-faşistlere saldırmak için daha fazla zaman ayırıyor. Bu tip saldırılar neredeyse her zaman tarihi ya da politik bir anti-faşizm anlayışından yoksun oluyor.

Amerika'dan dayanışmayla!

Kavga Edenler Kaybetmez Heather Heyer Yaşayacak

Zeynel Çuhadar

zeynelcuhadar@meydangazetesi.org

IWW (Dünya Endüstri İşçileri Sendikası) üyesi Heather Heyer'in yaşamını yitirdiği, dokuz eylemcinin yaralandığı Charlottesville saldırısının üzerinden bir ay geçti. Heyer'in iş arkadaşı Marissa Blair; olaydan sonra verdiği bir röportajda şöyle söylüyordu: "İnanıqları uğruna kavga etmekten asla çekinmedi ve bu doğrular için kavga ederken öldü." Yaşadığımız coğrafyada yıllardır şiddetin hemen her tasvirine tanık olduk. Dünyanın farklı yerlerinde, bizler gibi yaşayan ve bizler gibi mücadele eden birçok devrimci için paylaşılan bu acılar bugün daha çok ortaklaşmaya başladı.

Bu ortaklaşmanın odak noktasında, son dönemde dünya genelinde yükselişe geçen "yeni sağ" ve bunun ABD'ye yansımaları olan Donald Trump iktidarı yer alıyor. Yalnızca Trump'un seçildiği gün olan 9 Kasım 2016'da 227, sonraki 10 günde ise toplam 867 nefret saldırısı gerçekleşti. Bu saldırıların 315'i göçmenlere, 221'i siyahlara, 112'si müslümanlara ve 109'u ise LGBTİ bireylere yönelikti.

Trump iktidarıyla yükselişe geçen saldırıların yanında gerçekleştirilen birçok anayasal düzenlemeyle bu saldırıların politik hattı da çizildi. Çocuk ve genç göçmenlere yasal statüler tanıyan ve kamuoyunda "Hayalciler" olarak bilinen DACA programı iptal edildi. Göçmenleri sınır dışı etmeyen şehir yerel yönetimlerinin (New York, Los Angeles ve Chicago, Austin, Oklahoma City vs. gibi) bütçeleri kesintiye uğradı. Kızılderililerin yaşam alanlarını yok etme üzerine kurulacak ve eylemler sonucu durdurulan "Keystone XL" ve "Dakota" boru hattı projeleri tekrar başlatıldı. Trump, devletin bu ırkçı ve göçmen karşıtı uygulamalarını, daha önceki iktidarların ikiye bölünmüş politik doğruluğunun aksine, aymaz bir göçmen karşıtlığı ve ırkçı söylemlerle destekledi ve böylece Charlottesville'deki saldırıya zemin hazırlayan faşist ve ırkçı mobilizasyon tamamlanmış oldu.

Heyer'in ve birçoklarının uğruna yaşamını yitirdiği bu kavganın kökleri ise Amerika kıtasının Avrupalılar tarafından işgal edildiği yıllara dek

uzanıyor. Heyer'in sembolize ettiği değerler, bugün çeşitli projelerle işgal edilmeye çalışılan topraklarını savunmak için direnişe geçen Kızılderili yerlilerin değerleridir.

1800'lerin başı, 50 yıl içinde 200.000 insanı zincirlerinden kurtaracak kölecilik karşıtı hareketin temellerinin atıldığı yıllar. 1811 yılında New Orleans yakınlarında, 1822'de Güney Carolina'da ve 1831'de de bugün Heyer'in katledildiği yer olan Virginia'da en büyük köle ayaklanmalarından biri gerçekleşir. Nat Turner isimli siyah bir kölenin etrafında birleşen 70 köle, güneş tutulmasıyla (ya da siyah adamın güneşe oturması sonrasında) ayaklanarak kapı kapı gezip köleleri özgür bırakmaya başlar. Bu isyandan sonra Nat Turner ve 55 köle kadın, erkek, yetişkin, çocuk demeden vahşice katledilir. Katliamın ardından bu eylemlerle kölelerin güvenli bölgelere kaçabilmesi için beyazların da içinde bulunduğu bir ağ kurulmuş olur. Heyer'in değerleri Turner ve binlerce isimsiz köle isyancının değerleridir.

Bu yüzyılın sonu tarih kitaplarında kölelikten kurtuluşun zaferi olarak görülürken, ezilenlerin zihnine köleliğin kabuk değiştirmesi olarak kazındı. Dün beyaz efendinin köleleri, bugün beyaz patronun işçileri haline gelmişti. Bu mücadelenin ateşi de ilk kez Haymarket Meydanı'nda yakıldı. "Günde 8 saat" diyerek fabrikalarda iş bırakan, devlete ve silahlı çetelerine karşı mücadeleyi büyütenler katil McCormick Harvester Şirketi'nin kapısı önünde direnişe geçti. Grev kırıcıları ve polislin saldırısını protesto etmek için ertesi gün Haymarket'te toplanan binlerce işçi "Hep beraber olursak, biz kazanırız." diyordu. Eylemcilere polislin saldırdığı sıralarda, polislerin arasına atılan bir bomba bahane edilecek 7 anarşist işçi katledildi.

Son günlerde Amerika'nın gündemini işgal eden anti-faşist direniş, dün ile bugünü buluşturan bağları bize gösterir. Heather Heyer ve binlercesinin mücadelesi onların mücadelesidir!

Şili'de Kadınlar Kazandı

Pelin Derici

pelin@meydangazetesi.org

Dünyanın dört bir yanında, kadınların mücadelesi, kadınların dayanışmasıyla sürüyor. Erkek egemen sistemde, kadınların yaşadıkları adaletsizliklere karşı, milyonlarca kadın sokakları doldurup öfkelerini haykırıyor.

Son yıllarda, Güney Amerika'da yükselmekte olan kadın mücadelesi, Arjantin'de kadın katliamlarına karşı oluşturulan Ni Una Menos (Bir Kişi Daha Eksilmeyeceğiz) eylemleri ve kampanyası ile geniş yankı uyandırırken, Şili'de son yıllarda gerçekleştirilen kürtaj eylemleri de bu yankının devamı oldu.

Kadınların örgütlü mücadelesi ile; kadın katliamlarının, taciz ve tecavüzlere karşı Şili'de binlerce kadının sokaklara döküldüğü eylemler sokak eylemleri gerçekleştirildi. 2013 yılından bu yana yapılan eylemlerde, dünyanın en kalabalık kadın eylemlerinden birine Şili sahne oldu.

1973'te, darbe ile yönetime geçen ve 1990 yılına dek yönetimini sürdüren diktatör Pinochet, 1989 yılında çıkardığı yasayla, koşulu ne olursa olsun kürtaji yasaklamıştı. Kadınların kürtaj yasağının kaldırılması için verdiği mücadele, yıllardır sürmekteydi, son yıllarda daha da aktif hale gelmişti.

Temmuz ayında, Şili'de, meclise önerilen yasa tasarısında, kürtajın kısmen yasallaşması vardı. Tecavüz, anne sağlığına zarar gelmesi veya doğumun başarılı gerçekleşmeyeceğinin bilinmesi durumlarında; kürtajın yapılması önerilmiş ve yasa tasarısı meclis tarafından kabul edilmişti. Yasa tasarısının kabulünün ardından, Muhafazakar parti UDİ, Anayasa Mahkemesi'ne, ret talebinde bulundu. Muhafazakar partinin kürtaj yasağının kaldırılmasının önüne koyduğu engel, Şili'de on binlerce kadının sokaklara dökülmesine neden yol açtı.

Anayasa Mahkemesi'nin 22 Ağustos'ta açıkladığı karar ile; kürtaj kısmen yasallaşmış oldu. Ancak bu yasallaşmadan önce, Şili'de kadınlar, kürtaj yasağına karşı pek çok alternatif klinik oluşturmuş, "legal olmayan yollarla" kürtaj yapıyor/yaptırıyorlardı. Hatta, 2010-14 yılları arasında kürtaj yaptığı ve yaptırdığı gerekçesiyle 70 doktor ve kadın tutuklu bulunuyordu.

Şili'de eylem sürecini kazanıma dönüştüren kadınlar için ise mücadele devam ediyor. Kısmen yasallaşmanın istenilen sonuç olmadığını söyleyen kadınlar; kadın katliamlarına, tacize, tecavüze karşı dayanışmayı büyütme için sokakları doldurmaya devam ediyorlar.

Dünyanın dört bir yanında direnen kadınlara selam olsun!

Dayanışmamız kazanacak!

Nevin Yıldırım İçin Kadın Dayanışması

Nevin Yıldırım, 28 Ağustos 2012 tarihinde kendisine silah zoruyla tecavüz eden Nurettin Gider'i öldürdükten sonra başını "işte namusumla oynayanın kellesi, benim arkamdan konuşmayın" diyerek köy kahvesindeki erkeklerin önüne atmıştı. Erkek adalet, tecavüz sonucu hamile kalan Nevin'in "ölsem de doğurmam" dediği bebeği doğurmak zorunda bırakmış, "rızası ile ilişki yaşadığı Nurettin Gider'i planlayarak öldürdüğü" iddiasıyla 2015 yılında müebbet hapis cezası vermişti.

14 Eylül'de Nevin Yıldırım'ın temyiz duruşması Ankara Yargıtay'da görüldü. Nevin'i yalnız bırakmayan onlarca avukat ve kadın örgütleri de Ankara'daydı. Polislerin, Yargıtay'ın önünde bir araya gelişleri engellemesinin ardından Madenci Anıtı'nın önünde tekrar toplanan kadınlar burada bir basın açıklaması gerçekleştirildi. 25 kadın avukat ile birlikte Nevin savunmasını yaptı. Mahkeme kararı 21 Eylül'de açıklanacak.

Erkek Şiddeti "İyi Hal"den Cezasız Kaldı

Asena Melisa Sağlam, bindiği Pendik-Aydos minibüsünde şort giydiği bahanesiyle Ercan Kızılateş adlı erkek tarafından saldırıya uğramıştı. Savcılık, tutuklama talebiyle sevk edildiği mahkemede serbest bırakılan Ercan Kızılateş'in serbest kalmasına itiraz etmiş, yeniden tutuklanmıştı.

Melisaya saldıran Ercan Kızılateş, 3 yıl 4 ay hapis cezası almasına rağmen "iyi hal" denilerek serbest bırakıldı. Erkek adalet, kendisine tecavüz eden erkeği öldüren Nevin Yıldırım, duruşmada gülümsedi diye iyi hal vermezken tacize ve şiddete yine iyi hal verdi.

Devletten Tekme Atan Erkeğe Ceza İndirimi

İstanbul Çekmeköy'de, belediye otobüsünde şort giydiği bahanesiyle Ayşegül Terzi'ye tekme atan Abdullah Çakıroğlu'nun 9 yıl 4 aya kadar hapis cezası istemiyle yargılandığı davada mahkeme kararını verdi.

"Ayıptır diye söylemeyecektim ama otururken iç çamaşırı görünüyordu. Devletimizin kırmızı çizgisini bilmek istiyorum." diye ifade veren Abdullah Çakıroğlu'nun 9 yıl 4 ay olan cezası, 3 yıl 10 aya düşürüldü.

NE İSMİ Ne Cismi Lazım

Özlem Arkun

ozlema@meydangazetesi.org

2015 yılında Anarşist Kadınlar olarak düzenlediğimiz "Jinekolojinin Erkek Tarihi" etkinliğinde tanışmıştık Anarcha, Lucy ve Betsey ile. Etkinliği birlikte gerçekleştirdiğimiz, Katalonya Ca La Fou kooperatifinden gelen Klau, Anarchagland adlı bir projede yer alıyordu. Klau etkinliğin ardından yaptığımız röportajda hayatları işkencelerle geçen bu kadınların adlarının unutulmaması ve vajinadaki salgı bezlerinin onların adıyla anılması için çalıştıklarından bahsetmişti. Çünkü tarih işkenceci doktoru değil bu kadınları hatırlamalıydı.

Onlar jinekolojinin erkek tarihinde görünmez kılınan, rızası alınmadan üzerinde deneyler yapılan, yıllar boyunca anestezi uygulanmaksızın defalarca kesilip biçilen köle kadınlardı. "Jinekolojinin babası" diye bilinen bu adam yıllarca bu kadınlar üzerinde yaptığı deneylerde kendi yöntemle-

rini ve cerrahi araçlarını geliştirmiş, yaptığı deneyler başka doktorları ve öğrencilerini de dahil ederek bu kadınları birer inceleme nesnesine dönüştürmüştü. Bütün bu yaptığı deneyleri notlar halinde saklaması, bu işkencelerin kendi ağzından itiraf niteliğinde. Ne var ki bu birinci ağızdan itiraf bile bu adamın "saygınlığını" ortadan kaldırmaya yetmemiş, yetmiyor.

Geçtiğimiz ay Amerika Charlottesville'de kaldırılan "general heykeli" geriliminin ardından yaşanan ırkçı saldırılar, başka eyaletlerde de ırkçı sembollerin tartışılmasının önünü açtı. Bu sembollerden biri de bu işkenceci doktorun heykeli. Amerika'da hem Alabama, hem Güney Carolina hem de New York'ta yer alan heykellerin kaldırılması için bir süredir afişler yapılıyor, eylemler düzenleniyor. Özellikle New York'ta ki heykelin, yoğunlukla Afro-Ame-

rikalı ve Latin Amerikalıların yaşadığı bir bölge olan Doğu Harlem'de olması birçok kesimden tepki alıyor. 2007'den bu yana heykelin kaldırılması için eylemler yapan Harlemliler kadınlar, geçtiğimiz haftalarda da yine heykelin üzerine kırmızı boya atarak Anarcha, Lucy, Betsey ve ismi bilinmeyen diğer köle kadınları temsil eden kanlı elbiseler giyerek eylemler gerçekleştirdiler. Bu süreçte Doğu Harlem Koruması, Doğu Harlem Mahalle Kurulunun ve Carolina Belediyesi'nin de dahil olduğu; Harlem'deki Alabama ve Güney Carolina'daki heykellerin hepsinin birlikte kaldırılması için ortak çalışmalar da yürütülüyor.

Bu işkenceci doktorun ve daha birçoğu benzeri uygulamanın yer aldığı "Medical Apartheid" (Tıbbi Irkçılık) kitabının yazarı Harriet Washington da Harlem'deki heykelin kaldırılması için aktif olarak mücade-

le edenlerin arasında. Birçok röportaj veren ve birçok programa katılan Harriet, "Irkçılığın bütün sembolleri tamamen ortadan kalkmalı" diyor. Amerika'da, Güney Carolina Miras Yasası gibi yasalar, -90 gün gözden geçirme süresi- prosedürler, bu heykellerin derhal kaldırılmasının önüne geçiyor olsa da bu heykelleri koruyanların ve onların sembolize ettiklerini savunanların karşısında mücadele edenler hep olacaktır. Bu adamların isimleri bedenlerimizden ve belleklerimizden silinene kadar Katalonya'dan Amerika'ya kadar her yerde kadınların mücadelesi de sürecektir.

Geçmiş röportaj için: <http://meydangazetesi.org/gundem/2015/03/roportaj-jinekolojinin-erkek-tarihi-bedenlerimizi-iskalderse/>

Küresel Isınma Küresel Felakettir

Özgür Erdoğan

ozgure@meydangazetesi.org

Çalışıyoruz kan ter içinde... Kaslarımız parçalanıncaya kadar, göz damarlarımız patlayıncaya, beynimiz iflas edinceye kadar... Saatlerce çalışıyor; didiniyoruz! Gereğçelerimiz farklı farklı; kimimiz çocuğumuzun geleceği için, kimimiz ev almak, kimimiz araba almak, kimimiz konforlu bir yaşama sahip olmak için çalışıyoruz... Ama en çok hayatta kalmak için çalışıyoruz.

Bir canlının en temel gereksinimine dair çeşitli tartışmalar sürüp gidiyor. Temel fiziki ihtiyaçlar tartışmasız en önemli olanları. Fakat hiç şüphesiz hayatta kalma gereksinimi tamamlanmadan diğer fiziki ihtiyaçlara geçilemiyor bile. Şüphesiz ki, yaşama koşulu diğer koşulların yaşanabilmesi için ilk gerçekleştirilecek olan şey.

Bu yazıda birbirinden farklı alt başlıklar görüyoruz. Kiminin "yoktur öyle bir şey" dediği. Kiminin "şirketler ikna edilirse, musluğu kısarsak, lambaları kapatırsak..." durduruz" dediği. Kiminin uğruna "Kyoto Protokolleri", "Paris İklim Zirveleri" * yapıp, dünyanın altındaki ateşi sürekli beslediği bir mesele küresel ısınma.

Altıncı Yok Oluş

Son dönemlerde çeşitli bilim insanları tarafından ortaya atılan bu fikir küresel ısınma ve benzeri vakaların en korkunç sonucu olarak görülüyor. Bu fikre göre dünya daha önceden beş kitlesel yok oluş ile karşı karşıya kalmış, dünya üzerindeki türlerin büyük çoğunluğu yeryüzünden silinmiştir.

Stanford Üniversitesi'nde biyoloji profesörü Paul Ehrlich ve Universidad Autónoma de Mexico'da öğretim üyesi olan Gerardo Ceballos gibi birçok bilim insanı yaptıkları çalışmaların sonunda, yoğun sanayileşme

faaliyetleri ve küresel ısınmayla bağlantılı olarak altıncı yok oluş evresinin başında olduğumuzu söylüyor.

Araştırmaya göre;

"...Eğer hayat var olmaya devam ederse, iyileşmesi birçok milyon yıl sürebilir ve türümüz bunun başlangıcında tamamen yok olabilir..."

"...hayvanlar öncesine nazaran 100 kere daha hızlı yok olmakta ve insanoğlu, soyu tükenen canlılar listesinin başında geliyor..."

"...hem suda hem karada yaşayabilen canlıların yaklaşık yüzde 41'i

Yıllardan beri "geliyor, son ... yıl kaldı" nidalarıyla anılan küresel ısınma, özellikle son birkaç yıl içerisinde sonuçlarını açık açık göstermeye başladı. Bu yazı yazılırken bütün bir Amerika kıtasını yerle bir eden Irma kasırgası yine aynı bölgeyi vuran Harvey kasırgası. Bütünüyle sular altında kalan şehirler, köyler, iklim mültecileri... Geçtiğimiz haftalarda İstanbul'u vuran sel ve dolu, barajların doluluk oranları...

Görünen o ki, bu sorunun kendisi insanlığın karşılaştığı daha önceki sorunlardan hiçbirine benzemiyor. Yani yaklaşan şey tercihlerimize bağlı bir şey olmanın ötesinde, bizi zorunluluğa iten bir şey. Peki nedir bu zorunluluk?

Katıksız bir mücadeleye girişmek! Zaman daralıyor. Tüm dünyayı bir çöplüğe çeviren şirketleri ve devletlerden aman dilemeyi bırakmalı, sorunun üreticisi olanlardan yani dev fabrika bacalarına, çeşit çeşit santrallere, göğü yırtan gökdelenlere sahip olanlardan hesap sormalı, dünyayı öğüten bu makinelerin parçalamalıyız.

Sudan bahaneler ve çözüm önerilerinin işe yaramadığını gördük. Geri dönü-

şüm, temiz enerji, tasarruf politikaları, "çevreyle dost bir yaşam anlayışı", protokoller ve zirveler gibi çabalar işe yaramamanın ötesinde, gelecek olana karşı bizleri körleştiriyor! Oyuyor!

Hani yazının başında diyorduk ya; "Çalışıyor, çabalıyoruz" diye. Ne için? Kendisi hakkında güzel gelecek hayalleri kurduğumuz çocuğumuzun 30'una geldiğinde bir iklim mültecisi olarak sınır kapılarında sürünmesi için mi? Mutlu bir emeklilik hayali kurarken kolardan kıvrılarak ölmek için mi? Gizli gizli yağmur suyu biriktirmek; ucu bucağı olmayan bir çölün ortasında yalnızlıktan kuruyan bir ağacın gölgesinde bu kasvetli manzarayı pişmanlık ve hüznün içerisinde izlemek için mi?

Elbette değil. Çözüm önerimiz açık ve net. Başka bir yol, başka hiçbir yöntem yok. Devrim yapmaktan, devrim olmaktan başka şansımız yok!

Tüm varlıkları kendimizle beraber özgülleştirmeli, hayatın akışını bozan bu sömürü sistemini açık ve net; amasız ve tereddütsüz yıkmalıyız.

ve bütün memeli hayvanların yüzde 26'sı soy tükenme riskiyle karşı karşıya..."

"...tür yok olmasının en muhafazakar tahminine dayanarak bile, geçtiğimiz asırda soyu tükenen omurgalıların ortalama oranının, eğer insan faaliyetleri olmasaydı, 114 kat daha az olacağı..."

Su Savaşları

Küresel ısınmanın en belirgin sonuçlarından biri de kuraklık ve buna bağlı olarak "Su Savaşları". Yakın bir gelecekte (kimilerine göre 2025) patlak vermesi beklenen su savaşla-

rında, petrol savaşlarının en büyük kurbanı olan Asya Kıtası'nın başının yine çok ağrıyacağı düşünülüyor. Çünkü dünya nüfusunun neredeyse yüzde 60'ını ağırlayan Asya Kıtası içilebilir suyun yalnızca yüzde 36'lık kısmına sahip.

Olası su savaşlarının tarafları git gide netleşiyor. Birkaç örnek vermek gerekirse;

Fırat ve Dicle için Türkiye, Suriye ve Irak... Aral gölü etrafında Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Tacikistan ve Kırgızistan... Mahakali Irmağı ise Nepal ile Hindistan... Şeria Nehri için ise Ürdün, İsrail, Lübnan

ve Filistin arasında çatışmaların yaşanabileceği söylenirken bahsi geçen coğrafyalardaki tabloya bakarsak bu çatışmaların yavaş yavaş yaşanmaya başladığını da söyleyebiliriz.

Aktörleri devletler olan çatışmaların haricinde, aktörleri "şirketler" ve "devletler" ile "tüm öteki varlıklar" arasında da su savaşları yaşanmaya başlamış durumda. 2015 yılında Brezilya'da yüzlerce ilçede suyun karneye bağlandığını hatırlayalım. Yaşadığımız coğrafyada ve başta Ortadoğu ile Güney Amerika olmak üzere devletlerin nehirleri ve diğer su varlıklarını özelleştirip kimi şirketlere peşkeş çektiğini hatırlayalım. Geçtiğimiz yıllarda Bolivya'da koca bir havzanın bütün suyunu satın alan bir şirket, birçok köylüyü çatılarında yağmur suyu biriktirdiği için tutuklatmıştı. Benzer haberleri yaşadığımız coğrafyada, özellikle Karadeniz bölgesinde duymamıza ramak kaldı. Çünkü derelerin üzerine HES'leri konduran şirketler, devletle anlaşırken sadece o dere üzerindeki su üzerinden değil; bölgedeki tüm su hakkı üzerinden anlaşma yapıyor. Bu anlaşmalar şunu gösteriyor: Enerji ihtiyacı safsatısıyla coğrafyanın her yanındaki dereleri HES'lerle boğanların asıl amacı enerji değil. Su savaşlarında konum almaya çalışan şirketlere rant yaratmak!

Küçük Kıyametler

Her ne kadar küresel ısınmanın etkilerini uzunca bir süreden beri hissediyor olsak da özellikle son birkaç yıldır dünyada yaşananlar felaketin adım adım yaklaştığını ortaya koyuyor. Geçtiğimiz hafta Amerika Kitasını vuran Harvey Kasırgası sırasında en az 25 kişi yaşamını yitirirken, 40.000 ev tahrip olmuştu. 1 milyon araba kullanılamaz hale gelmiş ve kasırganın etkisi ile petrol rafineleri ve kimya tesisleri atmosfere 2268 ton kirlilik salmış! Bunun üzerine de petrol fiyatlarında büyük bir artış olmuş, normalde kasası 9 dolardan satılan içme suyu kara borsaya düşerek 99 dolara fırlamıştır. Sonrasında yine aynı bölgeyi vuran ve saatteki hızı neredeyse 300 km'yi geçen Irma Kasırgası Küba, Barbuda, St. Martin, Porto Riko, Virgin Adaları ve Anguilla'yı vurduktan sonra ABD'yi de vurdu. Bu yazı yazılırken halen devam eden kasırganın yarattığı yıkımın boyutları netleşmemiş olsa da sadece Florida'da 7 mil-

yonu yakın insanın tahliye edildiği, ölü ve yaralıların olduğu ayrıca maddi zararın çok çok yüksek olduğu söyleniyor. Porto Rico'da kasırgaya bağlı olarak 4 aylık elektrik kesintisinin yaşanabileceği söyleniyor. Öte yandan, Irma kasırgası sonrasında birden yağmacıların ortaya çıkması ise bu kara tabloyu tamamlar biçimde. Sadece Florida'da 32 kişinin yağmacılıktan yakalandığı biliniyor.

Bütün bunlarla beraber, dünyanın farklı coğrafyalarında söz konusu etkileri acı biçimde görmek mümkün. Nijerya'da son dönemlerde yaşanan sel ve su baskınları yüzünden 100 bin kişi tahliye edilmiş, kolera bütün coğrafyayı sarmış durumda. Sadece Nijerya ve Sudan'da 3.6 milyon kişi halen temiz suya ulaşabilir durumda değil. Geçtiğimiz hafta itibarıyla, Sierra Leone'de yarım milyon insan benzer sebeplerden dolayı kolera tehdidi altında. Yine son dönemlerde Asya kıtasında yaşanan sel felaketleri yüzünden toplamda 1200 kişi yaşamını yitirdi. Çin'in en yeşil alanlarından biri olarak bilinen Kansu eyaleti küresel ısınmanın etkileri ile tamamen çöle dönüşmüş durumda. 1991 yılında Peru'dan başlayarak Ekvator, Kolombiya, Şili, Guatemala, Meksika, Panama ve Brezilya'ya kadar yayılan büyük kolera salgını 5000 kişinin yaşamını yitirmesine neden oldu. Bütün bunlarla beraber Etiyopya, Ruanda, Kenya, Uganda, Zimbabve ve Kolombiya'da çeşitli salgın hastalıklar git gide artmış; küresel ısınmanın tetiklediği bu salgınlarda birçok insan yaşamını yitirmiştir ve halen yitirmektedir.

Yaşadığımız Coğrafyayı Bekleyenler

Geçtiğimiz haftalarda İstanbul'da yaşadığımız sel felaketi, iklim kaymaları ve özellikle büyük şehirleri vuran susuzluk ve kuraklık herkesin aklına şu soruyu düşürdü; neler oluyor?

Küresel ısınmanın etkilerini en fazla hissedecek coğrafyalardan birinde yaşıyoruz. Aslında son günlerde yaşananlar, önümüzdeki 30 senede yaşayacaklarımızın habercisi gibi. Önce mevsimlerden başlayalım. Çok yakın bir zamanda baharın iklim döngüsünden silineceği; kurak yazların ve şiddetli kışların olduğu yeni bir iklim döngüsünün yaşanacağı söyleniyor. Düzensiz, ani ve şiddetli yağışlar; seller, hortum, kasırga, heyelan ve

erozyona neden olacak. Sıcaklıkların artmasıyla yangınlar çoğalacak. Bu da tarımsal hastalıklar ve tarım zararlılarının artmasına neden olacak. Çok daha sık ve uzun süreli kuraklıklar yaşanacak. Konya'nın Karapınar civarındaki hızlı çölleşme, nasıl bir gelecekle karşı karşıya kalacağımızı özetler nitelikte.

2030 yılına gelindiğinde, ortalama sıcaklıklarda 2 -3 derece artış görüleceği, bu artışın deniz seviyelerini 2030'da 30, 2050'de 50 cm arttıracığı öngörülüyor. Bu da demek oluyor ki, sahil şeridindeki birçok tarım ve yerleşim alanı sular altında kalacak ve su seviyesi azalan nehirler tuzlu suyla dolacak. (İstanbul'da, doldurulan deniz alanlarının 2,5 km kareyi aştığı düşünülürse, bu kentin geleceği de pek parlak görünmemektedir.) Öte yandan özellikle Kürdistan'da yağış azalırken, Karadeniz'de yağış artacak. Bu da kurak bölgelerden kuzeye doğru bir göçün önünü açacak. Karadeniz'de inşa edilen Hidroelektrik Santraller ve onların elinde rehin bulunan su varlıkları ise fahiş fiyatlara satılacak. Coğrafyadaki tüm canlılar "su fakiri"ne dönüşecek.

90'lı yıllarda kişi başına düşen su miktarı 3000 metreküpten fazla iken bugün bu rakam 1500 metreküpe kadar indi. Standartlara göre "su fakiri" sayılabilmek için bu miktarın 1000 metreküpe kadar düşmesi gerekiyor. İşin kötü yanı, önümüzdeki 30 sene içerisinde bu "mertebe"ye erişmek için çok çaba sarf etmemiz gerekecektir...

Bu liste böyle uzar gider ama biz duralım, yeni bir listeye göz atalım...

Kentsel dönüşüm, enerji santralleri, madenler, taş ocakları, denizlere yapılan dolgular, tüneller, duble yollar, harç makineleri ve kepeçler, hafriyat kamyonları, asbestli hava koşulları... Hepsi ama hepsi "hiç esmiyor"un mimarları. İşin kötüsü, böyle giderse, gerçekten hiç esmeyecek!

İklim Mültecileri

Küresel ısınmanın yol açtığı sel, yangın, kuraklık gibi etkiler nedeniyle birçok kişi yaşadıkları yeri terk etmek zorunda kalıyor. Yalnızca 2012 yılı içerisinde 31 milyon insan yukarıda saydığımız gerekçeler yüzünden göç etmek zorunda kalmış ve birer

"İklim Mültecisi"ne dönüşmüşlerdir. Üstelik bu sayının 2050'ye kadar en az 50 milyonu bulacağı ve hatta zaman içinde 200 milyona çıkacağı söyleniyor.

Başta, Alaska yerlileri ve Okyanusya'nın deniz seviyesinin altında kalan bölgelerinde yaşayanlar ile Polinezya'nın bir kısmı, Maldivler, Güney Pasifik Adaları ve Vanuatu'da deniz seviyesinin altında kalan birçok yerleşim küresel ısınmanın vahim sonuçlarını ilk yaşayanlar arasında bulunuyor. Yaşam alanları sular altında kalan insanlar başka ülkelerin kapısını arşınıyor. Savaşlardan kaçan insanlara felaketlerden kaçanlar ekleniyor. ABD ve İngiltere savaş mağdurlarına karşı duvar örmeye hazırlanırken, Hindistan devleti de küresel ısınma'dan kaçan insanlara duvar örüyor.

Küresel Isınma Nedir?

Küresel ısınma kabaca doğal ya da insani nedenlerle atmosfere yayılan gazın atmosfer üzerinde bir sera etkisi yaratması ve bu sera etkisinin de dünya üzerindeki sıcaklığı beklenmeyen bir ivmeyle arttırması anlamına gelir.

Aslına bakılırsa küresel ısınma hep vardır. Örneğin güneşte yaşanan kimi değişimler ya da volkanik bir patlama dünyanın sıcaklığını değiştirebilecek kuvvettir. Fakat bu etkiler bugün olduğu gibi dünyanın sıcaklığında ani ve keskin değişimlere yol açmaz. Küresel ısınmayı insanlığın gündemi haline getiren şey, 1800'lerde ortaya çıkan ve türümüzün bütün alışkanlıklarını kökünden değiştiren sanayi devriminden başka bir şey değildir.

Kapitalist üretim tekniklerinin benimsenmesi, aynı kapitalist güçlerin enerji ihtiyacı için kurulan termik, nükleer, hidroelektrik, jeotermal, rüzgar, güneş santralleri, yavaş yavaş bütün dünyayı saran beton bloklar, ormansızlaştırma, gibi birçok etmenle beslenen küresel ısınma dar anlamıyla birçoklarının söylediği gibi insani bir sorundur. Fakat geniş anlamıyla düşünüldüğünde serbest piyasanın yani kapitalizmin sorunudur. Evet sorunun yaratıcısı onlardır. Fakat, bu yaklaşan felaketin sonuçlarıyla biz yoksulların yüzleşmeyeceği anlamına gelmez.

* bkz: <http://patikaekoloji.org/zehirli-gaz-borsasi-kyoto-protokolu/>

Zorunlu Askerlikte OHAL Karmaşası

Gökhan Soysal

gokhan@meydangazetesi.org

OHAL kapsamında çıkarılan 691 sayılı KHK ile Askerlik Kanunu'nda yapılan değişiklik kafa- ları karıştırdı. "Terör örgütleri- ne veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar ve- rilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve as- kerliğe elverişli oldukları anlaşılan yükümlülerden, yoklama kaçağı ve bakayalar dahil bu Kanunda yazılı geçerli mazereti olmayanlar, Millî Savunma Bakanlığınca belir- lenecek celp ve sevk esaslarına göre silah altına alınır" içerikli bir madde getirilmesine rağmen asıl olarak var olan kanunlarda bir değişiklik yapılmadı. Çünkü hali hazırda madde düzenlemesindeki kişilerin de içinde yer aldığı yü- kümlü sayılan kişiler, belirlenen sevk ve esaslara göre zorla silah altına alınmaktadır.

Askerlik Kanunu'nun 1'inci Maddesinde 'Türkiye Cumhuriyeti tebaası olan her erkek, işbu ka- nun mucibince askerlik yapmağa mecburdur.' denilerek her erkeğe askerlik yükümlülüğü getirilmiştir. 691 sayılı OHAL KHK'sındaki dü- zenlemeyle birlikte akla ilk gelen durum OHAL dönemi KHK'larıyla birlikte işinden atılanları hedef alan bir amacın güdüldüğü. Çün- kü KHK'da yapılan düzenlemeye baktığımızda OHAL KHK'larıyla işten atılanlar için kullanılan "Ter- rör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güven- liğine karşı faaliyette bulundu- ğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubi- yeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan" ifadenin yine kulla- nılmış olması dikkat çekmektedir. Bunun sonucunda bu düzenleme- nin özellikle KHK'larla işten atılan memurları doğrudan ilgilendirdi- ğini düşündürmektedir.

Anılan bu düzenleme, doğabi- lecek yeni karışıklıkları önleme amacını gütsen bile terörist ol- dukları iddiasıyla görevden men edilenlerin durumunu daha fazla karıştırmadan nasıl çözebileceği merak konusu oluşturmaktadır. Çünkü görevden çıkarmaların

bizzat kendisi darbe girişimden önce var olan kurallara aykırılık taşımaktadır. Şöyle ki görevden çıkarmalar, herhangi bir yargıla- ma sonucu değil OHAL KHK'sı ile doğrudan gerçekleştirilmiştir.

Zorunlu askerlik yükümlülüğü bulunan kişi, bir ceza yargılaması sonrası mahkumiyet cezası alır- sa ancak hapisneden çıktuktan sonra zorunlu askerlikle yüz yüze geliyordu. Ancak şu anki durum- da OHAL KHK'sı ile memurluktan çıkarılan on binlerce kişi bulun-makta ve üstelik bu memurluktan çıkarma herhangi bir yargılama sonucunda olmadığı gibi henüz bir ceza yargılamasına da tabi tu- tılmayan on binlerce kişi bulun-maktadır. Asıl sorun burada baş- lamaktadır ve OHAL KHK'sının da buna ilişkin olduğu varsayılabilir. Kabul edilmiş hukuk düzeni içinde olması gereken açığa alınan kamu görevlisinin yargılama aşamasın- dan sonra suçlu bulunması du- rumunda memurluk görevinden tamamen alınması ve çekeceği cezadan sonra askerliğin günde- me gelmesiydi. Devletin burada herhangi bir yargılama olmadan terörist olarak değerlendirdiği in- sanlar üzerinde istediği şeyi ya- pabileceğini düşündüğü açıktır.

Ayrıca OHAL'i bahane ederek terör operasyonları iddiasıyla muhaliflerin üzerinde çok büyük baskı kuran devletin, bu düze- nlemeyle de yeni bir baskı dalgası yaratma riski de çok yüksektir. Bu düzenlemeden temel hak ve özgürlükleri etkilenmesi ihtima- li olan vicdani retçiler de yer al-maktadır. Madde düzenlemesinde yer alan belirsizliğe bir belirsiz- lik daha katılmıştır. Bu belirsizlik de bu konuda düzenleme yapma yetkisinin Savunma Bakanlığına verilmiş olmasıdır. Savunma Ba- kanlığının yapacağı düzenleme, OHAL KHK'sına açıklık getirecektir. Bu nedenle OHAL KHK'sında yer alan düzenlemenin ne amaçladığı konusundaki belirsizlik, Savunma Bakanlığınca yapılacak yeni bir düzenlemeyle birlikte büyük ihti- mal ortadan kalkacaktır. Ancak bu yönde bir işaret, şimdilik bulun- mamaktadır.

İsrail'de Askerlik Karşıt Eyleme Polis Saldırısı

Erkek ve kadınlar için 3 yıl asker- liğin zorunlu olduğu İsrail'de Hare- dilerin askerlik karşıtı duruşu, sık sık polislerin saldırılarıyla karşılaşı- yor.

Askere gitmeyi protesto etmek için Batı Kudüs'ün Sare Israel ma- hallesindeki yollara barikat kuran

Haredi Yahudilerine polis saldırısı gerçekleşti. Gerçekleşen polis saldı- rılarında 8 kişi gözaltına alındı.

Çoğunlukla Kudüs ve Bney Brak şehirlerinde yaşayan Haredilerin büyük çoğunluğu "dini vecibelerini yerine getiremeyecekleri" gerekçe- siyle askere gitmeyi reddediyor.

İsrail'de Kadın Vicdani Retçilere Hapis Cezası

İsrail'de yaşayan Vicdani Retçi kadınlar Noa Gur Golan ve Hadas Tal, 30 gün hapis cezasına çarptırıldı. Sene başında, Tamar Alon,

Tamar Ze'evi, ve Atalya Ben Abba isimindeki vicdani retçilere de 100 gün hapis cezası verilmişti.

Vicdani Ret İçin Anayasa Mahkemesine Bir Başvuru Daha

Gazetemiz muhabirlerimizden Vahap Güler, vicdani ret hakkı ihlal edildiği gerekçesiyle Anayasa Mah- kemesine bireysel başvuruda bulun- du. Vicdani Ret Derneği'nin hukuksal dayanışmasıyla gerçekleştirdiği baş- vurdada vicdani reddin uluslararası hukukta tanınmış bir hak olduğunu belirten Güler, TC Devleti'nin üzeri- ne düşen yükümlülükleri yerine ge-

tirmesini istedi. Muhabirimiz Vahap Güler, haber takibi yaptığı sırada de- falarca yoklama kaçağı olduğu ge- rekçesiyle gözaltına alınmış olup ha- ber takibi yaptığı sırada Galatasaray Lisesi önünde gözaltına alınıp işken- ce ve kötü muameleye maruz kaldığı için İnsan Hakları Derneğinde Vicda- ni Ret Derneği'nin de katılımıyla bir basın açıklaması gerçekleştirmişti.

Vicdani Retçi Abuzer Yurtsever'e Hapis Cezası

Vicdani retçi Abuzer Yurtse- ver, bakaya kaldığı gerekçe- siyle Adıyaman 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nce 2 ay hapis ceza- sıyla cezalandırıldı. 14 Ağustos'ta

görülen duruşmaya Abuzer Yurt- sever bizzat katılarak savunması- nı yaptı ve vicdani retçi olduğunu vurgulayarak askere gitmediğini ve gitmeyeceğini açıkladı.

Kullan-at Kılavuz

OHAL Komisyonu ve Yeni KHK'lar

Kapitalist işleyiş içerisinde zaman zaman kullanılabilir ama paylaşma ve dayanışmayla örülü özgür dünyada hiçbir şeye yaramayacak bilgiler...

OHAL'in yürürlükte olduğu 15 Ağustos 2017 tarihinde 2 adet KHK daha yayınlandı: 693 ve 694 sayılı KHK'lar. Sabaha karşı saat 5 civarı yayınlanan bu KHK'lar ikincisi olan 694 sayılı KHK'nın diğer KHK'lardan bariz bir farklılığı var. Bu yazıda bunu ve Olağanüstü Hal İnceleme Komisyonu (bundan sonra OHAL Komisyonu denilecek) konu alıyoruz.

693 Sayılı KHK'nın bundan önce çıkan OHAL dönemi KHK'larından pek bir farkı bulunmamaktadır. Yargılama yapılmadan görevden alınan memurlar, Kürt hareketine ait kapatılan basın organları, dernekler vs...

Yukarıda da belirtildiği üzere 694 Sayılı KHK'nın, diğer KHK'lardan büyük farkları bulunmaktadır. Bu farklılıkların belirginleşen özelliği, referandumda kabul edilen ve kamuoyunda başkanlık sistemi olarak bilinen sisteme geçiş mahiyetinde düzenlemeler içermesi. Bu da devletin kurumsal anlamda büyük bir değişim içine girdiği anlamına gelmektedir. Sözün özü, önceki KHK'larla tekil işlemler, yazılı değil fiili anlamda değişiklik yaratırken olağanüstü hal kurumsal değişimliklerle birlikte olağan hale iyiden iyiye dönüştürülmektedir.

Devletin kendisi mutlak kötülükten çok da matah bir şeymiş gibi bahsedilen kanun devletinden polis devletine geçildiği konusunda muhalif kamuoyunda görüş birliği oluşmuşken içinde olduğumuz dönemde "istihbarat devleti"ne geçilip geçilmediği tartışılıyor. 694 Sayılı KHK'daki en önemli değişikliğince istihbarat teşkilatında yapılmasıysa ta bu dönemde ironik bir anlam taşıyor.

694 Sayılı KHK ile yapılan değişikliklerden bahsetmeden önce OHAL Komisyonunu ve sistemdeki yerini incelemek yararlı olacaktır.

Bir başka OHAL Kararnamesi olan 685 sayılı KHK'da, olağanüstü hal işlemleri inceleme komisyonu kurulması hakkında düzenleme içermekteydi. OHAL Komisyonu, olağanüstü halin bulunduğu dönemde çıkarılan KHK'larla tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruların değerlendirilerek hukuksuz işlerin ortadan kaldırılacağı iddiasıyla kurulmuştur. Yakın bir zamanda beklenirse de OHAL'in bitirilmesi durumunda Komisyonun kalkacağı OHAL ilan edilmeden önceki ka-

nunların ruhuna uygunken yapılan değişikliklerle OHAL bitse dahi Komisyonun varlığını sürdüreceği bekleniyor. Komisyon üyelerini konu alan soruşturma yapılması Başbakan veya görevlendireceği bakanın iznine bağlandığının da burada belirtmek gerekir.

Düzenlemeye göre başvurular valilikler aracılığıyla yapılacak ve bu başvurular Komisyona gönderilecektir. Ancak kamu görevinden çıkarılanlar ya da ilişkisi kesilenler, en son görev yaptıkları kuruma da başvurabileceklerdir. Komisyonun başvuru almaya başladığı tarihten önce (Başbakanlık duyurusuna göre 17 Temmuz 2017) yürürlüğe giren KHK'larla ilgili olarak başvuru alma tarihinden itibaren 60 gün içinde, bu tarihten sonra yürürlüğe giren KHK'larla ilgili olarak ise Resmi Gazete'de yayımlanma tarihinden itibaren 60 gün içinde başvuru yapılması gerekmektedir. Başvuru süreci, komisyon tarafından oluşturulan ohalkomisyonu.basbakanlik.gov.tr adresinde yayımlanan başvuru formunun doldurulmasıyla başlıyor. Doldurulan form imzalanarak valiliklere veya en son görev yapılan kuruma varsa ekleriyle birlikte yazılı olarak yapılıyor. Kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişkisi kesilenlere ilişkin başvurunun kabulü halinde karar Devlet Personel Başkanlığına bildirilerek göreve ve memurluğa iade süreci başlamış oluyor. OHAL Komisyonunun ne kadar etkili karar verebileceği ise tartışma konusu. OHAL KHK'ları tesis edilen işlemlere karşı Ankara idare mahkemelerinde iptal davası açılabilir de hüküm altına alınmıştır.

694 Sayılı KHK'ya gelirse başta Askerlik Kanunu, Köy Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Emniyet Teşkilat Kanunu, Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanun, Orman Kanunu, Hakimler ve Savcılar Kanunu, TSK Personel Kanunu, Harp Okulları Kanunu, Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda değişiklik getiren bir OHAL KHK'sı olan bu KHK 205 maddeden oluşmaktadır.

694 Sayılı KHK'nın getirdiği en önemli değişiklik, ilk kez bir KHK ile Başbakan'a ait olan yetkilerin bir kısmı Cumhurbaşkanlığına dev-

redilmesi. En fazla değişiklik ise sağlık sisteminde yapılırken Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Personel Kanunu ve Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda yapılan değişiklikler, en kritik olanları. Birçok kanunu değiştirmekle kalmayan bu KHK ile örneğin 2011 yılında çıkarılan KHK'da dahi değişikliğe gidilmektedir (OHAL KHK'sının olağan dönem KHK'sından farkı, olağan dönem KHK'larının amacını, kapsamını, il-kelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterir bir yetki kanununun Meclis tarafından bir yetki verilmiş olmasıdır; OHAL KHK'ları için böyle bir yetki kanununa ihtiyaç yoktur).

Yukarıda da bahsedildiği gibi 694 Sayılı KHK ile başkanlık sistemi olarak bilinen sisteme geçişle ilgili düzenlemeler yapılmaktadır. Aslında bu durum, referandumda kabul edilen değişikliklere aykırı bir düzenlemedir. Çünkü referandumda kabul edilen geçici madde 21/B ile "Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar." hükmü de kabul edilmişti. Ancak son KHK ile tam olarak bu maddeye aykırı hareket edilmektedir. Üstelik bu durumda OHAL KHK'sı olma itibarıyla Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından meclisten yetki alınmadan hazırlanan bir KHK söz konusu olmaktadır. Başbakanlığa bağlı olan MİT'in zaten cumhurbaşkanlığına bağlanması ileride mecliste yapılması gereken bir düzenlemeyken bu KHK ile MİT, başbakanlıktan alınarak cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır.

Bazı önemli değişiklikleri aktarmak gerekirse Milli Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilatı Hakkında Kanuna eklenen 11. ek madde ile MİT tarafından Türk Silahlı Kuvvetleri içinde ve askeri mensuplarla ilgili istihbarat toplanabileceğini ve araştırma yapılabileceğini kabul edilmiştir. MİT Kanunu'na eklenen bir madde ile MİT Müsteşarı ve mencepları da ancak Cumhurbaşkanı'nın izni ile tanıklık yapabileceklerdir.

Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatında da düzenlemelere gidilerek toplam 32 bin 14 Adalet Bakanlığı taşra teşkilatlarında 4 bin hakim ve

savcı ile 2 bin de hakim adayı kadrosunun oluşturulmuştur.

Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda (CMK) oldukça önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunların en önemlilerinden birisi, milletvekillerinin soruşturmasının ve kovuşturmasının Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ve Ankara Ağır Ceza Mahkemesine bağlanmasıdır. Yani bu düzenlemeyle suçun işlendiği yerdeki yetkili mahkemelerde yetkili olamayacak, milletvekillerini soruşturacak ve yargılayacak makamlar önceden kesinkes belli olacaktır.

Devletin güvenliğine karşı işlenen suçlar ile terör suçlarında tutukluluk süresinin üç yıl değil beş yıl uzayabileceği ifade edilerek, uygulamada toplam 7 yıl tutukluluk süresinin önü açılmıştır. Yine yapılan değişikliklerle gizli soruşturmacının özel ve gizli usulle tanık olarak dinlenebilecek, hakkında da tanık koruma programı uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu şu anlama gelmektedir: Devletin içinize yerleştirdiği ajanıyla sizin ve yaptıklarınız hakkında bilgi toplanacak, yargılama aşamasında sizin hakkınızdaki iddiaların aksini ispatlamama tehlikesini doğuran bir şekilde bu gizli soruşturmacı, taraflardan ve avukatlardan saklanabilecektir. Ayrıca eskiden telefon dinleme, teknik araçlarla izleme ve gizli soruşturmacı gibi delil etme yöntemleri ancak sırasıyla ve yetersiz kalması durumunda uygulanabilecekken bu aşamada hep birlikte de uygulanabilecektir.

Akla ilk gelen büyük önem arz eden değişiklikler bunlar olmakla birlikte daha fazlası 694 Sayılı KHK'de yer almaktadır. TCK'de yapılan değişikliklerle suçlara karşılık görülen cezalarda değişiklik yapılmakta dahi bir beis görülmemiştir. Öyle ki bu KHK ile ceza hukukunda avukatın hak edeceği ücrete tavan düzenleme daha getirilmiştir.

Yazıya son verirken söylemek gerekir ki mecliste uzun tartışmalar sonucu kabul edilmesi beklenen birçok değişiklik, bu KHK'ya doldurulmuştur. Muhalefet parti ve adayları mecliste başkanlığa geçişte düzenlenecek kanunları bekleyip cumhurbaşkanı adayları çıkarırken cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kurulu, hayatımızı derinden etkileyecek onlarca kanuni değişiklik yapıyor.

NU SE

ADLARINIZ BÜTÜN SOKAKLARDA

OHAL'in ardından iktidarın yayınladığı KHK'larla işlerinden atılan binlerce akademisyen ve öğretmenden sadece ikisiydi onlar. Akademisyen Nuriye Gülmen ve öğretmen Semih Özakça'nın Kasım 2016 yılından itibaren "işlerini geri almak" için Yüksel Caddesi'nde başlattığı kararlı ve zorluklarla dolu direnişleri 300 günü geride bıraktı.

Ankara'da Yüksel Caddesi'nde her gün gerçekleştirdikleri oturma eylemlerini 190 günden fazla zaman önce açlık grevi eylemine dönüştüren, direnenlerin ve dayanışmacıların artmasının ardından tutuklanan Nuriye ve Semih 110 günü aşkın süredir de tutuklu.

Direnin ilk zamanlarında Yüksel Caddesi'nde neredeyse her gün saldırıya uğrayan Nuriye ve Semih'in kararlılığı direnişle dayanışanların sayısını giderek arttırdı. Yüksel Caddesi inançlı ve kararlı insanlarla doldu taşıdı. Sayıların yüzler olduğunu gören devlet direnişe saldırdı; Nuriye ve Semih'i tutuklayarak caddeyi eylemlere kapattı.

Tutukluluğun ardından coğrafyanın her yerinde dayanışma eylemleri gerçekleştirildi. Ankara'da Yüksel Caddesi'nde, Nuriye ve Semih'in direnişi başlattıkları yerde onlarla dayanışmak için her gün eylemler sürerken,

İstanbul'da da her hafta Kadıköy Süreyya Operası önünde dayanışma eylemleri yapılıyor.

Devlet, Nuriye ve Semih'in direnişini onlara doğrudan saldırarak yok etmeye çalıştığı gibi aynı zamanda direnişle dayanışan ve Nuriye ve Semih'in direnişini dışarıda da sürdürenlere yönelik saldırılarda bulundu. Nuriye ve Semih'in her gün Yüksel Caddesi'ndeki sloganları ve kararlılıkları nasıl korkuttuysa, devlet, dışarıda direnişi büyütme isteyenlere Nuriye ve Semih'in adlarını dahi yasaklamaya çalıştı.

Her hafta polis, İstanbul'da, Kadıköy'de Nuriye ve Semih'in direnişi ile dayanışmak için yapılan eylemlere saldırdı; Cumartesi Anneleri'nin ve KESK Şubeler Platformu'nun oturma eylemlerinde Nuriye ve Semih'in adlarının geçmemesi için tehditler savurdu. Tüm bu yasaklamalar sürüyor, devlet eylemlere saldırıp gözaltılar yapıyorken Nuriye ve Semih'in adlarının yasaklanmayacağı ve direnişin toplumsallaşmasına engel olunamayacağı coğrafyanın dört bir yanına adlarını yazdığımız #YaşaNUSE kampanyasıyla yeniden anlaşıldı. Sokaklar yarım bırakılmış Nuriye ve Semih yazılımlarıyla doldu.

Devlet Nuriye ve Semih'le ilgili yasaklamak

istediği her şeyi yasaklasa bile onların adlarını söylememize engel olamadı.

Herkes görsün bilsin diye ve seslerine ses olmak için sokakların ve meydanların duvarlarına adlarını yazdık. Unutmak üzere olanlar hatırlasın, unutmak isteyenler unutmasın, "Nuriye ve Semih Yaşasın" diye. Nuriye ve Semih'in adlarının yasaklanmasına inat, bu yasağı yaratanlara inat, bu yasağın neden yaratıldığını herkese anlatmak için, yarım bırakılmış Nuriye ve Semih yazılımlarıyla doldurduk her yeri. "Nu" yazdı birimiz, diğeri "riye" yazıp tamamlasın diye. "Se" yazdı diğeri bir başkası "mih"i eklesin diye.

Yazılımların yarım kalması, "Nuriye Semih yalnız değildir" sloganlarının daha "NU" hecesindeyken polis saldırılarıyla yarım kalmasını hatırlatıyordu. Saldırıları hatırlattığı gibi bu saldırılara karşı bir çağırışı da örgütlemeye çalışan yazılımlar herkesi yarım bırakılmak istenen adları tamamlamaya çağırıyor.

Bu kampanya seni de saldırılarla yarım kalmış adları tamamlamaya ve tamamladığın bu yazılımları "Yaşa Nu Se" adlı facebook hesabına göndermeye çağırıyor.

Nuriye ve Semih Yalnız Değildir

Nuriye ve Semih'in yargılandıkları davanın ilk duruşması 14 Eylül'de gerçekleştirildi.

Yüksel direnişinin yargılanmaya çalışıldığı davanın ilk duruşmasından iki gün önce devlet saldırılarına başka bir boyut kazandırarak, Nuriye ve Semih'i savunan Halkın Hukuk Bürosu'ndan on avukatı gözaltına almıştı. Buna karşın 1016 avukat, gözaltına alınan avukatların yerine Nuriye ve Semih'i savunmak için duruşma gününde hazır bulunmaktaydı.

Duruşma günü sabahın erken saatlerinden itibaren adliyenin çevresi tümüyle polis ablukası al-

tındaydı. Polis adliye çevresindeki varlığıyla adliyeyi mesken tutmuşken sabah saatlerinde Nuriye ve Semih'in duruşmaya getirilmeyecekleri yönündeki haberler geldi. Ankara Jandarma Komutanlığı mahkemeye gönderdiği yazıda personel açıdan yetersiz olduklarını ve Nuriye ve Semih'in kaçırılma ihtimallerinin bulunduğunu gerekçe gösterdi.

Duruşma öncesi adliye bahçesinde çok sayıda avukat, baro başkanı, vekil ve devrimcinin gerçekleştirme istediği basın açıklamasına polis saldırdı. Saldırı sonrasında adliye önünde ve Abdi İpekçi Parkı'nda

atılan Nuriye ve Semih sloganlarına tahammül edemeyen polisler, toplamda 30'dan fazla kişiyi yerlerde sürükleyerek gözaltına aldı.

Adliye içerisinde ise Nuriye ve Semih'in getirilmediği, "sanık" olarak sadece Acun Karadağ'ın bulunduğu duruşmaya çok sayıda izleyici katıldı. Polisler adliye dışında olduğu gibi adliye koridorlarındaki devrimcilere de yakın mesafeden gaz sıkı ve birçok kişiyi merdivenlerde sürükleyip gözaltına aldı. Pek çok şehrin baro başkanlarının savunma yaptığı duruşma sonucunda Nuriye ve Semih'in tutukluluk hallerinin devamına, bir sonraki duruşmanın

28 Eylül 2017 günü Sincan Hapishanesi Kampüsünde bulunan duruşma salonunda görülmesine ve her bir "sanık" için en fazla 3 avukatın savunma yapabilmesine karar verildi.

Devletin duruşma günü adliyenin içinde ve dışında gerçekleştirdiği tüm saldırılar, savcının isnat ettiği suçlar ve mahkemede verilen kararlar Nuriye ve Semih'in direnişinin kırılmasına ve direnişi kriminalize etmeye yönelik saldırıları giderek artırıyor. Devletin tüm bu saldırılarına karşı 28 Eylül'de de Ankara'da Nuriye ve Semih'in dayanışmacısı ve dışardaki sesi olacağız.

TEK TİP İŞKENCEDİR

Abdülmelik Yalçın

Tutsaklarla Dayanışma İnisyatifi

Geçtiğimiz yıl ilan edilen OHAL ile birlikte, OHAL'in ardından yayınlanan KHK'larla hapisanelere yönelik yeni düzenlemeler getirilmişti. Bu düzenlemelerin ardından, pek çok hapisanede sürgün sevkler yaşandı. Bu sürgünler sırasında pek çok tutsak çıplak arama işkencesine maruz kaldı. Birçok hapisanede aile ve arkadaş görüşlerine kısıtlamalar getirildi. Sohbet, spor, kütüphane ve diğer sosyalleşme aktiviteleri yasaklandı. Avukat görüşmelerine kısıtlamalar getirildi, görüşmeyi kaydetme ve izleme gibi yöntemlerle tutsakların savunma haklarını engellemeye yönelik uygulamalar yaygınlaştırıldı. Tutsakların avukatlara yolladıkları evraklara el konuldu. Tüm bu yapılan "düzenlemeler" ile, tutsakların kendini savunma hakları dahi ellerinden alındı.

Yaşanan bu gelişmelerin ardından, son birkaç aydır tutsaklara dayatılmak istenen yeni, ama tarihi eski bir uygulama gündeme geldi: Tek Tip Elbise.

Tek Tip Elbise Nasıl Gündeme Geldi?

Geçtiğimiz aylarda, bir 15 Temmuz sanığı, mahkemeye üzerinde "Hero" (kahraman) yazılı bir tişört-

le çıktı. Bu olayı hemen ardından Erdoğan "Artık bunları mahkemeye çıkarırken Guantanamo'da olduğu gibi tek tip elbiseyle çıkaralım" dedi ve Adalet Bakanlığı hemen çalışmaları başlattı. Tek tip elbiselerin nasıl olacağı da tabii ki Erdoğan tarafından belirlenmişti. "Bu, tek tip elbise, renk olarak badem içinin koyusu bir renk olacak. İki tip olacak. Biri tulum olacak. Bir de ceket pantolon olacak. Darbeciler, tulum giyecek; diğerleri de yani diğer teröristler ceket pantolon giyecek."

Erdoğan'ın tek tip elbiseyi gündeme taşımasının ardından, içeride devrimci tutsaklar, dışarıda tutsak aileleri, arkadaşları ve yoldaşları tek tip elbise dayatmasına izin vermeyeceklerini söyleyerek birtakım eylemler gerçekleştirdiler. Tutsaklarla Dayanışma İnisyatifi "Tek Tip Elbise Dayatmasına İzin Vermeyeceğiz" diyerek Galatasaray Meydanı'nda, Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesi'nde ve Gebze Hapishanesi önünde eylemler gerçekleştirdi.

Peki, Tek Tip Elbisenin Bu Coğrafyadaki Tarihi Neydi?

Tek tip elbise uygulaması deyince akıllara 12 Eylül 1980 darbesi gelir. Darbenin ardından, devrim-

cileri "teslim almak" adına devletin uygulamaya çalıştığı bir yöntemdir tek tip. Ancak biraz daha araştırdığımızda, tek tip elbise dayatmasının Osmanlı'ya kadar uzandığı görülür. 1902 tarihli bir tezkere ekinde, "hapishanelerin tanzim ve ıslahı, tutsakların silah tedarik edememeleri ve firarları halinde kolayca aranarak yakalanabilmeleri için tek tip elbise giydirilmesi ve bu işlemin hapishanenin ıslahı konusunda alınacak en önemli tedbir" olduğu belirtilmektedir.

1902'deki tek tip elbise girişiminin ardından, 1916 tarihinde çıkarılan Nizamname ile birlikte, tek tip elbise uygulaması resmi hale gelmiştir. Çıkarılan bu Nizamnameye göre, hakkında 6 aydan fazla hapis cezasına hüküm verilenler tek tip elbise giymek zorundadır. Ancak bir süre sonra, mali sebepler gerekçe gösterilerek tek tip elbise uygulamasına son verilir.

12 Eylül'ün ardından 1983 yılında, Cezaevleri Tüzüğünde hapisanelerdeki tüm tutsakların tek tip elbise giymelerini zorunlu hale getiren bir değişiklik yapılmış ve ağustos ayında bu uygulamayı hayata geçirmek üzere hapisanelerde tutsakların tüm eşyaları giysileri toplama-

başlamıştı. Zorla tek tip elbise giydirilmeye çalışılmış, giymeyen tutsaklar aylarca iç çamaşırlarıyla kalmış ve mahkemelere de öyle çıkmış, baskıların son bulması ve tek tip elbise uygulamasından vazgeçilmesi amacıyla günlerce süren birçok açlık grevi yapılmış, 11 Nisan 1984 tarihinde 75 gün süren ölüm orucu sonrasında 4 devrimci tutsak yaşamını yitirdikten sonra 1988 yılında tek tip elbise uygulamasından tamamen vazgeçilmiştir.

Tutsakların hapisaneye girdikleri andan itibaren karşılaştıkları işkencenin devamı niteliğinde olan tek tip elbisenin yegane amacı, tutsakların iradesini teslim almaktır. Bireyin düşüncesini yok edemeyen devlet, tek tip elbiseyle iradesini yok etmeyi amaçlar. Devletin terörist ilan ederek hapisanelere kapattığı devrimciler, bu coğrafyada tek tip elbise dayatmasına karşılık hep direnmişlerdir. Devrimci tutsakların bundan sonra da yapacağı, daha önce olduğu gibi direnmek olacaktır.

terapisi" ve "felaket kapitalizmi"ni herkes biliyor; herkes, krizin "zenginleri zenginleştirdiğini" ve tepedeki %1'lik servetin sürekli büyümeye devam ettiğini biliyor ve en önemlisi "bölüşümün önemli olduğunu" herkes biliyor - eşitsizliğin büyüme, refah ve demokrasiyi baltaladığını. Her nasılsa, bu iddiaların tümü, aniden, aşikar "gerçekler" ya da uzmanların eskiden beri bildikleri şeyler haline geldi. Fakat 1980'lerin başında İsrail'de kimse bilmiyordu. Kimse bilmiyordu çünkü gerçeklerin kendileri ortada yoktu. Ve gerçekler olmasının en büyük nedeni, reddetmek şöyle dursun, hiç kimsenin bu gerçekleri kazıp araştırmak gibi bir amacı bile yoktu.

Büyük İsrail Holding gruplarının - varlıklar, net kârlar, satışlar ve hisse sahipleri gibi temel mali verilerini harmanlamaya çalışarak tam iki ay geçirdik. Aslında şirketlerin mali raporları hiçbir bir yerde mevcut değildi, Merkezi İstatistik Bürosu, İsrail Bankası, Maliye Bakanlığı veya Vergi Denetleme Dairesinde bile. İsrail yasalarına göre, ülkedeki her basılı yayının iki kopyasını alması gereken Milli Kütüphanede bile sınırlı sayıda rapor vardı. Hatta, şirketlerin kendilerinde bile verinin tamamı yoktu - kendi finansal raporları!

Egemen Sermaye ve Ayrımsal Birikim

En başından beri, "Egemen Sermaye" kavramı, hakim olan algılardan temelde farklıydı. Üretimle ilgili ya da ekonomik bir kategori değildi; siyasi bir varlık değildi; borsa ya da pazarlarla da hiç ilgisi yoktu. Bize göre egemen sermaye, modern politik ekonominin merkez üssü idi. Egemen sermaye kendini dayatarak diğer her şeyi sürekli dönüştürüyordu. Yalnızca sosyal bilimcilerin "ekonomi" olarak tanımladığı dar alanda değil, aynı zamanda toplumun tümüne tahakküm kuruyordu.

Egemen sermayeyi analiz edebilmek için, birikimi, hem liberaller hem de Marksistler tarafından kullanılanlardan çok farklı terimlerle düşünmek zorundaydık. Bunu ne faydacı bir süreç, ne de teknolojik veya bir emek süreci olarak değil, daha çok bir iktidar süreci olarak düşünmek zorundaydık.

(1) Sermaye birikiminin ve egemen sınıfın oluşumunun birlikte nasıl evrildiğini araştırmak için, sürecin merkezindeki egemen sermaye gruplarına ve bu gruplarla iç içe geçen devlet kurumlarına odaklanmamız gerekir. (2) bu soruşturmanın başlıca yöntemi temelinde kıyaslamadır: mutlak büyümeye ve refaha değil, bölüşümdeki farklılara (yani ayrımsal birikime) ve yeniden bölüşüme odaklanmamız gerekir.

Politika ve Ekonomi

En başından beri, İsrail'in egemen sermayesinin, C.Wright Mills'in "iktidar eliti" dediği, egemen sınıfının geri kalanıyla birlikte, askeri çatışmaya derinden karıştığını açıkça görüyoruz; politikaların oluşturulmasında yer alıyor ve en önemlisi, askeri bütçenin büyük bölümünü alıyor ve

askeri ihracatın kontrolünde müdahil oluyordu.

Tek başlarına düşünüldüğünde, bu farklı ilişki biçimlerini birlikte incelemek zordu. Ancak egemen sermayenin gerçek finansal geçmişini ele aldığımızda, nihayet egemen sermayenin dahil olduğu süreçleri, en önemli olan şeyle, sermaye birikimiyle ilişkili olarak incelemeyi başardık.

Ve bulduğumuz şey dikkat çekiciydi: Egemen sermayenin kârının milli gelirin içindeki payı, askeri harcama ve silah ihracatının GSYİH içindeki oranıyla pozitif ve sıkı bir şekilde ilişkiliydi. Başka bir deyişle, askeri harcamalar ve silah ihracatının GSYİH payları arttıkça egemen sermaye milli gelirden daha çok pay alıyor; askeri harcamalar azaldıkça daha az pay alıyordu.

Enflasyon ve Stagflasyon

David Hume tarafından ifade edilen ve o zamandan beri çoğu ekonomist tarafından kabul gören "klasik bölünmeyi" ele alalım. Bu bölünmeye göre ekonomik hayat iki alana ayrılabilir: gerçek ve nominal (parasal değer). Klasik ayrımcılığa göre, parasal değer, gerçekliğin sadece bir aynası olduğu için, çok da önemli değildir. Bu yüzden, enflasyon tamamen "tarafsızdır": Sözde reel (gerçek) ekonomi üzerinde sistematik bir etkisi yoktur.

Ancak araştırmamızda bulduğumuz sonuç hiç de böyle değil. Verilerimize göre, İsrail'in enflasyonu en azından nötr değil. Tıpkı askeri harcamalar ve silah ihracatında olduğu gibi, enflasyon, egemen sermayenin kârı ve ayrımsal birikimi ile de pozitif ve sıkı bir ilişki içinde. Milton Friedman ünlü yasasında "enflasyon her zaman ve her yerde parasal bir olgu" olmuştur der. Fakat önce İsrail'de ve daha sonra başka ülkelerde keşfettiğimiz şey, enflasyonun her zaman ve her yerde yeniden bölüşümle ilgili bir olgu olmasıydı.

Dahası ve doktrinin aksine, enflasyonun büyümeye değil, durgunlukla birlikte artma eğiliminde olduğunu fark ettik. Başka bir deyişle, stagflasyon olarak görülüyordu. Ekonomistler, bu kombinasyonun anormal olduğunu kendilerini ikna etmeyi başardılar, ancak inançlar gerçekleri nâdiren değiştirir. Stagflasyon, tarihsel bir istisna değildir. Olsa olsa tarihsel bir kuraldır.

Sonunda, enflasyonun gerçek hikayesinin ders kitaplarında yazanın tam tersi olduğunu anladık. Birincisi, enflasyon hiçbir zaman tarafsız değildir; Aksine, her zaman yeniden bölüşüm ile ilgilidir. Ve bu yüzden, genel olarak enflasyonu değil, enflasyondaki farklılığı konuşmalıyız. İkincisi, enflasyonist yeniden dağıtım, büyümeye değil, sabotajla, özellikle durgunluk ve işsizlik dolaylarıyla düzenlenmekte ve dayatılmaktadır.

Gerçek ve Nominal

Enflasyonun birikimdeki önemli rolü, "reel" in kapitalizmdeki anlamı-

nı sorgulamamıza neden oldu. Ekonomistler, cevabın kendi tekellerinde olduğunu iddia ediyorlar. Diyorlar ki, kapitalist gerçeklik ekonomiktir, ve ekonomik gerçeklik ise nesnel olarak verilmekle kalmaz, kolayca ölçülebilir de: kendi birimleri ile - yani neoklasik "fayda" veya Marksist TGEZ (toplumsal olarak gerekli emek zaman). Bu görüşe göre, üretim ve tüketim, üretkenlik, refah, birikim ve sömürü ile ilgisi olan her şey gerçek terimlerle ifade edilebilir.

Ne yazık ki, bu boş bir övünme. Pratikte, ne neo-klasikçiler ne de Marksistler gerçeklerini nasıl ölçebileceklerini bilmiyorlar, hem de çok basit bir nedenle: bu gerçeğin sözde birimini ölçemezler.

Teorilerini harfi harfine takip edersek, ekonomistlerin gerçek miktarları doğrudan ölçmeleri ve bu gerçek miktarların nominal fiyatlarla orantılı olduğunu göstermeleri gerekecektir. Ancak yaptıkları bu değil. Bunun yerine, tersten gidiyorlar. Gözlemlenebilir fiyatlardan başlıyor ve daha sonra bu fiyatların, esas alınan fayda veya TGEZ miktarları ile orantılı olduğunu varsayıyorlar; gerçek gibi gösterilen inkar edilemez bir kurgu. Bu anlamda hem Marksist hem de neo-klasik olan politik ekonomi, havada asılı bir yapıdır.

Sermayeleşen İktidarın Temel Birimi

Birincisi, kapitalizm, bir üretim ve tüketim biçimi olarak değil iktidar biçimi olarak daha iyi anlaşılır. İkincisi, sermayeyi, mutlak üretken bir varlık olarak değil, farklı niteliklerdeki iktidar ilişkilerini tekil bir niceliğe dönüştüren, evrensel bir sembolik ritüel olarak düşünmek daha bereketlidir. Ve üçüncü olarak, bu nitelik-nicelik dönüşümü, iktidar olarak sermayenin iki değil, bir niceliğe sahip olduğunu ve bu niceliğin finansal ve sadece finansal olduğunun göstergesidir.

Sermayeleştirme ritüeli, gelecekte beklenen kazançların risk faktörü ile birlikte bugünkü değerine indirgenmesinden oluşur. İndirgeme dört temel faktörü içerir: (1) gelecek kazançlar, (2) bu kazançlarla ilgili yatırımcıların abartması, (3) tahmini kazançlara ilişkin algılanan risk ve (4) normal getiri oranı. Ayrımsal olarak ölçüldüğünde her faktör, kapitalist iktidarın belirli bir boyutunu yansıtır. Ve birlikte ele alındıklarında, kapitalizmin yaşamı sürekli yeniden düzenlemesinin nasıl nicelleştirildiğini gösterirler.

Kapitalizm iktidarının temelleri ile ilgilenenler için bu bakış açısının üç avantajı vardır: (1) iktidarı ile dolaylı bir dış 'etki' değil doğrudan sermayeyi oluşturan şey olarak ele alır; (2) yalnızca iktidarın sözde ekonomik yönlerini değil, aynı zamanda sermayeleştirme ile ilişkili bütün iktidar ilişkilerini kapsar, ve (3) yalnızca kapitalistleri ve şirketleri yönlendiren güçleri değil, daha genelde kapitalist iktidar biçimini yaratan ilişki biçimleriyle ilgilenmektedir. Bu perspektiften bakıldığında, iktidar olarak sermayenin mantığını çözmenin yolu, temel faktörlerinden başlayıp, kökenlerini

ve gelişimlerini incelemek, etkileşimlerini ve karşılıklı yeniden üretimlerini teorik, tarihsel ve ampirik olarak analiz etmektir.

İktidarın Asimtotları

Sermayeleşen iktidarın sınırlarına odaklandığımızda bu mantığı çözmek zorunlu hale gelir. "İktidar olarak sermaye" terimi, "her şeye gücü yetme" kavramlarını ve bunun büyüdükçe daha da karşı konulmaz ve nihayetinde yenilmez olduğu görüşünü çağırıyor. Ama böyle mi? En azından, tarih bunun tam tersi önermektedir: tarihteki rejimler, (ya da kendi dilimizle) iktidar biçimleri, bir kez tepe noktalarına ulaştıklarında, bozulma hatta çökme eğilimindedir. Ve eğer bu diğer iktidar biçimlerine olmuştusa, kapitalizme neden olmasın?

Sermayenin iktidarının sınırları nelerdir ve bu iktidarı zayıflatacak ve hatta parçalayacak neler vardır?

Bu soruya iki düzeyde -mantıksal ve sosyal- tarihsel olarak yaklaşabiliriz. Mantıksal olarak, sermayeleşen iktidar doğası gereği sınırlandırılmıştır. Sermayeleşen iktidar göreceli ve dolayısıyla da bölüşümsel olduğu için mutlak ve analitik bir sınırı vardır. Hiçbir sermayedar ya da kapitalist grup, sahip olunabilenlerin yüzde 100'ünden fazlasına sahip olamaz. Bu matematiksel bir asimptot veya sınırdır.

Ancak bu asimptot pratikte ulaşılabilir mi? Bizim görüşümüze göre, cevap hayır. Ayrımsal bir ilişki olarak iktidar, yalnızca iktidara olan direnişe karşı anlamlıdır. Gerçekten de, toplumsal iktidar kendi direncini yaratma eğilimindedir. İktidar, doğası gereği var olan her şeyi sürekli olarak aşan ve dönüştüren iç çelişkiler üretir. Bu kendini sürekli yeniden yaratan düzen, durmadan bunu yapmaya çalışsa da, hiçbir zaman toplumun tamamını kapsayamayacak demektir. Ve her şeyi kontrol etmek konusundaki bu yetersizliği, sermayeleşen iktidarın, mantıksal sınırlarına ulaşmadan sosyal-tarihsel sınırlarına çarpmaya mahkum olduğunu ima eder.

Bu nedenle, önemli sorular, sermayeleşen iktidarın belirli sosyal-tarihsel sınırlamaları ile ilgilidir. Sermayeleşen iktidarın yol açtığı karşıt güçler nelerdir? Bu karşıt güçler, sermayelendirilmiş iktidarın daha fazla genişlemesini nasıl engelliyor? Ve sermayeleşen iktidarın yükselişini durdurabilir ya da tümüyle tersine çevirebilirler mi?

ABD'de egemen sermayenin uzun vadeli yükselişini inceleyerek bu konuda bazı ön çalışmalar yaptık. Bu araştırmaya dayanarak, bu yükselişin ABD'deki kapitalist iktidar biçimini pratik asimtotlarına oldukça yakın bir noktaya itmiş olabileceğini ve daha fazla yükselişin rejimi tamamen farklı bir yönde etkileyebileceğini, tereddütlü de olsa, önermiştik. Ancak, yine, bu sadece tek bir ülke hakkındaki tek bir çalışma; bu analizin daha sağlam ve anlamlı olması için daha geniş bir görüntüye ihtiyacımız var.

Küba'da Anarşizm (2)

Furkan Çelik

furkan@meydangazetesi.org

İspanyol Kolonisinden, ABD Arka Bahçesine

1899'da ABD müdahalesi sırasında anarşist gazete !Tierra! çevresinde örgütlenen İnşaat İşçileri Birliği, grev hazırlığındaydı. ABD saldırısı sonrasında grev sert bir biçimde bastırıldı. Küba, Canovas canisinden ve İspanya'dan kurtulmuştu ama bu sefer ABD gibi büyük bir bela bu adaya göz dikmişti.

Küba'daki şeker kamışı üretiminin büyük bir bölümünün ABD ve İspanya şirketlerinin elinde olmasına karşı, anarşistler şeker üreticileri arasında bir dizi grev başlattılar. Grevler Havana'da Başkan Garcia Menocal hükümeti tarafından sertçe bastırılmaya çalışıldı. Bu dönemde anarşist hareket oldukça güçlendi. Birçok yayın çıkarıldı. Yayınların bazıları Malatesta ve Pietro Gori, bazıları Kropotkin ve Reclus, bazılarıysa Bakunin'in fikirlerini temsil etmekteydiler. Ama tüm anarşistler İspanya'da yeni filiz-

lenen CNT'nin anarşist-sendikalizmini örnek alıyordu.

1922 yılında anarşist-sendikalist Alfredo Lopez, sendikaların ve işçi örgütlerinin bir araya gelmesiyle Havana İşçi Federasyonu'nun (Federacion Obrera de La Habana - FOH) kurulmasına ön ayak oldu. Alfredo Lopez, uzun soluklu bir toplumsal dönüşümün ilk adımlarını attı; emek birliklerinin, özgürlükçü okulların, işçi merkezlerinin, doğa derneklerinin ve José Martí Halk Üniversitesi'nin (Universidad Popular José Martí) kurulmasını organize etti. Bu sıkıntılı ve fırtınalı yıllarda anarşistler, ekonomik kaynaklardan ve herhangi bir destekten yoksun bir halde olmalarına rağmen, kırsalda ve kentlerde ülkedeki işçilerin büyük çoğunluğunu bir araya getirdiler ve örgütlediler.

1925 yılında CNT örnek alınarak Küba Ulusal İşçi Konfederasyonu

(Confederacion Nacional Obrera de Cuba - CNOC) kuruldu. İlk başta 128 kolektif ve işçi örgütüyle, toplamda 200.000'den fazla işçi üyesiyle açılan konfederasyonun ana ilkeleri, seçimlere katılmamak, bürokratik olmamak, 8 saatlik iş günü ve grev hakkının mücadelesinin verilmesiydi; bu işçilerin ortak kararıydı.

Küba'nın yeni devlet başkanı Gerardo Machado, işçilerin politik tavırlarını "vatansever" bulmamıştı. Bu yüzden Küba Ulusal İşçi Konfederasyonu üyelerine yönelik bir tutuklama dalgası başlattı. Demiryolu işçilerini örgütleyen Enrique Verona'nın, Fabrika İşçileri Sendikası'nın sekreteri Margarito Iglesias'ın ve İşçi Konfederasyonu genel sekreteri Alfredo Lopez'in katledilmeleri emirini verdi. Anarşist-sendikalistleri tutukladı ya da sınır dışı etti. Anarşistlere yönelik başlatılan bu devlet terörü, yaklaşık 8 sene sürdü. Bu süreçte Komünist Parti, Konfederasyon bileşenlerini

kendi yelpazesi altına almaya çalıştı. İlerleyen süreçte Machado iktidarı ile masaya oturarak anlaşma bile yapıldı.

Machado iktidarının anarşistlere yönelik saldırıları anarşist hareketi güçsüzleştirse de, 1924'de Küba Anarşist Grupları Federasyonu (Federacion de Grupos Anarquistas de Cuba -FGAC) adında yeni bir örgütlenme oluşturuldu. FGAC Küba'nın bağımsızlık kazanmasından sonraki en kanlı dönemde mücadele etmeye çalışmıştı. Otomobil ve Nakliye sektöründeki genel grevler ve halkın sokakları çıkmasıyla 12 Ağustos 1933'te Machado iktidarı devrildi. Ardından Komünist Parti'nin de desteklediği Batista Rejimi iktidarı ele geçirdi. Bu süreçte güç kaybeden anarşistler, Batista Rejimi'ne karşı kurulan devrimci muhalefet içerisinde hareket etmeye başladılar.

1936'da İberya Devrimi pat-

lak verdiğinde, Kübalı anarşistler Havana'da Enternasyonal Anti-Faşist Dayanışma adında bir topluluk oluşturarak İspanya'daki yoldaşlara silah ve sağlık malzemesi göndermeyi organize ettiler. Gönüllü olan Kübalı anarşistler İspanya'ya giderek CNT-FAİ cephesinde faşistlerle savaştı. Bu süreçte birçok Kübalı, İberya topraklarında ölümsüzleşmişti. Sağ kalanlar ise yanlarında İspanyol yoldaşlarıyla birlikte Küba'ya geri döndüler.

Durruti ve Ascaso Küba'da

İspanyol anarşistler Ascaso ve Durruti İspanya'dan sürüldükleri dönemde Arjantin'e gitmek için Güney Amerika'ya gelmişlerdi. İlk olarak Küba'ya ayak basıp burada diktatör Gerardo Machado'nun halkı nasıl yoksullaştırdığını ve kendisinin nasıl zenginlik içerisinde yaşadığını görünce, burada bir süre kalıp işçileri örgütlemeye çalışmışlardı. Başta liman işçileri arasında çalışıp burada polis tarafından aranınca, Kübalı anarşistlerin desteğiyle Santa Clara'da bir köyde şeker çiftliklerinin birinde işe başlamışlardı. Burada patronun grev yaptıkları için 3 Kübalıya işkence edişini görmüşlerdi. Ascaso ve Durruti, patronu öldürme kararı alıp harekete geçti. Artlarında bıraktıkları notta "Gezginlerin Adaleti" yazmışlardı. Bu eylem, Küba'nın birçok bölgesinde büyük yankı oluşturmuştu. Herkes isimleri bilinmeyen gezginlerden bahsediyordu. Kübalı anarşistler, Durruti ve Ascaso'yu "Sabırsız Eylemciler" olarak görsele de, yaptıklarının Küba anarşizmi için önemli olduğunu düşünüyorlardı. Daha sonraları, Durruti ve Ascaso Arjantin'e vardıklarında, bir gazetede "Gezginler" adında bir grubun hala patronları öldürerek eylem yaptıklarını okuyunca yüzlerinde ufak bir tebessüm belirecekti.

1939'da Moskova'nın direktiflerini uygulayan Küba Komünist Partisi, artık General olan fakat ardındaki halk desteğini tümüyle yitiren Batista ile bir anlaşma yaptı. Bunun karşılığında Batista, yeni kurulan ve ülkedeki tüm toplumsal grupları kapsayan Küba İşçileri Konfederasyonu'nun (Confederacion de Trabajadores de Cuba - CTC) yönetimini Komünist Parti'ye verdi. Bu yıllarda Küba işçi hareketi Batista'nın talimatlarıyla legalleşti ve komünistlerin kontrolüne girdi. Anarşistler ise bu dönemde 30'lardan arda kalan anarşistlerin ve anarşist-sendikalistlerin bir araya gelebilmeleri için Küba Özgürlükçü Birliği'ni (Asociacion Libertaria de Cuba - ALC) kurdular.

İspanya Devrimi'nden gelen anarşistlerle birlikte İspanya'da kurulan gençlik örgütü Özgürlükçü Gençlik

(Juventudes Libertarias) aynı isimle Küba'da da kuruldu.

Darbe ile rejimi ele geçiren Batista, seçimlere girip "demokratik" başkan olarak seçilmişti. Seçimlerde Komünist Parti Batista'yı desteklemişti. Anarşistler ise hem CTC'de işçiler içerisinde örgütlenirken hem de yoksul, topraksız, parasız köylülerin katıldığı köylü birlikleri oluşturmaktaydı. Anarşistlerin eski kalesi olan kuzeydeki Camaguey civarında ve güneyde anarşistlerin yıllarca özgür tarım kolektiflerini kurduğu Oriente'deki kahve üretim bölgelerinde birçok köylü birliği tekrardan oluşturulmuştu.

Kara'dan Kızıl'a Geçiş

Batista, 1940-1944 yıllarındaki Küba başkanlığının ardından 1952 yılının mart ayında Carlos Prío iktidarına darbe yaparak yönetimi tekrar ele geçirmişti. Buna karşı Fidel Castro, bir grup genç devrimciyle birlikte Santiago de Cuba'daki Moncada kışlasına saldırdı. Castro'nun yanında bulunan az sayıdaki arkadaşının çoğu ölü olarak ele geçirildi. Sağ kalanlar hapsedildiler ve birkaç ay sonra affedilerek Meksika'ya gönderildiler. Anarşistler Küba Özgürlükçü Birliği ile bu süreçte şehirlerde Batista rejimine karşı eylemler örgütledi. 1956'da Castro, Oriente'ye geldi ve dağlarda gerilla hareketi başlattı. Daha önce Batista rejimini destekleyen anarşistlerin sendikalarına el koyan Komünist Parti, Castro ekibini siyasi olarak destekleme kararı aldı. 1958 Ağustosunda Castro ile bir anlaşma yaptılar. 31 Aralık 1958'de Batista Küba'yı terk etti ve Küba halkı için yeni bir tarihsel dönem başladı.

Castro iktidarı ele geçirdiğinde, Kübalı anarşistler 1917'de Sovyetlerin Mahnovistlere yaptıklarını biliyorlardı. Bu yüzden Castro'ya başından beri hiç güvenmediler. Castro da hızlıca rengini belli etti. Tüm işçi sendikaları devlete bağlandı. Anarşistler de sendikalardan çekilerek illegal konuma geçtiler. Sendikal Eylem Hareketi (Movimiento de Accion Sindical, MAS) adında gizli bir işçi örgütü kurup Nuestra Palabra Semanal adlı haftalık broşürü çıkartarak Küba halkını Castro rejimine karşı örgütlemeye çalıştılar. Halk komünist değil, bir günde iktidarı ele geçiren rejimin dediklerini yapmak istemiyordu. Bu yüzden anarşistlerin hareketleri halkta geniş yer bulmuştu.

Castro ise daha fazla güçlenmek için Sovyetler'e yanaşmıştı, Küba'yı Rusya'nın şeker kolonisi haline getirmiş, bu da işçi ve köylüler için günde 14-15 saati bulan çalışma saatleri demek olmuştu. Castro'nun saldırıları, Batista rejiminden çok daha ağırdı. Anarşistler infaz ediliyor ya da hapishanelere kapatılıp sürgüne gönderiliyorlardı.

Anarşist hareket yenilmişti. Küba'da hiç olmadığı kadar güçsüz duruma düşmüştü. Fakat kazandıklarını zanneden komünistler, seneler sonra kapitalizme kapılarını savaşmadan açacaklardı. Kübalı anarşistler için savaşın yenilmek, teslim olarak kaybetmekten çok daha iyiydi.

8. Seattle Anarşist Kitap Fuarı Gerçekleşti

2009'da beri her yıl Seattle Center'daki Vera Proje Binası'nda gerçekleştirilen Seattle Anarşist Kitap Fuarı'nın bu seneki konusu "İyi Düşünce" oldu. AK Press, Earth First, Industrial Workers of the World, Seattle Solidarity Network gibi 30'dan fazla yayıncı ve yayınevini katıldığı fuarda ana gündemlerden biri anti-faşist mücadeleydi.

Fransa'da Yeni İşçi Yasasına Karşı Eylem

St. Nazaire'de Fransa'da yürürlüğe giren yeni işçi yasasına karşı bir eylem gerçekleştirildi. Sendikalar ve işçi örgütlerinin düzenlediği yürüyüşe 4000'in üzerinde eylemci katıldı. Groupe Anarchiste des Bons-Enfants isimli anarşist grup "Özyönetimlerimizi Kuralım" yazılı bir pankartla çıktı.

Belfast'te Tutsaklarla Dayanışma Etkinliği

Derry Anarchist Black Cross ve IWOC isimli anarşist örgütler, Belfast Anarşist Kitap Fuarı kapsamında, tutsaklarla dayanışmak için bir panel düzenledi. Dery Anarchist'in İrlanda'da tutsak dayanışmasının tarihi ve politik tutsakların durumu hakkında yaptığı sunumun ardından soru-cevap kısmıyla etkinlik sona erdi.

Lise ve Üniversitelerden ANARŞİST MERHABA

Giriş

2017-2018 eğitim öğretim dönemi, eylül ayı (liseler özelinde 18 Eylül günü) içerisinde başlamış oldu. Başlayan bu eğitim dönemi öncesinde, geçtiğimiz dönemlerde de olduğu gibi, çeşitli alt başlıklarda yapılan tartışmalar (laiklik) ile aslında eğitim tartışılmış oldu. (Hatta bu yazının yazıldığı günlerde TEOG kaldırıldı). Biz de tartışmanın önemli bir öznesi olarak tartışmaya katılmak istedik.

Öncelikle eğitimi basitçe tanımlayalım. Eğitim, bilgi aktarımı kisvesi altında iktidarın bireyleri ve toplumu şekillendirme aracıdır. Bu yapmış olduğumuz tanım, toplumun tamamını değerlendirdiğimizde karşılık bulacak bir tanım olamayabilir. Çünkü, toplumda bilginin "uygun" bir şekilde aktarıldığı ve başka bir aktarım şeklinin olmadığını zanneden bir anlayış vardır.

Biz, eğitim kavramı üzerine yapmış olduğumuz araştırmalar ve tartışmalar sonucu; eğitim denilen sistemin bireyin ve toplumun üzerinde bir tahakküm aracı olduğunu, devletin, kapitalizmin ve dinin bireyleri ve toplumu kendi çıkarlarına göre şekillendirmek için var olduğu sonucuna vardık. Eğitim sorunsalında özellikle son yıllarda çok tartışılan, "Alternatif Eğitim" gibi modeller, eğitim sistemi için bir kurtarıcı olarak tanımlansa da bilginin mülkiyeti ve bu mülkiyet üzerinden oluşan tahakküm sorunsalını çözmeye yetmemektedir. Ancak bu tartışma, başka bir yazının konusudur.

Eğitimin bir iktidar aracı olarak kullanıldığını kabul edersek, bu dönemin başlangıcında yaşanan tartışmaların iktidar kavgasından başka bir şey olmadığını fark ederiz. Bu kavganın tarafları, AKP'nin adıyla somutlaşan milliyetçi-muhafazakar iktidar ve ulusalcı-cumhuriyetçi muhalefettir. Bu sadece basit bir iktidar-muhalefet tartışması gibi görünse de, tartışmanın kapsamı, toplumun yönetilmesinden tutun da yaşamın şekillendirilmesine kadar etkilidir. Yine de eğitim sisteminin öznesi olan bizler için eğitim başlığının tartışılan alt başlıklarını değerlendirelim.

Müfredat Değişikliği Tartışması

Müfredat, eğitimin bireyi şekillendirilmesindeki en belirgin araçtır. Bireye, dolayısıyla topluma hangi bilginin verilir verilmeyeceği ve nasıl verileceği müfredat tarafından belirlenir. Müfredatı belirlemek aslında iktidarın kısa ve uzun erimde toplumu şekillendirme stratejisiyle alakalıdır. Milliyetçi ve muhafazakar bir toplum yaratmak isteyen iktidar 6 yaşından 18 yaşına kadar süren eğitimin şeklini belirlemek ister. Bu dersler kapsamında, milliyetçilikle bezenmiş tarih ve coğrafya derslerinde "vatan" sınırlarının şekillendirilmesi, abartılı

savaşlardaki abartılı kahramanlıklarla yükseltelen milliyetçilik Türk Dili ve Edebiyatı'yla sürdürülecektir. Oluşturulmak istenen muhafazakar ahlak anlayışı, ders saatleri artırılan din kültürü ve ahlak bilgisi dersi ile gerçekleştirilecektir. Matematik, fizik, kimya gibi (toplum) iktidar yararına olan dersler değişmezken, çok renkliliği-sesliliği, yaratıcılığı savunan sanat, düşünen düşündürülen soruları cevaplayan sorgulayan felsefe, birey hallerinden toplumun hallerini araştıran geliştiren psikoloji, sosyoloji gibi derslerin ders saati azaltılırken derslerin niteliği de değiştirilir. ("Nitelikleri düşürülür" yazmadık çünkü zaten eski müfredatta da nitelikleri düşüktü. Sadece bu iktidara uygun bir şekilde nitelikleri değiştirildi.) Spor dersi ise genel geçer sporların yapıldığı bir spor anlayışından çıkarılarak güçlü güçsüz ayrımını belirleyen ve adeta bir asker sporuna dönüştürüldü (Aslında hep böyleydi).

Müfredat değişikliği tartışmalarının önemli bir örneği, evrim teorisinin müfredattan çıkarılıp çıkarılmaması oldu. Gelen tepkiler üzerine iktidar önce oldukça netti: "Olmayan bir şeyin dersini nasıl öğretilim" karşılığını verdi. Ardından her ne olduysa "Çıkarmadık, daralttık." denildi. Tartışmada en son varılan nokta ise "evrim teorisinin felsefi altyapısı olmadığı gerekçesiyle liselerden kaldırılıp üniversitelerde öğretilmesi" oldu. İktidarın evrim teorisini tamamen müfredattan çıkarmamasının nedeni, tek başına muhalefetin tepkisi değil gibi görünüyor. Bunun nedeni, önümüzdeki günlerde anlaşılacak gibi.

Yönetmelik Değişikliği Tartışması

Eğitim sisteminde yönetmelik değişikliğinin kapsamı okulun işleyişi ile ilgilidir. Okulun başlangıç ve bitiş saatleri, okul içi kurallar ve kurallara uyulmadığında disiplin kurulunun işleyişi gibi konular yönetmelikle ilgili konulardır. Yönetmelikler, eğitim sistemi içerisine konumlandırılan öğrencinin tüm hareketlerini kontrol altına alan kurallardan oluşur. Kılık kıyafetinden saç sakalina, öğrencinin okul içi okul dışı hal hareketlere kadar davranışlarını kapsamaktadır. Hatta bu kapsama geçtiğimiz dönemlerde çıkarılan bir yönetmelikle öğrencilerin internet paylaşımları da alındı. Daha internet paylaşımları üzerinde herhangi bir öğrenci Erdoğan'a hakaret suçlamasından cezalandırılmamış olsa da bu önümüzdeki günlerde bunun olmayacağı anlamına gelmemektedir. Kaldı ki internet paylaşımları üzerinden öğrencilerin fişlendiği ise aşikar. Bu fişlemelerle "bu bizden-bu bizden değil" anlayışıyla ayrıştırdıkları öğrencileri büyük bir baskının beklediğini biliyoruz. Her türlü muhalif öğrencinin karşı karşıya kalacağı bu baskı, iktidarın muhalefetin kavgasının ötesinde herkesi

kapsayacaktır. Ayrıca bu yönetmeliklerin işleyişi belirgin bir çelişki içerecektir/içermektedir. AKP (ya da MHP) bünyesindeki müdürler, müdür yardımcıları ve öğretmenler yönetmelikle belirlenen disiplin kurallarını kendi öğrencilerine uygulamayacaklardır. Bu bize yönetmeliklerin kural koyucular tarafından bile işletilmediğini göstermektedir. Disiplin kuralları kural koyucular tarafından bile işletilmez. Çünkü bu kurallar "disiplin" için değil iktidarın kendine itaatkar bir toplum ve birey yetiştirilmesi için uygulanır. Bu dönem gerçekleştirilecek olan bir başka değişiklik ise bu kuralların işletilmediği karşı koyuşlara saldırmak için özel güvenlik görevlileri yerine okullara özel polislerin yerleştirilmesidir.

Yapısal Değişiklik

AKP'den önce kemalist-ulusalcı ideolojiyle şekillendirilen eğitim 15 yıldır iktidarda olan AKP tarafından milliyetçi-muhafazakar anlayışa dönüştürülüyor. Bu dönüşüm, yavaş yavaş senelerdir sürmekteydi ancak son dönemde yapısal değişikliklerin hayata geçirilmesi hızlandı. Ortaokul ve liselerin imam hatip lisesine dönüştürülmesi, geçtiğimiz yıllarda da büyük bir tartışma konusuydu. Okulların yapısal değişikliği hızlandıkça İmam Hatiplerin sayısı da arttı. Önceden 60 bin olan imam hatiplerin sayısı 2017 itibarıyla 2 milyonu aştı. Bu okulların iki bini, bu yıl açıldı. Yapılan yönetmelik değişikliğinde, bir ilçede Anadolu Lisesi açılması için nüfus şartı en az 20 bine yükseltildi. İmam hatipler için ise nüfus şartı 5 bine kadar düşürüldü. Bir başka yapısal değişiklik ise imam hatipler dışındaki Sosyal Bilimler, Fen, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri yönetmeliklere uymadığı gerekçesiyle kapatılabilecek olması. Bu değişikliğin uygulanması pek çok Anadolu, Fen, Sosyal Bilimler, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin kapatılarak İmam Hatip Lisesine dönüştürülmesini sağlayacak.

Sonuç

Eğitim sistemi, milliyetçi-muhafazakar anlayışın topluma empoze edilmesi için, önceki iktidarlar tarafından olduğu gibi- bu iktidar tarafından da kullanılıyor. İktidarların kendi ideoloji ve yaşam biçimlerini topluma dayatma noktasında bir araç olarak kullandıkları eğitim, iktidarlar ve muhalefet tarafından tartışılırken meselenin asıl öznesi olan biz öğrenciler özgürlüğü bu iki taraftan birini seçmek zannederek büyük bir yanılgı yaşıyoruz. Aslında seçenekler aynı, hangisini seçersek seçelim, iktidarlar tarafından şekillendirdiğimiz bir seçim olacak bu.

Meltem Çuhadar
Lise Anarşist Faaliyet

Yükseköğretime Giriş Sınavı sonrasında "özgürce" seçtiğimiz üniversitenin bir bölümündeyiz. Artık, ilkokul ve liseden en önemli farkı "zorunlu" olmamasıyla aşırı "özgürleşmiş" olan üniversitedeyiz. Artık üniversitedesin, merhaba.

Üniversitelerde Neler Oluyor?

Zorunlu eğitim olmadığı için ilkokul ve liselerden ayrı tutulan üniversiteler, Yüksek Öğretim Kurumu'nca genel hatları belirlenen, ancak "her rektörün kendi yönetmeliği" olduğundan bu tartışmalara (laik eğitim-muhafazakar eğitim) dahil değil. Ancak, tartışmayı daha geniş bir başlığa, milliyetçi-muhafazakar ideolojinin toplumu istediği gibi şekillendirmesine çekersek, üniversiteler özelinde bu konuyla ilgili hayli söz üretebiliriz.

Öncelikle belirtelim: Üniversite, bireyin sistem içinde konumlanabilmesi için var olan entegrasyondur. Birey kapitalist sistem içerisinde hangi pozisyonda konumlanacağını üniversiteler sayesinde gerçekleştirir. Ancak üniversiteler, bu topraklardaki ekonomik, siyasal ve toplumsal olaylara karşı söz üretebilmek adına önemli bir alandır. Bu yüzden üniversitelerde siyasi olarak var olmak biz anarşist gençler için de önemlidir. "Ülkemizin aydın insanları", AKP'nin karantı" gibi söylemlerle tartışmanın diğer tarafını oluşturan ulusalcı- kemalist veya ilerici-sosyalist düşünceden farklı bir noktada duruyoruz.

Rektörler Artık "Seçilmiyor"

Gerçekleştirmek istediği yapısal dönüşümün üniversite ayağında, yakın tarihe kadar başörtüsü serbestliği dışında görünür bir çalışma yapmayan milliyetçi-muhafazakar iktidar, stratejilerini gerçekleştirmek için OHAL'i kullandı. Bu kapsamda, 29 Ekim'de yayınlanan 676 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile rektörlük seçimleri kaldırıldı. Rektörler, YÖK'ün önerdiği üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanacak. Şayet bir ay içerisinde önerilenlerden birisi Cumhurbaşkanı tarafından atanmazsa, YÖK de iki hafta içerisinde yeni aday göstermezse, Cumhurbaşkanı doğrudan atama yapacak.

Tüm bu düzenlemelerin üniversitelere yönelik bir hamle olmasının ötesinde "Başkanlık"ın uygulamaya geçmesinin bir göstergesi olduğunu unutmamak gerek. 1980 darbesi ile kurulan YÖK, 2007'ye dek fiili olarak "özerk" bir yapıya sahipti ve YÖK'ün çizdiği genel sınırlarda, her üniversitenin yönetimi rektörlüklerdeydi.

2016'da rektörlük seçimleriyle ilgili yayınlanan KHK'dan önce, "Rektörlük seçimleri üniversitelerde haksız uygulamalar, kırımlıklar ve kişisel çekişmelere yol açmakta ve yükseköğretim kurumlarında kaos ortamının oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle üniversitelerde seçim sisteminin terk edilerek atama sisteminin getirilmesi ile bu sıkıntılar ortadan kalkmasının sağlanması amaçlanmaktadır." açıklamasıyla AKP tarafından meclise yasa önerisinde bulunmuş, ancak muhalefetin tepkisi nedeniyle yasa önergesi geri çekilmişti.

Rektörlüğün Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesi, aslında pratikte 2016'dan önce gerçekleşen bir uygulama. İstanbul Üniversitesi'nde 2015'te yapılan seçimlerde 300 oy fark ile Raşit Tükel rektör seçilmiş, ancak YÖK Mahmut Ak'ı birinci sıradan Cumhurbaşkanına önermiş ve böylece rektör Mahmut Ak olmuştu.

Bunun ardından, akademik camiada da üniversiteliler arasında da tartışılan konu "milli irade" meselesi oldu. Erdoğan'ın o süreçte yükselttiği ve oy çoğunluğunu ifade eden "milletimizin iradesi" -yani temsili demokrasi- söz konusu üniversite olduğunda, hiç dillendirilmemişti ve Erdoğan, cumhurbaşkanı olmanın sorgulanmazlığı ile çoğunluğu da hiçe sayarak (zaten azınlık yok sayılıyor) yeni bir rektör atamıştı.

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK): 12 Eylül'den sonra çıkarılan bir yasa ile kurulmuş, "Tüm yüksek öğretimi düzenleyen ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerine yön veren, bu kanunla kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, bir kuruluştur." Ekim 2016'da yayınlanan KHK'nın ardından önceden YÖK'ün sorumlu olduğu üniversitelere rektör atama, artık cumhurbaşkanı tarafından gerçekleştirilecek.

Darbeden bir yıl sonra kurulan YÖK, kuruluşuyla beraber, her üniversitenin kendi özelinde yaptığı rektörlük seçimini kaldırmıştı. Yükseköğretim Kurumlarına rektörü doğrudan YÖK'ün sunduğu adaylar tarafından Cumhurbaşkanınca atanması Kanunu getirilmişti. 1992 yılında, bu kanunda düzenleme yapılmış, üniversitelerde tekrar rektörlük seçimleri yapılmaya başlanmıştı. 2016 yılında çıkartılan KHK ile, seçimler tekrar kaldırılmış oldu. Yani üniversiteler YÖK'e değil, doğrudan Cumhurbaşkanlığı'na bağlanmış; bu yüzden YÖK'ün de eski etkisi kalmamış oldu.

Akademisyenler İhraç Ediliyor

Vakıf Üniversitelerini saymazsak, "köklü üniversiteler" olarak adlandırılan üniversiteler; bundan önce devrimci çalışmaların yapıldığı yerlerdi. Aynı zamanda, iktidarın sunduğu bilgi anlayışının ve iktidarın ideolojisinin dışında; -YÖK'ün etkisini saymazsak- rektörlerin, dekanların, profesörlerin ve akademisyenlerin kendi bilgi anlayışları ve muhalif ideolojileri vardı. Aynı zamanda, üniversiteliler ekonomik, siyasal ve toplumsal adaletsizliklere karşı üniversitelerden söz üretebiliyor, siyasetin bir öznesi haline gelebiliyorlardı.

Devletin OHAL kapsamında yayınladığı KHK'lar ile yüzlerce akademisyen görevden atıldı. Görevden alınan akademisyenlerin bir kısmı devletin FETÖ ile ilişkili olduğu öne sürdüğü akademisyenlerdi. Ancak görevden

alınanların büyük çoğunluğunu muhalif akademisyenler oluşturuyordu. 11 Ocak 2016'da, Barış İçin Akademisyenler imzasıyla bir bildiri yayınlanan 1128 akademisyen, "Bu Suça Ortak Olmayacağız" şiarıyla Kürdistan'da yapılan "insan hakları ihlalleri"ne karşı tepkilerini gösterdiler. Hemen ardından Erdoğan tarafından hedef alınmaları gecikmedi: "akademisyen müsveddeleri", "alçaklar", "terörist yandaşları" gibi yaftalamaların ardından, "gerekli kurumları gerekli faaliyete" çağıran Erdoğan, yayınlanan KHK'lar ile kendisinden olmayı susturma, sindirme ve yok etme stratejisinin bir uzantısı olarak FETÖ'cülerle birlikte, bu akademisyenleri de görevden aldırdı. Yerlerine atanan rektörler, profesörler ve akademisyenler; hepsi açık bir şekilde iktidarı destekliyordu.

Entegrasyon Şekil Değiştiriyor

AKP'nin milliyetçi-muhafazakar anlayışı haricinde üniversitelerde yaygınlaştırmak istediği anlayışın kendi ekonomik çıkarlarına da paralellik gösterdiğini söylemek zor olmasa gerek. Üniversitenin entegrasyon olduğunu söylemiştik, son 15 yıldır AKP iktidarının yapmış olduğu, yapmayı amaçladığı ve bundan sonra yapacağı şey bu entegrasyonun şeklini değiştirmektir. Sözelimi bundan önce Çevre Mühendisliği'nde okuyan bir öğrenci, okulunda öğrencilerin yaptığı ekoloji panellerinde yer alması, akademisyenlerin veya profesörlerin ders anlatırken HES, RES gibi enerji santral projelerinin karşısında yer aldıklarını belirtmesi, yakın gelecekte imkansız görünüyor. Önümüzdeki süreçte, iktidarın öğretmenleri ve iktidarın anlayışının empoze edildiği öğrenciler artık santral projelerini yüzde yüz destekleyeceklerdir.

Şunu ekleyelim; üniversitelerde kemalist-ulusalcı ideolojinin hakim olduğu dönemde "daha özgürmüşüz" gibi bir yarıdan söz etmiyoruz. Ulusalcı-kemalist ideolojinin ilk yıllarında da benzeri stratejiler geliştirilmiş, "kemalist olmayan"ın herhangi bir alanda kendini var etmesi söz konusu olmamıştır. İktidarların, kendi ideolojileri doğrultusunda toplumu şekillendirme stratejilerinde, eğitim kurumları her zaman iktidara paralel olmuştur. Milliyetçi-muhafazakar iktidar, şu an kendi anlayışını/ideolojisini belirli bir kalıba sokmaya ve bu kalıpları keskin çizgilerle belirlemeye çalışıyor. Bu yüzden, kendinden olmayan hiçbir düşüncenin varlığı, kendi alanı olan üniversitelerde mümkün olamaz.

Devletin kutuplaştırma politikasının bir uzantısı olarak, toplumun geneline yayınlanan bu taraflaşma, üniversitede de belirginleşti. Eğitim başlığında değerlendirilen tartışmaların üniversiteye yansması bu taraflaşmanın ötesinde, iktidarın kendinden olmayı hiçbir alanda var etmeme stratejisinin somutlaşmasıdır. Görünen o ki, bu dönem de biz gençler için tartışmalı bir yıl olacak.

Şeyma Çopur
Anarşist Gençlik

Anarşist Yayınlar Dizisi (15)

Anarşist Yayınlar isimli yazı dizimizde bu ay, anarşizmin dünya çapında, en geniş ölçekte toplumsallaştığı İspanya, Ukray-

na gibi topraklardan biri olan Arjantin'deki anarşist yayıncılığı inceliyoruz. Yaptığı tarih çalışmaları ve günümüzde anarşist müca-

delelerin tarih yazımında en büyük kaynak diyebileceğimiz kapsamlı arşiviyle Max Nettlau bu çalışmada faydalandığımız başlıca isim oldu.

Arjantin'de Anarşist Yayınlar

Arjantin'de Anarşizm

Arjantin'de anarşist hareket -aynı dönemde dünyanın hemen her yerinde olduğu gibi- dönemin toplumsal mücadelelerine şekil veren sendikalar içerisinde kendi karakterini buluyordu. 1922 yılında Bakunin'in düşünceleri etrafında bir araya gelen Arjantinli işçiler, Birinci Enternasyonal'in ilkelerini benimsedi. Daha sonrasında anti-otoriter saflarda kalarak St. İmmer Kongresi'ne katıldılar.

Arjantin'in anarşist-sendikalist işçi örgütlerinin hepsi temelde "devrimci sendikalizmin" karşısındaydı.*

Anarşist Yayıncılık

Arjantin'de anarşist yayıncılık iki başlıkta sınıflandırabileceğimiz bir doğrultuda ilerlemiştir. İtalyan göçmen işçileri örgütlemek ve bölgede

yaşayan işçilere hitap etmesi hedeflenen, yine göçmen işçiler tarafından çift dilli yayınlanmış dergi ve gazeteler bir yanda, Arjantin'de yaşayan anarşist örgütlenmelerin çıkardığı İspanyolca yayınlar diğer tarafta.

Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (IISH), "Latin Amerika'da Anarşist Gazeteler" başlığı altında oldukça kapsamlı, zengin bir arşive sahiptir. Bu arşivin büyük bir kısmı Max Nettlau'nun arşivinden aktarılmıştır. Bu arşivin Arjantin kısmında -ve hatta Güney Amerika'nın genelinde diyebiliriz- çok fazla yayın bulunmaktadır. Broşürler, bildiriler, elyazmaları dışında tutulduğunda 971 ayrı anarşist gazete ve dergi bulunmaktadır. Bunların içinde en geniş kısmı 413 adet yayınlara Arjantin kaplıyor. Bu yayınların hepsini anlatacak yerimiz olmadığından dolayı bu çalışma özelinde başlıca olanlara yer veriyoruz.

Anarşist yayıncılığın başlıca ilkelelerinden olan, herkesin rahatça anlayabilmesi ve özgürlükçü fikirlerin işçiler arasında rahatça tartışılabilmesi için sade ve anlaşılır bir dil kullanma kaygısı, burada yayınlanan yayınların da genel karakterini oluşturuyordu. Gazetelerin isimlerini ve mizanpajını da bu amaca uygun bir şekilde belirlediler.

Arjantin'de yayınlanan anarşist gazetelerin çoğu, yazılardan oluşuyordu. Ancak gazetelerinde bazılarında -orantısı değişmekle birlikte- ezilen ilişkisindeki çarpıklıklara dikkat çeken politik karikatürler de yoğunlukta vardı.

Aynı şekilde Arjantin'de yayınlanan anarşist gazetelerde din karşıtlığı yoğunluklu işlenen temalardan biriydi. Özellikle politik karikatürlerde dini figürler, karikatürlerde özgürlüğün ve

gelişimin düşmanı olarak resmediliyordu. İçeriğinin önemli bir kısmını çizimlerin oluşturduğu yayınlara en büyük iki örnek, 1918 ve 1930 yılları arasında yayınlanan haftalık El Burro (Eşek) ve iki haftalık El Peludo'ydu.

Yazıların ağırlıkta olduğu anarşist yayınlarda ise anarşizmin ideolojisi geniş bir yer tutuyordu. Bu yayınlar -özellikle La Protesta (Protesto)- çalışma grupları örgütleyici propaganda materyallerinin hazırlanması sürecinin örgütleyici yapısını kullanıyorlardı. Anarşizmin toplumsallaştığı topraklarda bu önemli bir ayrıntı olarak karşımıza çıkar. Bu topraklarda yüzlerce gazete, dergi, bildiri ve broşürler bulunmasının açıklaması, insanların kendini gerçekleştirdiği özgür alanları yaratmasıyla ve zihinsel özgürleşmesini sağlayacak materyalleri kullanması arasındaki paralellikte yatar.

La Protesta

1897 ve 2015 yılları arasında aralıklarla yayınlanmış La Protesta, resmi anlamda olmasa da karakteri itibarıyla Arjantin'in en büyük anarşist örgütlenmesi olan FORA'nın (Federación Obrera Regional Argentina) sesi olmuştur. Gazetede anarşist tarihin bilinen simalarının yazıları yayınlandı. Bunlardan bazılarını örnek vermek gerekirse; Pietro Gori, Antoni Paraire, Alberto Grihaldo gibi yerel karakterleri ve Errico Malatesta, Magon Kardeşler gibi bilindik isimleri bir çırpıda sayabiliriz. La Protesta'da makalelerin yanı sıra yayınlanan anarşist kitapların tanıtımları, kültür sanat yazıları da kendine yer buluyordu. Dünya çapında örgütlenen "Sacco ve Vanzetti'ye Özgürlük" kampanyasının Arjantin ayağı da yine La Protesta gazetesi üzerinden örgütleniyordu. FORA bünyesinde ortaya çıkan La Organización Obrera (İşçi Örgütü) isimli gazete daha sonra farklı anarşist gruplarca çıkarılmaya devam etti.

"Bugün bizi baskı altında tutan bütün tiranlar evrensel adaletin zafer kazandığı gün işçilere hesap verecek. Sosyal devrim ile adalet kazanacak ve proletaryanın düşmanları olan burjuvazi, devlet, kilise ve ordu kaybedecek!"

La Protesta'dan

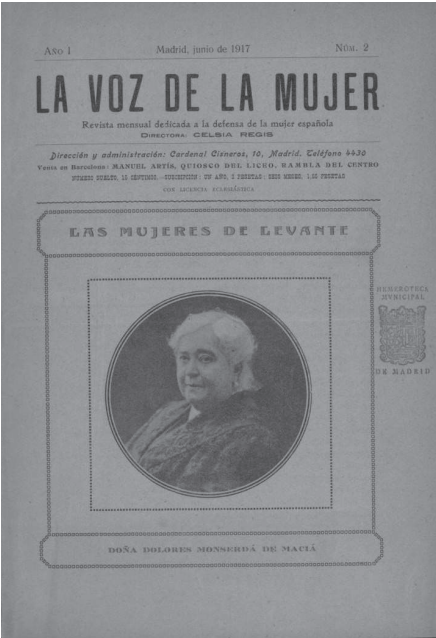
La Questione Social

Errico Malatesta'nın 1884'te Firenze'de yayın hayatına başlayan La Questione Social (Sosyal Soru) isimli gazetesi, sonrasında 1895 yılında Arjantin'de almanak şeklinde yayınlandı. Malatesta'nın bölgeden ayrılmasıyla 1899 yılında Arjantin'deki yayın hayatı sona eren La Questione Social'ın içeriğini anarşist düşünürlerin yazıları, şiirleri ve işçi hareketi için önemli tarihleri içeren bir ajanda bölümü oluşturuyordu. İtalyanca/İspanyolca yayınlanan gazetelere bir örnek olan bu yayın ve diğer İtalyanca yayınlara ulaşmak için gazetemizin 27. ve 39. sayılarında yayınlanan yazıları inceleyebilirsiniz.

Acción Libertaria

İspanya, Fransa ve Arjantin'de olmak üzere 3 ayrı ülkede yayınlanan Acción Libertaria (Özgürlükçü Eylem), yayımlandığı ülkelerdeki anarşist-komünist örgütlenmelerin yayın organı olarak hareket etti. Arjantin'de önce CRRRA (Anarşist İlişkiler Bölgesel Komitesi) sonra FACA (Arjantin Anarşist Komünist Federasyonu) ve en son FLA (Özgürlükçü Arjantin Federasyonu)'na bağlı editörler tarafından yayınlandı. 1933'te yayın hayatına başlayan gazete, 1971'te 14 yıllık bir ara verdikten sonra 1985'te tekrar yayınlanmaya başladı.

La Voz de la Mujer

Dünyanın ilk anarşist kadın yayını olmasıyla da özel bir yerde duran La Voz de la Mujer (Kadınların Sesi), "Ne Tanrı, Ne Patron, Ne Eş" alt başlığıyla yayınlandı. Virginia Bolten'in editörlüğünü yaptığı gazetede Louise Michel ve Emma Goldman gibi tanınmış anarşistlerin yazıları yayınlanıyordu. Yayın hayatı boyunca bütün yazıları kadınlar tarafından yazıldı. 1896-1897 yılları arasında Buenos Aires'te, 1899'da ise Rosario'da yayınlanan gazete yazarları kendilerini ideolojik olarak anarşist-komünist olarak nitelendiriyordu.

Diğerleri...

Arjantin'de yayınlanan ve en çok bilinen bu yayınların yanı sıra istikrarlı bir şekilde yayınlanmış ve ismini anmadan geçemeyeceğimiz diğer yayınlara da Centro de Propaganda Obrera'nın (İşçi Propaganda Merkezi) yayın organı El Descamisado (Gömlüksizler), **Mobilya İşçileri Sendikası tarafından yayınlanan ve "Sendikayla Güçlüyüz" mottosuna sahip Acción Obrera**, "Yöneticiler ve rahipler sınıfına doğru yükselmiş bir bıçak" alt başlığıyla yayınlanan **El Azote (Kırbaç)**, 1 Mayıs 1909'da Alberto Grihaldo'nun editörlüğünde yayınlanmaya başlayan Ideas y Figuras ve La Voz del Campesino (Köylü'nün Sesi), **L'amico del Popolo (İt. Halkın Arkadaşı)**, Solidaridad Obrera (İşçi Dayanışması), El Emancipado (Özgürleşmiş), **Idea Libre (Özgür Düşünce)**, Juventud Libre (Özgür Gençlik), **Libre Iniciativa (Özgür İnişiyatif)**, Tierra Libre (Özgür Yeryüzü), **Liberacion (Özgürleşme)**, Claridad (Berraklık), **La Antorcha (Meşale)**, La Aurora (Şafak), **Adelante (İleri)**, Despartar (Uyanmak), **El Pervenir (Gelecek)**, La Nueva Era (Yeni Çağ), **Voluntad (İrade)** gibi gazeteleri örnek gösterebiliriz.

* Bu tartışmayla ilgili daha ayrıntılı bilgi için; bkz. **Meydan Gazetesi Sayı 28, Anarşistlerin Teori ve Pratik Tartışmaları(2) : "Devrimci Sendikalizm ve Anarşizm" - Halil Çelik**

Hayallerini Sanatla Buluşturan

Lorca

"Karadır atları, kapkara/ Nalları kapkara demir/ Pelerinlerinde parıldar/ Mürekkep ve mum lekeleri/ Ağlamak nerede, onlar nerede/ hepsinin de kurşundan beyni/ Yoldan ağır çıkageldiler/ gönülleri cilalı deri./ O çılgınlar, o geceler/ boğarlar geçtikleri yeri/ Zamk karası bir sessizliğe/ ve bir dehşete kum incesi..."

Didem Deniz Erbak

derbak@meydangazetesi.org

Yüzlerce insan hep bir ağızdan bu şiiri söylüyor. Granada sokakları bu şiiri söyleyenlerin sesiyle yankılanıyor. Granada sokaklarından ardı sıra kamyonlar geçiyor ve şimdi bu ses o kamyonların içinden geliyor. Bu kamyonlar sadece bu şiiri söyledikleri için ölüme taşıyor insanları. Bir sokak ortasında askerler tarafından kurşuna diziliyor hepsi. "Tüm insanların kardeşiyim. Politikacı değilim ama her gerçek şair gibi devrimciyim. Siyasal sınırlara inanmıyorum" bu sözler, yukarıdaki dizeleri yazan ve o gün orada katledilen Garcia Lorca'ya ait.

Lorca düşüncelerini, hayallerini sanatıyla bütünleştiren bir şair, yazar ve tiyatrocuydu. Önce ailesinin isteklerine başkaldırarak, kendi doğal eğilimlerini gerçekleştirerek başladı yaşamına. Şiirler yazıp okuyor, İspanyol halk şarkılarını piyanoya uyarlıyor, besteler yapıyor, sahnelerde şarkılar söylüyor, resim yapıyor, desenler çiziyordu. Lorca'nın şiirlerini bilir ve okuruz birçoğumuz. Oysa tiyatro onun bütün yaşamında başköşeyi tutar. "Dünyanın yaşamakta olduğu şu dramatik anlarda sanatçı halkıyla gülmeli, halkıyla ağlamalıdır. (...) Ben yoksullarla bütünleşmek istiyorum. İşte o yüzden gelip tiyatronun kapılarına dayandım ve bütün yeteneklerimi de bu sanata adadım" diyor bir söyleşisinde.

Kuklalara yaşam katmanın onun için ayrı bir tadı vardır. Kendi evinde, kukla gösterileri düzenleyip sahneler; dekorları, kuklaların giysilerini, takılarını hep kendisi hazırlar; üstelik kuklaların iplerini de kendisi kullanırdı. 1920'lerdeki birkaç oyun denemesi ve kukla oyunlarından sonra; Fernando'ya başkaldıran Granadalı bir kadının, Mariana Pineda'nın öyküsünü anlatır bize. Dekorlar, kostümlerin çizimi, ressam arkadaşı Salvador Dalí'nin eseridir.

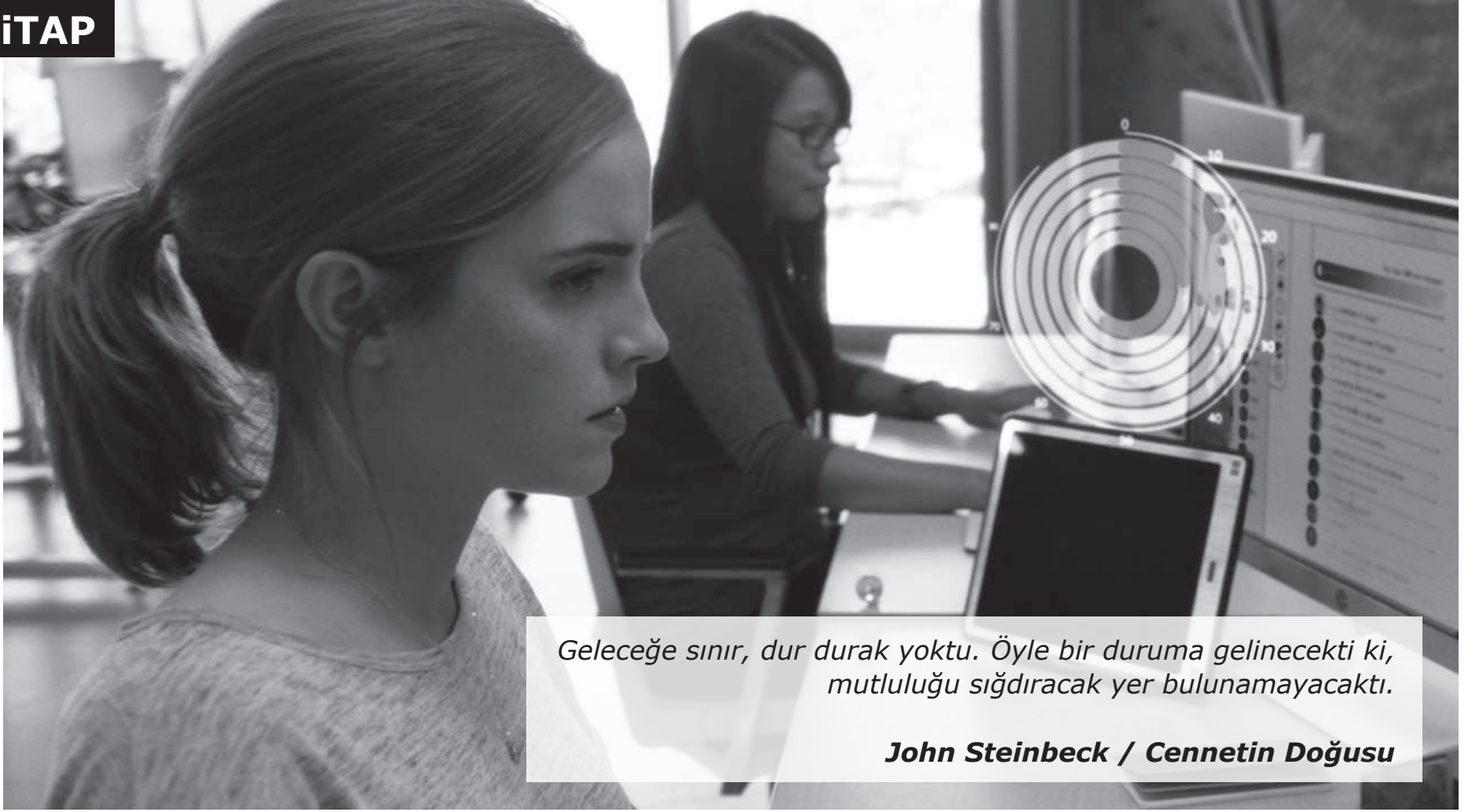
"Pervanenin Nazarı Değdi" isimli oyun Lorca'nın ilk oyunudur. Oyun pek ilgi görmez ama devamı gelir ve bayrak üzerine özgürlükçü sözler söylediği için ölüme mahkûm edilen bir kız için yakılmış türküye bir oyun hazırlar. Çocukken söyledikleri bir türküdür bu ve şiirde olduğu gibi tiyatrodan da kalıpları hiçe sayan bir tarzı vardır. Ezilenlerin safındadır Lorca. "Tiyatronun gücü onun toplumsal sorunlara bakış açısıyla ölçülebilir yalnızca" der. Toplumsal sorunları açık açık tiyatro ile anlatmaya çalışır. Lorca için tiyatro, yaşamın bir aynasıdır. "Dona Rosita Bekâr Kalıyor" ya da "Çiçeklerin Dili" isimli oyunlarında hayatın önünde engel, baskı aracı olan gelenekleri eleştirir. "La Zapatero Prodigiosa (Kunduracı Güzeli)", "El Sacrificio de İfigenia (İfigenia'nın Kurban Edilişi)" gibi onlarca oyuna atar. Lorca yoksullukların, adaletsizliklerin, ataerkinin yaşama etkilerini yazdığı birçok oyunda konu etmiştir. "Kanlı Düşün (Noces de Sang)", "Yerma", ve "Bernarda Alba'nın Evi" günümüze kadar etkisini sürdürmüş en önemli oyunlarından.

Lorca 1932-1935 arasında tiyatroya gidemeyenlerin kendi düşüncelerine ortak olabilmesi adına gezgin bir tiyatro topluluğu oluşturdu. La Barraca uzak köylere dek gidip oyunlar sergileyecek bir tiyatro topluluğuydu. Dört yıl boyunca Calderon'dan, Cervantes'ten, Molina'dan oyunlar sahnelediler. La Barraca, İspanyol tiyatrosunu gelenekçiliğinden, tutuculuğundan kurtarmak ve halkın toplumsal adaletsizlikleri içselleştirmesini sağlamak fikrini sırtına yükleyip yola çıkıyordu.

Lorca hor görülen bir eşcinsel, Faşist Franco diktatörlüğünün karşısında tehdit unsuru bir yazar fakat en önemlisi düşlediklerini eylemekten çekinmeyen cesur bir kişiydi. Bu yüzden kamyon sırasında çıkarıldığı bir yolculuk sonrasında kurşunlanarak katledildi. Lorca'nın mezarı bilinmiyor birçok faili meçhul gibi. Ama 1936'dan bugüne düşledikleriyle, eyledikleriyle, yazdıklarıyla biz Lorca'yı tanıyor ve biliyoruz.

"Ölmüştür ay, ölmüştür ama/dirilecek bahar olunca..."

KİTAP

Geleceğe sınır, dur durak yoktu. Öyle bir duruma gelinecekti ki, mutluluğu sığdıracak yer bulunamayacaktı.

John Steinbeck / Cennetin Doğusu

ÇEMBER KAPANIRSA ÇIKIŞ YOK

Mercan Doğan

mdogan@meydangazetesi.org

Dave Eggers'in 2013 yılında yayınlanan, 2016'da Türkçe'ye çevrilen ve geçtiğimiz aylarda beyaz perdeye aynı isimle uyarlanan romanı "Çember" John Steinbeck'in yukarıdaki sözleriyle başlar. Sosyal medya bağımlılığından yola çıkılarak kurgulanan distopya romanı, internet çağının 1984'ü olarak nitelendirilmiştir.

24 yaşındaki Mae Holland isimli kadın, sıkıcı bir kamu kuruluşundaki işinin ardından dünyanın en güçlü teknoloji şirketi olan Çember'de iş bulur. Devasa bir alan kaplayan şirket kampüsü ve 10 binden fazla çalışanın yanı sıra kütüphaneleri, yemek salonları, hastaneleri, teknolojik donanımı, çalışma birimleri, spor-eğlence-sosyalleşme alanlarıyla bir şirketin ötesindedir; herkesin çalışmak istediği Çember, Mae'yi kısa zamanda etkiler.

Sosyal ağlara katılmanın -zorunlu olmadığı söylene de- zorunlu olması, her hareketinin izlendiğini ve denetim altında olduğunu bilmek Mae için başta rahatsız edici görünse de; bu parlıtlı dünya, rahatsızlığını görmezden gelmesini sağlar zamanla, kurallara uymaya başlar.

İlk bakışta günümüzün dev teknoloji şirketlerinin ve popüler uygulamalarının tek şirkette toplanmış hali gibi görünür: Twitter, Facebook, Google, Youtube, Apple, Samsung, aklınıza ne geliyorsa... İnternet aramalarının %90'ı Çember'in uygulamalarıyla yapılır, sosyal medya uygulaması olan GerçekSen, yine toplumun %90'ından fazlası tarafından kullanılmaktadır. Kolay ulaşılabilir ve yenilikçi elektronik ürünler tasarlayıp piyasaya süren Çember'in ilginç bir felsefesi var: "Sırlar yalanlardır. Paylaşmak değer vermektir. Mahremiyet hırsızlıktır."

DeğişimiGör Kameraları ve Şeffaflaşma

Öyle hizmetler ve ürünler tasarlarlar ki, toplum günden güne gönüllü olarak Çember'in parçası haline gelmektedir. Çember'in kurucusu olan Üç Akıllı Adam'ın en büyük projesi, dünyada olan biten her şeyi herkesini izlemesini sağlayan misket büyüklüğündeki "DeğişimiGör" kameralarıyla donatmak ve şeffaflaşmayı sağlamaktır. Herkesin her bilgiye sahip olma hakkı vardır ve bunun ancak DeğişimiGör kameralarıyla sağlanabileceği savunulur.

Şeffaflığı savunan çemberin aslında şeffaf olmadığına dair itiraz edenler ise hızlıca susturulmaktadır; ya o kişinin sabıkası olduğu ortaya çıkar ya da sapık olduğu... Bir şey gizlemiyorsanız niye şeffaflaşmıyorsunuz ki?

Şirkette giderek yükselmekte olan Mae, DeğişimiGör kamerasını üzerinde taşıyarak şeffaflaşan ilk denek olmayı kabul eder, yıldızı daha da parlar; Çember'in yüzü olmuştur, milyonlar onun kamerasını izler. Kazandığı popülarlıkla başı döner, tanıştığı gizemli şirket çalışanın ve eski erkek arkadaşının çember kaptığında şirketin herkesi kontrol edebildiği totaliter bir sistem kurulmasının kaçınılmaz olacağı yönündeki itirazlarını umursamaz.

Gönüllülükle, Hatta Tutkuyla Kabul Edilen Faşizm

Çember'de toplumun normalde kabullenemeyeceği faşizm uygulamaları, toplumun korkularından, kaygılarından, arzularından yararlanılarak meşrulaştırılmaktadır. Örneğin hepimiz çocukların kaçırılması ve istismarının son bulmasını isteriz. Bunun için Çember'in yarattığı çözüm, çocukların kemiklerine yer-

leştirilecek birer mikroçiptir. Böylece kimse hiçbir çocuğu kaçırmak istemeyecek, çocuğun yeri hemen tespit edilebilecektir. Mesele bu kadar basit ve Çember'in kurucuları olan Üç Akıllı Adam iyi niyet timsali midir, elbette hayır. Çember bu teknolojiyi aslında şöyle geliştirmiştir: "Her bireyin her an nerede olduğunu bilecek bir teknolojiye ihtiyacımız var, bunu nasıl meşrulaştırabiliriz?" Çocuk istismarının önlenmesi gerekçesiyle bütün toplum çiplenmeyi kabul edecektir. Kulağa korkunç gelse de, oldukça gerçekçidir.

Demoksyatif: Senin Sesin ve Senin İnişyatifinle Yürüyen Demokrasi!

Çemberin tamamlanarak kapanmasına yaklaşılmaktadır. Bu tamamlanma aslında katılınan yeni sosyal ağlar ve tüketilen ürün katmanlarıyla özgürlüğün yavaş yavaş esarete dönüşmesidir. Mahremiyetin hırsızlık olarak tanımlanmasıyla kameraların her şeyi kaydetmesi, bulutun bireylerin her online hareketini yedeklemesi, birilerinin herkesi gözetlemesi...

Mae'nin bir toplantıda yaptığı öne-riyle geliştirilen Demoksyatif uygu-

lamasıyla, aklımıza gelebilecek her toplumsal düzenlemenin Çember üzerinden anket yapılarak oylanması öngörülüyor. Kimse oy kullanmak için seçim sandıklarına gitmeyecek örneğin, Demoksyatif'le oy kullanacak. İşyerindeki tuvaletlerin cinsiyetsiz olup olmasına, akşam yemeğinde ne yenileceğine yine Demoksyatif üzerinden karar verilecek. Bu anketlerden birine dahi katılmayan bireyin Çember hesabı bloke edilecek. Bütün sosyal ilişkilerin Çember üzerinden yürütüldüğü bir dünyada bu, sosyal tecrit anlamına gelecek.

Mae bu öneriyle çemberi tamamlamış, Çember'in yaşamın her alanını kontrol altına almasını sağlamıştır.

Peki Ya Gerçek Yaşamda?

MOBESE kameraları nasıl girdi yaşamlarımıza? Yaşadığımız topraklarda 2006 yılında bütün haber bültenlerinde bir ortaklık vardı; gasp-kapkaç-hırsızlık, sokak saldırıları. 2007 yılında 81 ile MOBESE kameraları takılana dek sürdü bu haberler. Normal şartlar altında gözetleme, fişleme, her anımızı kaydetme gibi işlevleri olan MOBESE'ye toplum, bu altyapı çalışmasıyla alıştırdı, sokaklarda güven içinde yürüyebilmemiz için ihtiyacımız olan şey MOBESE'ymiş gibi gösterildi.

Peki uçak yolculuklarında kabine 1 litreden fazla sıvı taşınmamasının (O da 100'er ml'lik kaplarda taşınabilir ancak) nedenini hiç merak ettiniz mi? Lars Fr. H. Svendsen, Korkunun Felsefesi adlı kitabında anlatır, yanımızda dolu hali 150 ml alan yarısı boş bir şampuan şişesiyle güvenlik kontrolünden neden geçemediğimizi, uçağa binemediğimizi. Bu düzenlemeler, 2006 sonbaharında Londra'da ortaya çıkarılan, uçakları havaya uçurmak için sıvı patlayıcı kullanmayı tasarlayan "terörist" planların sonucudur. Yani her yıl milyonlarca yolcuyla kısıtlayan yasağın gerekçesi, vuku bulmamış bir terör saldırısıyla teorize edilmiştir. Bu, korku ya da kaygıyla gerekçelendirilen yasakların, eylem alanımızı biçimlendirmede nasıl kullanıldığına dair pek çok örnekten sadece biridir.

Çember Hepimizi İçine Alarak Kapanıyor ve Kaçacak Yer Bırakmıyor.

Eggers'in kitabında ve kitaptan uyarlanan filmde, klasik distopyaların aksine, sistemle ona karşı çıkan ana karakter arasındaki mücadele anlatılmıyor. Mae'nin sistemle mücadele ya da yıkmak gibi kaygıları yok. Çember'e dahil oluşu, sistemin kölesi haline gelişi ve propagandasını yapmaya başlaması anlatılıyor. İyi bir kariyer hedefiyle girdiği Çember'de sisteme en mühim taşları döşeyen kişilerden, faşizmin kurucularından biri olmayı gönüllülükle yapıyor. Çember'i tamamlıyor.

Gelecekte ziyade günümüzün distopyasını, gidişatın nerelere varabileceğini anlatan Çember, farkında olarak ya da olmayarak parçası haline getirilmeye çalışıldığımız faşizmi yüzümüze vuruyor. Söylemek istedikleri, görmezden gelinemeyecek kadar vurucu:

"Çember kapanırsa çıkış yok!"

Everest

Tırmanışın Diğer Tarafı

Gizem Şahin

gizem@meydangazetesi.org

Everest, dünyanın en yüksek dağıdır. İsmi Tibetçe'de, "Evrenin Tanrıçası", Nepal'de de "Gökyüzünün Tanrıçası" anlamına gelir ve Everest, 60 milyon yaşındadır.

Everest'e ilk tırmanış 1953 yılında yapıldı. Edmund Hillary ve Tenzing Norgay, Everest'in zirvesinde yan yana durdular. Edmund, Everest'in doruğuna ilk ayak basan kişi olarak tarihe geçer. Bu yüzden "Sir" ünvanını alır. Tenzing, Sir Edmund'a rehberlik eden şerpadır. Bir ünvan almaz, tarihe geçmez.

Şerpa'nın (Sharwa) Shar'ı doğu anlamına gelmektedir, wa ise insan. Şerpa, Tibet kökenli dağ halkına verilen isimdir. Nepal'in dağlık kesimlerinde, Himalaya'larda yaşayan Şerpa'lar bugün dağcılık ve tırmanış dediğimizde akıllara gelen bütün isimlerin o tırmanışları gerçekleştirmesini sağlayan kişilerdir.

Everest'e tırmanmak isteyenler zirveye ulaşmayı hedefleyerek yaklaşık 40 gün sürecek bir tırmanışa başlar. Şerpalar, Vücut yapıları düşük oksijen seviyesinde yaşamaya uygun olduğu için zirveye yaklaştıkça herkesin yaşadığı sıkıntıyı çekmezler ve bu 40 günlük tırmanışta dağcılara hem rehberlik ederler hemde Onların bütün malzemelerini tırmanış boyunca sırtlarında taşırlar. son yıllarda Şerpa'ların hamallık yaptığı yüklerin niteliği oldukça düşündürücüdür çünkü Espresso makineleri, ısıtmalı halılar ve ana kamplarda sergilenen plastik çiçekler gibi gereksiz eşyalarda bu yüklerin arasında.

Everest'in zirvesi bir çok açıdan tehlikelidir.

Dağcılar 70 bin dolar karşılığında biraz macera, biraz heyecanla gelirler Everest'e. Şerpa'larsa macera aradıkları için değil, ailelerine bakmak zorunda oldukları için geliyorlar. Tırmanışlarda onlarca insan yaşamını yitirmekte. 2014 yılında Nepal Depremi yaşandı ve Everest'te etkisi büyük oldu.Çığ altında kalan 61 kişi yaralı olarak kurtarılrken, 17 kişi yaşamını yitirdi. Daniel Fredinburg ve onun gibi dağcı olanların ölümleri herkesi sarsarken, ölen şerpalarla ilgili herhangi bir gündem olmadı. Ölen 17 kişi kuşkusuz yüreklerde aynı acıyı yaşattı fakat Daniel Fredinburg, Google yöneticisi değil de bir şerpa olsaydı ismi haberlerde geçer miydi diye sormadan edemiyor insan.

Önce şerpaların varlığını öğrenince, sonra Everest'te tırmanış yapan dağcılardan başka kimseyi göremeyince bütün başarı hikayelerinin kahramanı değişiyor. o pahalı kıyafetler, çantalar, kamp malzemeleri ile Everest'in doruğunda elin-

de herhangi bir ülkenin bayrağı ile verilen pozların anlamsızlığı büyüdükçe büyüyor.

Şerpalarla dayanışma için çok geç kalınmış belli, Sir Edmund'un 1953'te yapması gereken yapılmamış, dayanışmayla tırmanılmamış. Belki de tırmanışlardan birinde, bir dağcının yorgunluk ve halsizlikle oturup kaldığı yerde ölmek üzereyken yanından geçen diğer dağcılarının onunla bir kaç kelime konuşup, yani hayatta olduğunu bilecek kadar zamanı geçirip sonra, O dağcıyı orada, öylece soğuğa ve ölüme terk etmelerinin sebebi bu bencillik, bu dayanışma eksikliğidir. Şimdi yapılması gereken, bütün sporlarda, bütün insanlarla, omuz omuza vermek. Dağların doruğunda yan yana durmak. Dayanışmayla hayatta kalmak. Birlikte hayatta kalmak.

Kosta Rika'da Özgür Bir Durak A de Libertad

Kosta Rika'da 2016 yılında kurulmuş bir kolektif A de Libertad. Paylaşma dayanışma kültürü ve anarşist hareket arasında önemli bir bağı,

San José'de, kolektifin mekanında somutlaştırmış. Toplumsal ilişkileri dönüştürmeyi kendine ilke edinen ve bunun anarşizmle ilişkisini açık-

ça vurgulamaktan kaçınmayan A de Libertad ile yaptığımız röportajı sizlerle paylaşıyoruz.

Meydan: A de Libertad'ın başlangıç süreci ve kurulma amacından bahsedebilir misiniz?

2016 yılındaki 1 Mayıs eylemlerinden sonra yapılan bir toplantıyla başladı süreç. Önce niyet sadece bir gazete oluşturmaktı. Sonrasında, farklı anarşist yapıları içerisinde bulunduran federasyona döndü bu fikir. Bir mekan üzerinden ve birkaç kişiyle başlayan pratik, tartışmalarda gözden kaçırdığımız alandı. Somut olarak işleyen kolektif, bu tartışmaların ulaştığı son nokta.

Kolektifin asıl amacı, anarşist düşünceleri toplumsallaştırmak. Buna ek olarak, birçoğumuz siyasi olarak köylü mücadelelerinin, ekolojistlerin, feministlerin, yerlilerin ve öğrencilerin mücadele alanlarında kolektif aracılığıyla örgütlü hareket ediyoruz. A de Libertad, anarşist grupların, otonomist grupların toplantı ve karar alma süreçlerini işlettiği bir yer aynı zamanda.

İçinde yaşadığımız toprağın siyasi özellikleri nedeniyle, sosyal mücadeleler, örgütlenme özgürlüğü, ekoloji, yerli halkların özgürlüğü için dayanışma bizim açımızdan önemli. A de Libertad farklı toplumsal mücadeleler arasında bir iletişim aracı işlevi görüyor.

Bu siyasi hareketliliğin dışında; konserler, kitap fuarları, materyal dağıtımı ve taşınması gibi etkinlikler yapıyoruz.

Kolektif, önce de belirttiğimiz gibi gazete fikriyle başlamış olsa da, bir müddet sonra kendi küçük projelerini de ortaya çıkardı. Örneğin kolektif içerisinde, Ediciones Libres olarak adlandırılan bir yayın bölümü var. Hedef sadece kolektifin içinde bir kütüphane benzeri mekanın olması değil, bu küçük kolektif bu fikirleri farklı insanlara taşımak için çalışıyor.

Benzer şekilde, Martes Libertarios adlı bir alanımız var. Bu alanda, toplumsal sorunlar temalı film gösterimleri yapıyoruz.

Uzun ölçekte hedefimiz, A de Libertad'ı büyük bir Anarşist Sosyal Merkez yapmak.

Peki, yaşadığınız coğrafyada buna benzer kolektif deneyimler var mı ya da tarihte olmuş mu?

Anarşist kolektifler oldukça az ve toplumsal etki alanı umduğumuz gibi değil. Bununla birlikte, anarşist hareket, açıkça tanınmasa dahi, ülkede büyük toplumsal mücadelelere ulaşmada önem taşıyor. Günümüzde tarihi bir referans olarak kalma-ya devam ediyor ve küçük olmasına rağmen görünür durumda ve devletin varlığını endişelendiriyor; bunun sebebi, faşist uygulamaların kademele bir şekilde işkenceyle artması karşısında, anarşist hareketliliklerin veya kolektiflerin teyakkuz hali diyebiliriz.

Bahsettiğimiz gibi, çok fazla kolektif yok ama, yirminci yüzyılın başlarından bu yana küçük ama daima mevcut bir harekettir. Birçok kişi, kendini anarşizm ile tam olarak tanımlamasa da anarşist ideallerle olumlu bakıyor. Bu durumun 20. yüzyılın başlarında daha görünür olan anarşizmle ilgisi var. Roberto Brenes Mesén, Omar Dengo, Joaquín García Monge, Elias Jimenez, Maria Isabel Carvajal gibi anarşist yoldaşlar bugün, bu topraklardaki devrimci hareketin kurucularıdır. Özellikle 20. yüzyılın ilk çeyreğinde anarşist hareket toplumsal mücadelelerin ana örgütleyicisi konumunda.

Kolektifin karar alma süreçleri nasıl işliyor?

Günümüzde iletişim için daha geniş bir alana sahip olduğumuza inanıyoruz. Teknolojik gelişmelerin bunda etkisi çok. Önceki süreçlerde, bilgisayar vb. araçlar aracılığıyla karar alma sürecini işletmeye çalıştık. Ancak bunun çok iyi sonuçlar vermediğine şahit olduk. Hem güvenlik açısından, hem de yüz yüze karar süreci işletmenin siyasi tartışmalar açısından daha iyi olacağını düşündüğümüzden yöntemimizi değiştirdik.

Belirli aralıklarla, karşılıklı anlaşmayı hedef koyduğumuz toplantılar alıyoruz. Kolektifin sağlıklı işleyebilmesi için toplantının sonunda meselelere yaklaşımın benzer olması önemli. Öte yandan, kolektifin par-

Röportaj: Murat Çıkrıkçıoğulları

çası olan bütün bireylerin görüşleri önemlidir.

Farklı coğrafyalardaki benzer deneyimlerde, kolektifler özellikle içerisinde bulunduğumuz süreçlerde belirli zorluklarla karşılaşılıyorlar. Bazen devlet baskısı, polis ya da faşist saldırıları... A de Libertad için durum nedir?

Son yıllarda devlet, "güvenlik" adı altında yeni bir süreç başlattı. Kosta Rika, sözde barış ülkesi ve bir ordusu olmadan tüm Orta Amerika ülkelerinin harcamaları toplamından çok askeri harcamalara para yatırdı. Devlet kontrolü arttı, militarizm özellikle ezilen kesimlere kendisini polis aracılığıyla hissettiriyor. Kolektif olarak biz de bu şiddetten kendi payımıza düşeni alıyoruz. Mücadele edenlere, politik örgütlere ve toplumsal hareketlere yönelik baskı her geçen gün artmakta.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Devlet düzeyinden güçlü baskı ve yolsuzlukların yanı sıra, sizin coğrafyanızda yapılan güçlü direniş süreçleri hakkında bilgi aldık. Böylece yükselen ve bedenleriyle değerleri için mücadele eden direnen kişilerin cesaretine hayran olduk ve diğer yeni dünyaların vizyonu ile, mesafeye rağmen dayanışma ilişkileri kurmak için sizleri en içten duygularımızla selamlıyoruz.